'ಸಮುದ್ರ ಗೀತಗಳು'

ನುಡಿಸಿದವ : ಗೋಕಾಕ

ವಿನಾಯಕ

೧೯೪೦

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ

ಧಾರವಾಡ

ಸಾದಾ ಪ್ರತಿ: ೧-೦-೦ — ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ: ೧-೪-೦

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿ
ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ
ಧಾರವಾಡ

ಮುದ್ರಕರು :
ಕೆ. ಜಿ. ರಾಯದುರ್ಗ
ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಸಮುದ್ರದಾಚೆಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ (ಸಪ್ಟಂಬರ್ ೧೯೩೬—೩೮) ನಾನು ಬರೆದ ಕವನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ. ಕವನಗಳ ಸಂದರ್ಭವು ಹೊಳೆಯದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ 'ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯಿಂದ' ಎಂಬ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಕವಸಗಳು ನಾನು ಮೊದಲು ಅನುಸರಿಸಿದ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ "ಕರುಳಿನ ವಚನ" ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೆ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಛಂದದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಹದ ತಾಳಲಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಾಹಸಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಮುನ್ನುಡಿ

'ಡಾರ್ಟಮೂರ್ ಪರ್ವತಾವಳಿಯ ಬಳಿ' ಎಂಬ ಕವನವು ಇಂಗ್ಲಂಡಿನ 'ವೈಭವಶಾಲಿಯಾದ ಡೆವ್ಹನ್ ಜಿಲ್ಹೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬರೆದುದು. ಡೆವ್ಹನ್ ಜಿಲ್ಹೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸ ಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಡಾರ್ಟಮೂರ್ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಇಳಿದಾಗ 'ಇಡಿಕವ್' ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರೆಲ್ಲರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಘಟ್ಟದಾಚೆಯವರು ಘಟ್ಟ ವನ್ನೇರಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಒದಗಿದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ಇಡಿಕವ್ ಜಾತ್ರೆ' ಎಂಬ ಲಾವಣಿಯು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಮನವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇಡಿಕವ್ ಗ್ರಾಮವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದುದು ಈ ಲಾವಣಿಯಿಂದಲೆ. 'ಇಡಿಕವ್ ಜಾತ್ರೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದನ್ನು ನಾನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದೇನೆ.

'ಪ್ಯಾನ್ಸಿ' ಎಂಬ ಕವನವು ಶ್ರೀಮತಿ ಎಡಿಥ್ ಟೆನ್‌ಬ್ರಿಂಕರವರು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸಂದೇಶರೂಪವಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ ಕವನದ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಟೆನ್‌ಬ್ರಿಂಕ್ ದಂಪತಿಗಳು ಅಮೇರಿಕೆಯವರು. ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರುಳುವಾಗ ಹಡಗದ ಮೇಲೆ ನನಗಿವರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪಡೆದ ಅನುಭವವನ್ನು 'ಮುಗಿಲ ಮಲ್ಲಿಗೆ' ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊದಿಕೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ. ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೂ, ಎಡಿನ್‌ಬರೊ ಕೋಟೆಯ ಫೋಟೊ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತ ರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಜಿ. ಹುಲ್ಯಾಳಕರವರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಸಂಗವಳ್ಳಿ (ಸಾಂಗಲಿ)
೧—೧೦—೧೯೪೦

—ವಿನಾಯಕ

ಮಮತೆಯ ಮುಡಿಪು:

ಗೆಳೆಯ ಮಕ್ತಾಲಿಗೆ

ಕುಣಿದಾಡಿ ಮುನಿದಾಡಿ ನಲಿದಾಡಿ ಬಿರುಸಾಡಿ
ಮರೆಸಿ ಚಿನ್ನಾಟವಾಡಿ
ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಗೆನೋಟದಿಂದ ಹದಗೊಂಡಿರುವ
ಗೆಳೆತನದ ಬಯಲೊಳಾಡಿ

ನವರಂಗ ಭಂಗಿಯಲಿ ಕುಣಿವ ಮುನ್ನೀರಂತೆ
ಹೃದಯ ತೂಗಾಡುತಿರಲು,
ಸಪ್ತಸಾಗರದೊಳಗೆ ಸುಪ್ತವಾಗಿರುವಂಥ
ಮುಗಿಲನ್ನೆ ನೋಡುತಿರಲು:

ಬಲ್ಲೆ ನೀನೇ ಗೆಳೆಯ! ಮುಗಿಲಿನಿಂಗಿತವ
ಮುನ್ನೀರ ಸಂಗೀತಗಳನು:
ಅದಕಂತೆ ನಿನಗೆಂದು ಮುಡಿಪಿಟ್ಟೆ ನಾನೊರೆದ
ವಾರಿಧಿಯ ಗೀತಗಳನು.

ಪರಿವಿಡಿ

ಸಮುದ್ರ ಗೀತಗಳು

ಕಡಲು

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಛಂದದಲ್ಲಿ
ಜಲಕ್ರೀಡಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿ
ಅನುದಿನವು ತೆರೆಗಳು ಹಿಡಿವ ತಾಳಲಯದಲ್ಲಿ
ಗೀತವನೊರೆದೆನೆಂದು ಗೀಳ್ ಮಾಡಬೇಡ!
ಸಮುದ್ರವ ಸೆರೆಹಿಡಿದವರುಂಟೆ?
ಬಾವಿಯ ತೋಡಿ ಮುನ್ನೀರ ಬತ್ತಿಸಬಹುದೆ?
ಅಬ್ಜ ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಾರಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹ
ಮಹಾಬ್ಧಿಯ ಕಣವೊಂದು ಸೆರೆಸಿಕ್ಕದಯ್ಯ!
ಕೊಡದಿರು ಶರಧಿಗೆ ಷಟ್ಪದಿಯ ದೀಕ್ಷೆಯನು!

ನೀರುನೀರಾಗಿ ಬೆಳಗು.
ನಾದಮಯವಾಗು ಹೊರಗು ಒಳಗು.
ಹಿಗ್ಗುಹಿಗ್ಗಾಗಿ ಹರಿ, ತಗ್ಗುತಗ್ಗಾಗಿ ಸರಿ.
ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ತೆರೆದರೆ
ನೊರೆನೊರೆಯಾಗಿ ಹರಿದೀತು.
ಉಕ್ಕಲಿ–ಚಿಮ್ಮಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ!
ಮಿಕ್ಕಲಿ–ಮೀರಲಿ ಮುನ್ನೀರ ನಿರ್ಮಯಲು.
ಜರ್ಜರವಾದುದೆಲ್ಲ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಲಿ,–ಜಲಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ.
ಹೊಸದೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿ ಬರಲಿ –ಹೃದಯದಾಳದಲ್ಲಿ!

ಬೇಡಯ್ಯ! ಬಂಧಗಳ ಬಂದಿವಾಸ;
ಬರೆದದ್ದೇ ಬಂಧುರವಾಗಬಹುದು.
ಸಾಕಯ್ಯ! ವೃತ್ತಗಳಾವರ್ತ:
ನಿನ್ನ ಮಣಿತವಿರಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಕುಣಿತದಂತೆ!
ತರಂಗತ್ತರಂಗಗಳನೊಳಕೊಂಡ
ನವರಂಗ ವಾರಿಧಿಯಂತೆ
ವೃತ್ತಬಂಧಗಳು ಸಂಧಿಸಿ ಬಂದ
ಸಮುದ್ರವಾಗು, ಕವಿಯೆ!
ಕವಿಗಳ ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನಾಗು!

ಕಂಡೆ

ಕಂಡೆ! ನಿನ್ನನು ಮೊದಲಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಂಡೆ!
ಓ! ಸನಾತನ ಸಮುದ್ರರಾಜ!
ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷ! ಓ!
ಹಳೆಯುದನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಳಗೆ ಕಾಯ್ದು
ಹೊಸದನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಸೂರೆಗೆಯ್ದು
ಚಿರಸನಾತನವಾಗಿ
ಪುನರ್ನವವಾಗಿ
ಸಲಿಲ ಲೀಲೆಯುಲಿರುವ ಚೈತನ್ಯವೆ!
ಸುಮನೋಹರ ಮೂರ್ತಿ!
ಕಂಡೆ!
ನಿನ್ನನು ಮೊದಲಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಂಡೆ!

ಗುರುತು

ನೀನು ಶಾಂತನೆನ್ನಲೆ, ಸಮುದ್ರರಾಜ!
ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಹಾಯ್ದು ಮೇಘನಾದವ ಗೆಯ್ವೆ!
ನೀನು ಕ್ಷುಬ್ಧನೆನ್ನಲೆ, ಸಮುದ್ರರಾಜ!
ದೂರ ಮುಗಿಲು-ಗೆರೆಯನಪ್ಪಿ ನಿದ್ರಿಸುತಿರುವೆ!
ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲ, ಕ್ಷೋಭೆಯಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ!
ಶಾಂತಿಯಿದೆ, ಕ್ಷೋಭೆಯಿದೆ ನಿನಗೆ!
ಮಾನವನಂತೆ ಸಮಾಧಾನ ರಹಿತ,
ದೇವನಂತೆ ಶಾಂತಿಪೂರಿತ,—
ಭದ್ರ-ರುದ್ರನಿರುವೆ ನೀನು ಓ! ಸಮುದ್ರರಾಜ!

ಸಲಿಲ ಲೀಲೆ

ಗೋಪುರಗಳ ಕಟ್ಟಿ ಗೋಪುರಗಳನಳಿಸುತಿರುವೆ
ಓ! ರುದ್ರಪುರುಷ!
ಮೆಯ್ಯುಬ್ಬಿ ಬಂದ ಮೆರುಗನ್ನು ಬುರುಗಾಗಿ ಮಾಡುತಿರುವೆ.
ಓ! ಮಾರುತಿ ಬಲಭೀಮ!
ಎನಿತು ಪುರಗಳ ಸಂಹರಿಸಿರುವೆ
ಓ! ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ!
ಎನಿತು ಖಂಡಗಳ ಕಂಡರಿಸಿರುವೆ
ಓ! ಮಾರ್ತಾಂಡ ಭೈರವ!
ಈ ನಿನ್ನ ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ,
ಈ ನಿನ್ನ ಪ್ರಚಂಡ ಕೋಲಾಹಲ,
ಈ ನಿನ್ನ ನಿಲುವು,
ಈ ನಿನ್ನ ಗೆಲುವು,—
ಇದಕೆ ಎಣೆಯಾರು ಕಾಣೆ! ಓ! ನಟಸಮ್ರಾಟ!
ನೀರ ನೀಲಗಂಬಳಿ ಹಾಸಿ
ಹಚ್ಚಪಚ್ಚನ್ನ ಹೊದಿಕೆಯ ಹೊಚ್ಚಿ
ಸೀರ್ಪನಿಗಳ ಸೆಂಡಾಡಿ
ತೆರೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಲಿ ತೂಗಾಡುತಿರುವೆ!
ಮೆರೆಯ ಬಂದ ಮಾನವನು
ಹಸುಗೂಸಾಗಿ ಮರೆಯುವನು.
ಮುಗಿಯದ ತರಂಗಮಾಲೆಯ ಕಂಡು
ಅಂತರಂಗವದುಕ್ಕಿ ಬರಲು
ಕೈಮುಗಿಯುವನು.
ನಿನ್ನ ವೈಭವಗಳನ್ನೆನಿತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ,—
ಸಕಲ ಸಾರ್ವಭೌಮ!

ಮಿಂಚಿದ ಮಾತು

ತೆರೆಗಳ ಕದನವೇಕಯ್ಯ,—ತೆರೆಗಳ ದೊರೆಯೆ !
ಹೂಂಕರಿಸುವ ನೀಲಾಶ್ವಗಳಂತೆ,
ಅರುಣನ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ,
ಕಾಲದಂತೆ,—
ತಾಕಲಾಡುತಿಹವು ತೆರೆಗಳು.
ಪೀಕಲಾಡುತಿಹವು ನೊರೆಗಳು.
ಈ ತೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೇರಿದೆ ಹಯವದನ?
ಏರಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದೆ?

ತೆರೆಗಳ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವ ನೋಡಿ
ನೀರು ನಕ್ಕ ನಗೆಯೇ ನೊರೆಯಾಯ್ತು.
ಅಹಾ! ಕಾಳರಕ್ಕಸನ ಕೋರೆ-ಹಲ್ಲುಗಳಂತೆ
ಮಿಂಚುತಿದೆ ನೋಡು ನೊರೆ,—
ತೆರೆಗಳ ಮರಣವಾಗಿ.
ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾಗುತಿದೆ ಮತ್ತೆ—
ತೆರೆಗಳ ಹರಣವಾಗಿ!

ಇದೇ ನಿತ್ಯ ಜೀವನ,
ಇದೇ ಚಿರಂತನ ತತ್ವ,
ಇದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ!
ತೆರೆಯಾಗಿ ಒತ್ತರಿಸುವೆನು,
ನೊರೆಯಾಗಿ ತತ್ತರಿಸುವೆನು,—
ನೀರಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸುವೆನು!
ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯೊಂದಿರಲಿ ಸಮುದ್ರನಾಥ!

ವಿಶಮೋನ

ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರ ನೌಕೆಗಳಂತೆ
ತೇಲುತಿಹುದು ಬುರುಗಿನ ಬೆಳ್ಳಿ ಶರಧಿಯ ಮೇಲೆ,—
ನೂರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ತೇಲುತಿಹುದು ನೋಡಾ!
ಬೆಣ್ಣೆ ಕಡಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಂತೆ
ಹುಟ್ಟು ಕಡಿದ ನೀರು ಅಟ್ಟೈಸುತಿಹುದು ನೋಡಾ!
ತಪತಪನೆ ಕಾಯ್ವ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಂತೆ
ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸುವದು ನೋಡಾ ಸಾಗರವು!
ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪರಾಗವಿಹ ಕಾಳಸರ್ಪಗಳಂತೆ
ಸಾಗಿಹುದು ನೋಡಾ ಸಾವಿರ ತೆರೆಗಳ ವೈಭವವು!

ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಿತ್ತು ಹಿಂದೀ ಮಹಾಸಾಗರದ ಬಣ್ಣ,
ಕಪ್ಪುಹಸಿರಿತ್ತು ಮತ್ತೆ!
ಅರಬ್ಬಿಯ ಮುನ್ನೀರಿಗೆ ಕರಿಸೀಲಿ ಬಣ್ಣವುಂಟು;
ಮುಂದೆ ಬಂದಿಹುದು ಕೆಂಪು ಸಮುದ್ರವೊಂದು.
ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣವಾವುದು, ಸಮುದ್ರರಾಜ?
ಸಪ್ತವರ್ಣದ ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಆಕಾಶರಾಜನ ಸರಿಗಟ್ಟಿದೆ ನೀನು.
ಚಣಕೊಮ್ಮೆ ಬಣ್ಣವ ಬದಲಿಸಿ ಚೆಲುವಿಕೆಯನಾಂತು
ಭೂದೇವಿಯನು ಪಾತಾಳಕೆ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ನೀನು!

ಮುಗಿಲಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲು ಸಾಗರದ ನೀಲಿ!
ಸಾಗರದ ತುದಿ ತಟ್ಟಿ ಮುಗಿಲೆಲ್ಲ ನೀಲಿಯಾಗಿಹುದು.
ಮುಗಿಲನಂತತೆಯೆಲ್ಲ ಮುನ್ನೀರ ಗರ್ಭಪಿಂಡ!
ಮೋಡಗಳೆಂಬ ಓಡಗಳು ಬಾಂದಳದಿ ತೇಲುವಲ್ಲಿ
ಹಕ್ಕಿಯೆಂಬ ಚಿಕ್ಕಿ ಮಿಸುಗಿದವು ಕಡಲಿನೊಡಲ ಮೇಲ್ಗಡೆಗೆ!
ಗಾಳಿಯಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬೀಸುತಿದೆ ಪಕ್ಷಿಗಣವು,—
ಈಸುತಿದೆ ಗಾಳಿ, ನೀರಿನಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬಡೆದು!

ನೆಲ ಗಾಳಿಯುರಿ, ಮುಗಿಲು,—
ಪೆಡಂಭೂತಗಳಿವು ನಾಲ್ಕು.
ಈ ಮಹಾಭೂತಗಳ ನುಂಗಿ ನೀರ್ಕುಡಿಯುತ್ತ
ಮತ್ತಮದಗಜದಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ ನಿಂತ ಪಂಚಾನನ!
ನಿನ್ನೆದುರು ನರನೆಂಬ ಪಿಳ್ಳೆ, ಬರಿ ನೀರ್ಗುಳ್ಳೆ;
ಕೆರಳದಿರು! ಕರುಣಿಸು! ಶರಣು! ಶರಣು!!

ಪರಿಧಾನ

ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿಲ್ಲಿ!
ಮುಗಿಲು ಮುನ್ನೀರ ಚುಂಬಿಸಿತ್ತಿಲ್ಲಿ;
ಮುನ್ನೀರು ಮುಗಿಲ ರಂಬಿಸಿತ್ತಿಲ್ಲಿ.
ನಂಬಿಸಿತ್ತಿಲ್ಲಿ ಬೆಳಗು,—
ಕೂಟದ ಗೆರೆ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಕಟ್ಟೆಂದು.
ಬಿಂಬಿಸಿತ್ತಿಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ—
ಪರಿಧಾನವಿದು ನೀಲಿಮ ರೇಖೆಯೆಂದು!

ಚೌಕೆಂದರೆ ಚೌಕು,
ದುಂಡೆಂದರೆ ದುಂಡಗೆ!
ಇಹುದೆಂದರೆ ಇಹುದು,
ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲ!
ಇದೆಂತಹ ಮಾಟ, ಸಮುದ್ರನಾಥ?
ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಕಲೆಯೊ, ನೀರ ನೆಲೆಯೊ,
ಮುಗಿಲ ಗೆರೆಯೊ, ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟೊ,—
ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲನದನು!
ದಿನಮಣಿಯು ಬಲ್ಲ, ಸಮುದ್ರನಾಥ!
ನಗೆಮೊಗದ ಚಂದಿರನೂ ಬಲ್ಲನದನು!

ಸೂರ್ಯೋದಯ

ಮುಗಿಲ ಗೆರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ವಾರಿಧಿಯ ಹೊಂಬಸಿರನೊಡೆದು
ಏರುವವು ಮುಗಿಲನ್ನು ಅರುಣನ ಕುದುರೆಗಳೇಳು :
ಮಾಡುವವು ಹಗಲನು !
ಮೋಡಗಳ ಕೊತ್ತಳದ ಕೋಟೆಯೊಂದನು ಕಟ್ಟಿ
ಕಿರಣಗಳ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ
ಬರುತಿಹನು ದಿವ್ಯಶರೀರಿ ದಿನಮಣಿ,—
ಕತ್ತಲನು ಕಿತ್ತೊಗೆವ ಕಿರೀಟಿ !
ಬರುತಿಹನು ತೆರೆಯ ಮೇಲ್ ತಲೆಯೆತ್ತಿ !

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ,
ಭೂಮಧ್ಯಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ತೇಲುತಿಹ ಹಡಗದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸುತ
ಸವಿಗನಸು ಕಂಡು ಕಣ್ದೆರೆದು ನೋಡೆ,—
ಅಹಾ! ಎನಿತು ನಿಚ್ಚಳವಿಹುದು!
ನೆರೆದಿಹುದು ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಾರೆಗಳ ನಿಬ್ಬಣವು.

ಕೋಟಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಣ್ಣುಬಿಡುತಿವೆ ಸಭದಿ:
ಬಿಳಿಮುಸುಕನೋಸರಿಸಿ ನೋಡುತಿಹಳಿದೊ! ಇದೊ!
ಆಕಾಶಗಂಗೆ!
ಅವಳ ಕೇಶಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆವೆಯಿಕ್ಕಿ
ತೆರೆಯುತಿದೆ ನೋಡು ಕೃತ್ತಿಕೆಯ ಮೊಗ್ಗೆಮಾಲೆ!
ಕಾದಲನಿಗಾಗಿ ದಾರಿಕಾಯುವಳು,—
ದಾರಿಕಾಯುವಳು ಆಕಾಶಗಂಗೆ!

ಓ! ಸಮುದ್ರರಾಜ! ಬರಿ ಹಸುಳೆ ನಾನು!
ನಿನ್ನ ಪ್ರಣಯಮುಹೂರ್ತವನು ಕಂಡೆನೆಂದು
ಕೋಪಿಸಬೇಡ ಕಂಡೆಯಾ!
ಪರಮ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನು ಪಡೆದಿದೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಸಲ್ಲಿ,—
ನಿಮ್ಮೀರ್ವರ ನಗ್ನಸೌಂದರ್ಯವಿದು!

ಅಹಾ ! ನೀರೆ !

(೧)

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀರೇ ನೀರು !
ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಮೊರೆಯುವ ನೀರು !
ನನೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ, ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ನೀರು !
ಮುಗಿಲನಣಕಿಸುವ ದಟ್ಟನೀಲಿಯಾದ ನೀರು !
ಅಹಾ ! ನೀರೆ ! ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಸೌಭಾಗ್ಯ !
ನಿನ್ನ ಚಿರಜೀವಿಪಟ್ಟವೇ ಪಟ್ಟ !

ತಬ್ಬುತಿರುವಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ !
ನಿನ್ನ ತೊಳ್‌ತಕ್ಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾದವು ಖಂಡಖಂಡಗಳು !
ಇಂದ್ರನು ಬಂದಿಲ್ಲಿ ಮಳೆಗರೆಯಲಾರ:
ಮಳೆಯ ಮೂಲಮಂತ್ರವನು ಕಲಿಯುವನಿಲ್ಲಿ ಬಂದು !
ವಾಯುವು ಬಂದಿಲ್ಲಿ ಬೀಸಲಾರ,—
ಈಸಬಹುದು ಬೇಕಾದರೆ ಮನಬಂದತ್ತ !
ಅಹಾ ! ನೀರೆ ! ಅಂತಪಾರವಿಲ್ಲದ ನೀರೆ !
ದೇವರು ನಿನ್ನಳಿಯ ! ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನಣುಗರು !
ಸರಿಯಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ವೈಭವಕೆ! ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ವೈಸಿರಿಗೆ !

ಅಹಾ! ನೀರೆ! ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ನೀರೆ!
ಯಾರಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು ನಿನ್ನ ನೀರು?
ಯಾರೆದೆಯನ್ನು ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ ನೀರು ನೀರಾಗಿ?
ಸಾವಿಲ್ಲ ನೋವಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ,—
ಮರಣಗಂಧ ಹರಣಗಳು ಚರಿಸುತಿಹವು
ನಿನ್ನ ತಿಮಿಂಗಿಲ ತಿಮಿರೋದಕದಲ್ಲಿ,
ಪ್ರಳಯಕಾಲದಿ ಎದ್ದೇಳುವವು!
ಲಾಲನೆ–ಪಾಲನೆಯಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ,—
ನಿನ್ನ ಕ್ಷಾರೋದಕದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಶಾಯಿ,—
ಸೃಷ್ಟಿಪಾಲಕ ತಾನು!
ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ,—
ಮತ್ಸ್ಯಕೂರ್ಮಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯಲಾಡಿದ ದೇವ—
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ತಾನು!
ತ್ರಿಪುಟಿರಹಿತನಾಗಿರುವೆ, ಓ! ಸಮುದ್ರರಾಜ!
ಓ! ಸ್ವಯಂಭೂ!

ಅಹಾ ! ನೀರೆ !

(೨)

ಆಹಾ ! ನೀರೆ !
ದೇವದಾನವರು ಮೇರುಪರ್ವತವನಿಟ್ಟು
ಮಂಥಿಸಿದಾಗ,
ಆದಿಶೇಷನ ಹಚ್ಚಿ ಕಡೆದಾಗ,
ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯು ನುಂಗಿ ಅಣಿಗೊಂಡಾಗ,—
ಕಲ್ಪತರುವನಿತ್ತೆ ! ಕಾಮಧೇನುವನಿತ್ತೆ !
ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದೆ ! ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದೆ !
ಅಮೃತವನ್ನು ಬೀರಿದೆ ! ಎಣೆಯಾರು ನಿನಗೆ !
ಔದಾರ್ಯದ ಸಾಗರ ನೀನು !

ಆದರೆ ಓ ! ನೀರೆ !
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಾಯುಜ್ಯಕೆ ಹವಣಿಸಿ
ಬವಣಿಬಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುಕಡಿಯುವ ಮಾನವ-ದಾನವನ
ನುಂಗದಿರು ವಿಷಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ !
ನಿಜ ಮುಕ್ತಿಯ ರಾಣಿವಾಸವನು ತೋರಿಸವಗೆ !
ಹಸಿರು ತೆರೆಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸೆರೆಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕು
ಬಾಳಲುಸಿರಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ
ಬಳಲುತಿಹ ದೀನ ಮಾನವಗೆ ಕರುಣಿಸು,—
ಅಮೃತಶಕ್ತಿಯನು ! ಜೀವಿತವನು !

ಮುನ್ನೀರಿನುಪ್ಪು

ಕಹಿ! ಕಹಿ! ಕಪ್ಪು ಕಪ್ಪು! ಉಪ್ಪುಪ್ಪು ನಿನ್ನ ನೀರು
ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ನಿನ್ನ ನೀರು ಉಪ್ಪಾದುದೇಕೆ?
ಮೂರು ಲೋಕದ ನೀರು ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಉಪ್ಪಾಯಿತೇನು.

ಮಾಹಿನಕಾಯಿಯೊಲು ಮಾನವಜಾತಿಯು
ಭೂತಚೇಷ್ಟೆಗಳನು-ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸವನು—
ನೆಲದಣುಗರು ನೆನೆಯಲೆಂದು ಕಾಲಪುರುಷನು ಕಲಿಸಿಡಲು
ಬಿಟ್ಟ ರಸವೇನು ನಿನ್ನ ನೀರು, ಓ! ಸಮುದ್ರ!

ಅಗಸ್ತ್ಯಜನಲ್ಲ ನೀನು! ತಾನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಚೆಲುವ
ಮಾನವನು ಹೋಮಿಸುವದ ಕಂಡು ಜಗದೊಡೆಯು
ಸುರಿಸಿದ ಕಣ್ಣೀರು ನಿನ್ನ ನೀರು,—
ಓ! ಸಮುದ್ರ!

ಇಳೆಯನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಭೋರ್ಗರೆದು
ಅಟ್ಟಹಾಸದಿ ನಗುವ ದುಃಖ ನೀನು!
ಆಪ್ತಮಿತ್ರರ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಾನವರು
ವರ್ಷಾನುವರ್ಷ ಹರಿಸಿದ ಕಣ್ಣೀರ ಕಾಲುವೆ ನೀನು!

ನಿನ್ನ ಉಪ್ಪುಂಡು ಬೆಳೆದರು ಕವಿಗಳು, ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಅಮರರಾದರು ನಿನ್ನಮೃತವನು ಸವಿದು:
ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿನ್ನೀ ಭಾವ
ಸತ್ಯವದು,—ಚಿರಂತನ ಸತ್ಯವಹುದು!

ಓಂ! ನಮೋ!

ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯದ ತವರಲ್ಲ ನಾನು
ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಆದರೆ ಮಗುವಿನಂತೆ ನಿನ್ನನು ಪ್ರೀತಿಸಿದೆ! ಕರುಣಿಸು ತಂದೆ!
ನಾರಾಯಣನಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಲನಲ್ಲ, ಶೇಷಶಾಯಿಯಲ್ಲ ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಅವನಂತೆ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದೆ ನಿನ್ನ! ಉರವಣಿಸೆನ್ನ ಮನವ, ತಂದೆ!

ಚಂದ್ರನಂತೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನು ಉಕ್ಕೇರಿಸಿದವನಲ್ಲ, ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ನೋಡಿ ಉಕ್ಕೇರಿದವನು, ತಂದೆ!
ನೀಲಕಂಠನಂತೆ,—ನಿನ್ನ ಸುರಿಸಿದ ವಿಷವ ನುಂಗಿಲ್ಲ, ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಆದರೆ ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ ಅಮೃತವನೊಂದೆ ಬಯಸಿದವನಲ್ಲ, ಕರುಣಿಸು ತಂದೆ!

ದೇವನಂತೆ ಮತ್ಸ್ಯಕೂರ್ಮವಾಗಿ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಾಡಿಲ್ಲ,
ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಆದರೆ ಕೂರ್ಮ-ಮತ್ಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡಿರುವೆನು, ತಂದೆ!
ದೇವತೆಗಳಂತೆ ನಿನ್ನಾಳವನು ಮಂಥಿಸಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ, ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಆದರೆ ಚಿಂತಿಸಲು ಅದು ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ತಾನಾಗಿ ಹೊಳೆದಿಹುದು, ತಂದೆ!

ಶೆಲ್ಲಿಯಂತೆ ಮರಣದ ತೆರೆಯೆತ್ತಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದವನಲ್ಲ
ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತೆರೆತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಸಾವಿನ ಗುಟ್ಟನು, ಕಾವ್ಯದ
ಶೆಲೆಯನು ಕಂಡೆನು, ತಂದೆ!
ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ರೂಪವಿಲ್ಲಿ ಥಳಥಳಿಸಿಲ್ಲ, ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ನಾನು ಹಳಹಳಿಸಿಲ್ಲ, ತಂದೆ!

ನಿನ್ನ ಸಾವಿರ ಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಲು ಸ್ವರವಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಪುಂಗಿಗೆ.
ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣಗಳ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಕುಸುರಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಲೆಗೆ.
ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತನು ನೂರೊಂದು ಸಲ ಸಾರುವೆನು,—
ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಜೀವನಕೆ ಮಂಗಳವಾಯ್ತು, ಮಂಗಳವಾಯ್ತು,
ಮಹಾಮಂಗಳವಾಯ್ತು !

ಓಂ ! ನಮೋ ! ಸಮುದ್ರಪುರುಷಾಯ !

ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿ

ದೇವನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ಲೋಕಗಳಿವೆಯಂತೆ;
ಅಲ್ಲಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗುತಿದೆಯಂತೆ :
ಅವನೆಲ್ಲ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ನಾನು.
ಮುನ್ನೀರಿನಾಳದಲಿ ಹವಳ-ಮುತ್ತಿವೆಯಂತೆ,
ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಪಡುಶಿಲೆಗಳಿವೆಯಂತೆ :
ಅವನೆಲ್ಲ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ನಾನು.
ಕುಂಗಸು ಬಲ್ಲಸು ಹಸಿರ ಕೆಳಗಣ ಕತ್ತಲೆ-ಬೆಳಕನು !
ಅನುಭಾವಿಗಳಿಗೆ ವಿದಿತವಲ್ಲವೆ ಬೆಳಕಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳು ?

ಆದರೆ ಹೃದಯ-ಹೃದಯದಲಿದ್ದ ದೇವನನ್ನು ತಿಳಿಯಬಯಸಿದಂತೆ
ಸಮುದ್ರದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ತರಂಗ-ತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ
ಹೊಸದೊಂದು ವಿಲಾಸವನು :
ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಡು-ಮುಳುಗುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ
ಮುನ್ನೀರ ಒಳಗುಹೊರಗನು.
ಖಂಡಖಂಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ, ತನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆ
ಜಾತಿಜಾತಿಯ ಮಾನವರನು ತೇಲಿಬಿಟ್ಟು
ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿಯಾದ ಪಾಂಗಿನಲಿ ಕಂಡೆ,—
ಅದರ ದೈವಿಕತೆಯನು !

ಸಮುದ್ರನಾಥ !

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯುವರನ್ನು ಹಿಂದಕೆ ಬಿಟ್ಟು
ಸಾಹಸವನೊಂದ ಕೈಕೊಂಡು ನಡೆದೆ :
ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯ ಕೊಡು,—
ಸಮುದ್ರನಾಥ !

ತುಂಬಿದ್ದ ಸ್ನೇಹಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದೆ ನಾನು :
ಇಂದಿನ ನನ್ನ ಏಕಾಂತವಾಸವನು
ದಿವ್ಯ ತುಂಬುರನಾದದಿಂದ ತುಂಬುವ ನಂಬುಗೆಯ ಕೊಡು,
ಸಮುದ್ರನಾಥ !

ನನ್ನೀ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗತನವನು
ಎಂಟೆದೆಯ ಬಂಟನಂತೆ ಹೊರುವಾಳ್ತನವ ಕೊಡು !
ನಿನ್ನೇಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುವದನಂತದ ಗುಟ್ಟು :
ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯಿರಲು,—ಒಂಟಿಗನೆ ನಾನು
ಸಮುದ್ರನಾಥ !

ಉದಾರ ಸಮುದ್ರ

ತೆರೆಗಳೊಡನೆ ತಿಳ್ಳಿಯಾಡಲು ಬಂದ ಗಾಳಿಗೆ
ಬುರುಗಿನ ಬೆಳ್ಳಿಯನಿತ್ತು ಕಳಿಸಿದ ಸಮುದ್ರರಾಜ:
ಬಿಡಿಸಲು ಬಂದ ಹರಿಗೆ ಕಮಲವನೇರಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ಗಜೇಂದ್ರ?

ಮುಗಿಲೊಳಗಿಂದ ಬೆಳಕು ಕರೆವ ದಿನಮಣಿಗೆಂದು
ಬೆಳ್ಳಿಕಟ್ಟನೊಂದನಣಿಗೊಳಿಸಿದನು ಸಾಗರಪತಿಯು,—
ಆಕಾಶದರಮನೆಯ ನೀಲಿಮತೆಗೆ ನೆಲಗಟ್ಟೆನಲು!

ನೌಕೆಯು ಸಾಗಿರೆ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆ,
ಕ್ಷೀರದಾಗರವಾಗಿ ಸುಗಮವಾಗಿಸಿದ ಪಥವ,—
ಮಳೆಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮಜ್ಜನಗೊಳಿಸಿದ ಕಡಲೊಡೆಯ!

ಬೆಳಗ ಬಂದವನನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುವದಿಲ್ಲ.
ಮುಳಗ ಬಂದವನಿಗೆ ಬೇಡೆನ್ನುವದಿಲ್ಲ.
ದೇವನಂತೆ ಅನಾಸಕ್ತನಿವ, ಸಮುದ್ರರಾಜ!
ಇವನಲ್ಲದೆ ಚಿರಂಜೀವಿ ಯಾರು?

ಕಡಲ ಹುಣ್ಣಿಮೆ

ಎಂತು ಬಿದ್ದೇಳುತಿಹುದು ನೋಡು ಬಿತ್ತರದ ವಾರಿಧಿಯು!
ಎಲ್ಲಿಹರೀ ಮಂಥನವ ಗೆಯ್ವ ದೇವತೆಗಳು?
ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಲಯವಾದರು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ:
ಕಾಣುವದು ಮಂಥನವೊಂದು; ಅಲ್ಲುದಿಸಿದ ಚಂದ್ರಮನೊಂದು,—
ಕಡಲಾಳವನುಗಿದು ಬಂದ ತುಂಬುಮೆರೆ ತಾನು!

ಮುಗಿಲು ಕದ್ದ ರತ್ನೇಂದುವ ಕಂಡು ಮತ್ತಂತರಾಳದಿ ಬಚ್ಚಿಡುವ
ಹುಮ್ಮಸದಿ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಗಿಯುತಿದೆ ನೋಡು ಸಾಗರವು,
ಮುಗಿಲಿಸಗಲವನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡಲೆಂಬಂತೆ.
ಸೆರೆಸಿಕ್ಕ ನಾಯಕನ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳಲೆಳಸುವ ಸೈನ್ಯದಂತೆ,
ಶತ್ರುಗಳ ಚದರಿಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪಡೆವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಂತೆ,
ಬಂಧನಪಲಿದ್ದ ಲೋಕನಾಯಕನ ಬಿಡುಗಡೆಗೆದ್ದ ನಾಡವರಂತೆ:
ರೇಗುತಿದೆ, ಕಾಡುತಿದೆ, ಗದ್ದರಿಸಿ ಬೇಡುತಿದೆ ನೋಡು, ಸಾಗರವು!

ಅಲ್ಲ, ಸಾಗರವಲ್ಲವಿದು: ಶೂನ್ಯದ ತವರುಮನೆ, ನಶ್ವರತೆಯಾಗರವು;
ವಿಶ್ವವ ರಚಿಸಿದ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಮೂಲಭೂತವಿದು,
ರಸವಾಗದ ಕಸ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಅಂಧಂತಮಸ್ಸು.
ತನ್ನೆದೆಯುಗಿದು ಮುಗಿಲೆತ್ತಿದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಲೆನೆ
ಮತ್ತೆ ತೆರೆಗಳ ಜಾಲವ ಬೀಸಿದವ್ಯಕ್ತವಿದು.
ಪೆಡಂಭೂತಗಳು ಕುಣಿಯುವವು,—ತೆರೆಗಳ ಹೆಡೆಗಳ ಮೇಲೆ.
ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವಗಳು ಬಳ್ಳಿಗಟ್ಟುವವು,—ಕರಿನೀರ ಕಂದರದಲ್ಲಿ.
ಪ್ರಳಯಕೌತಣವೀಯುವದು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರ ಶಂಖನಾದ.
ಅಲ್ಲ, ಸಾಗರವಲ್ಲವಿದು : ಭಯಾನಕದಾಗರ!

ಮುಗಿಲೆಣಿಕೆಯನ್ನಳೆದವರಾರು ?
ಹೃದಯಮಂಡಪದಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಚಂದ್ರನನು ರಕ್ಷಿಸಲೆನೆ,—
ಮುಗಿಲಿಟ್ಟಿಹುದು ನೋಡು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಕಾವಲನ್ನು !
ಮುತ್ತುವೆದೆಗಾರಿಕೆಯಿರದೆ ಮೆತ್ತಗಾಗೆರಗಿಹುದು
ಚಂದ್ರನಡಿಗಂಗಲಾಚಿ,—ಮುನ್ನೀರಿದು ಬಡವನಂತೆ.
ಮುಗಿಲೆಣಿಕೆಯನ್ನಳೆದವರಾರು ?

ಪರಿಧಾನದಿ ಸುರಿಯುತಿರೆ ತುಂಬುವೆರೆಯ ಕಿರಣರಾಶಿ,
ಬೆಳಕ ಹೊಳೆಯೊಂದು ಹರಿದು ಭೇದಿಸಿದೆ ನೀಲೋದಧಿಯ.
ತುದಿಮೊದಲಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ,—ನಡುವಷ್ಟೆ ಬೆಳಕು !
ತಾನೊಸೆದ ಚಂದ್ರಮನು ದೊರೆಯದಿರೆ, ದೊರೆತ ಪಡಿನೆಳಲನ್ನು,—
ಮಣಿಸುತ ಕೋಟಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ
ಎದೆಗವಚಿ ಕಳೆಯೇರಿ ಸಂತವಿಸಿಕೊಳುವದು ನೋಡಾ ಸಾಗರವು !

ಜಿಬ್ರಾಲ್ಟರದ ಬಳಿ

ಕಾಣದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರಮನ ಕಾಣಲೆಳಸಿ
ಮೇರೆವರಿಯುತಿದೆ ಸಾಗರವು.
ಸೂರ್ಯಕಿರಣಕೆ ಸೋತ ಶ್ಯಾಮನೀಲ ಸಲಿಲವೆಲ್ಲ
ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಹೊಳೆವ ಬೆಳ್ಳಿಯಾಗುತಿದೆ, ತಿಳಿಹಸಿರಾಗುತಿಹುದು.
ಅಪರಂಪಾರವಾದ ಆಕಾರವೆ!
ಇಂತೇಕೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಂತೆ?
ನೀನೆತ್ತಿದ ಬೆರಳಿಗೆ ಕಂಪಿಸಿತು ನೀರುಗುದುರೆ.
ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದ ನಿನ್ನ ರೂಹಿಗೆ
ತೇಲುಗಣ್ಣಾದ ಮಾನವನು.
ಸುತ್ತಣ ಗಿರಿಕಂದರಗಳೆಲ್ಲ ಚೇತನಗೊಂಡೆದ್ದು
ತಾಂಡವಭೈರವನ ತಾಳಕ್ಕೆ ನರ್ತಿಸಲೆಸಗಿದಂತೆ
ಆಕಾಶಪರ್ಯಂತವಾಗಿದ್ದ ನೀನು
ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗಾಗುತಿರಲು,—
ನಮಗೆಲ್ಲಿಯ ನಿದಾನ? ನಮಗೆಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಧಾನ?
ಬೇಡ! ಬೇಡ! ಹೂಡದಿರು ನಿನ್ನ ರುದ್ರನಾಟ್ಯವನು.

ತದಿಗೆಯ ಚಂದ್ರಮ (ಮುಳುಗಿನಲ್ಲಿ)

(ಕ್ಯಾಂಡಿಯಾ ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ಹತ್ತಿರ)

ಕತ್ತಲೆಯ ಬರವನ್ನು ಸಾರುವಂತಹ ಕೊಂಬು
ಅಂಬುಧಿಯೊಳಾಗಿಹುದು ಬೂದಿಬೆಳಕಿನ ಕಂಬ,—
ಕಂಬ ಮರೆಯಾಗುತ್ತ, ಕೊಂಬು ಕಡೆಗಾಗುತ್ತ ನಿಶೆ ಬಂತು ದಶದಿಶೆಯಲಿ;

ಚಂದ್ರಾಮಗಿಹುದೊಂದು ಕೋಡೆಂದು ಹಾಡಿನಲಿ
ನುಡಿದಿದ್ದರಾಂಗ್ಲ ಕವಿಗಳು. ಕಂಡೆನದನಿಂದು:
ಸಾಂದ್ರರಜನಿಯನಾಳ್ವ ಚದುರಚಂದ್ರನ ತಲೆಗೆ ಮೂಡಿತ್ತದೊಂದು ಕೋಡು!

ಮೆಸೀನಾ ಉಪಸಾಗರದಲ್ಲಿಯ ರಾತ್ರಿ

ಒಂದು ದಂಡೆಗೆ ಸಿಸಿಲಿಯ ದೀಪಮಾಲೆ,
ಇನ್ನೊಂದು ದಂಡೆಗೆ ಇಟಲಿಯ ದೀಪಾವಳಿ;
ಒಂದು ದಂಡೆಗೆ ಹರಿತಶಿಲಾಪ್ರಕಾಶಸ್ತಂಭ,
ಇನ್ನೊಂದು ದಂಡೆಗೆ ಮಿಂಚಿನ ಮಂಗಳಾರತಿ;
ಬೆಳಕು ಬಂದು ಕಡಲ-ಹಕ್ಕಿಗೆ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿತಿಲ್ಲಿ,
ಅನಂತರೂಪಗಳ ಧರಿಸಿತಿಲ್ಲಿ!

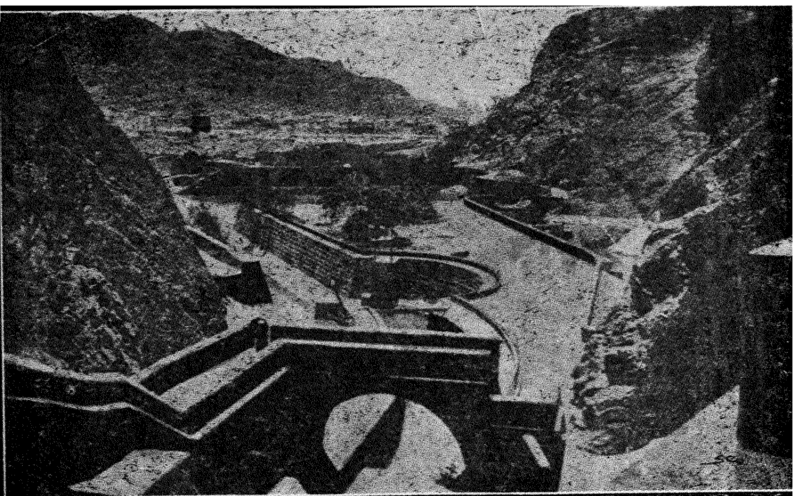
ದಿನ್ನೆಯಿಂದ ಶರಧಿಗೆ ಹಬ್ಬಿದ ದೀಪಗಳಿವು ಸುರಪುರಗಳೇನು?
ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟ ಉಜ್ವಲ ಸ್ವಪ್ನಗಳೇನು?
ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದ ತಾರೆಗಳ ನಿಬ್ಬಣವೇನು?
ಬೆಳಕು ಹುಟ್ಟಿಸಲ್ಲಿ ಚಕಮಕಿಸುವ ರಾಜಭೃಂಗಗಳೇನು?
ಒಂದು ದಂಡೆಗೆ ಸಿಸಿಲಿ, ಇನ್ನೊಂದು ದಂಡೆಗೆ ಇಟಲಿ,
ಸಿಸಿಲಿಯ ಕವಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟೇನಿದೆಲ್ಲ?

ಬೀದಿಗಳಿಹವು ನೋಡು ದೀಪಗಳೆರಡು ರೇಖೆಗಳ ನಡುವೆ.
ಒಂದೊಂದು ದೀಪಕೊಂದೊಂದು ಮನೆ. ಬಿದಿಗೆಯ ಚಂದ್ರಮನಂತೆ
ಪುರವಿದನು ರೇಖಿಸಿದೆ ದಿವ್ಯ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯು!
ಪಟ್ಟಣದ ಪಡಿನೆಳಲಲ್ಲವಿದು, ಬೆಳಕಿನಲೊಗೆದ ಪ್ರತಿಮೆ!
ಅಲ್ಲಲ್ಲ! ಒಣ್ಣಾನೆಗೆ ಮೋಹಗೊಳದಿರು! ಜೋಕೆ!
ಅನ್ಯಾಯದ ದೀಪೋತ್ಸವವಿದು! ಮುಸಲೀನಿಯ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ!

ಓಂ ತತ್ಸತ್

ಓ! ಓ! ಓ! ಸಮುದ್ರ!
ಮಹಾಕಾಳ! ಮಹಾರುದ್ರ!
ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಜೀವವಿಂದದೊಂದೆಯಾಗಿ ನಿಂದವ್ಕೈ.
ಆದಿಯಂತ್ಯವಿಲ್ಲಯಿಲ್ಲ! ಚಿರಂತನವಿದೆಂದವ್ಕೈ!

ಕಡಲ ತೀರ

ಏಡನ್ನಿನ ಗಚ್ಚಿನ ಕೆರೆಗಳು

ಏಡನ್

ಮುಗಿಲುದ್ದ ಸಿಗಿಸಿಗಿ ಕೆಂಡದಂಥ ನೆಲದೊಳಗಿಂದ ನೆಗೆಯುತಿವೆ ನೋಡು,–
ಗುಡ್ಡ ದಿನ್ನೆಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳು !
ಭೂಮಿತಿಯು ನೆನೆದು ದೇವನಿಟ್ಟ ತ್ರಿಕೋಣಾಕೃತಿಗಳಂತೆ,—
ಉಸುಬಿನರಣ್ಯಾದಿ ಕಾವಲು ನಿಂತ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪನಂತೆ !
ಗಿಡವಿಲ್ಲ ಬಳ್ಳಿಯಿಲ್ಲ, ಹಾಳು ಹಾಳು ! ಬೀಳು ಬೀಳು !
ವೃಕ್ಷವಿಲ್ಲ ! ರುಕ್ಷ ! ರುಕ್ಷ ! ಹೊಗಿ ! ಹೊಗಿ ! ಸಿಗಿ ಸಿಗಿ !
ಹಸಿರ ಹೆಸರಿಲ್ಲ, ತಣ್ಣುಸಿರು ತಣ್ಣೆಳಲಿಲ್ಲ, ತೊಯ್ದ ಮಳಲಿಲ್ಲ,—
ನೀರಡಿಸಿ ಚಾಚಿದ ನಾಲಗೆಯಿದು ! ಏಡನ್ನು !

ಮುನ್ನೀರ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಇಷ್ಟು ನೀರಡಿಸಿತೇ ನೆಲವು ?
ಇಲ್ಲಿ ನೀರೆಲ್ಲಿ ? ಉಪ್ಪಿನರಣ್ಯವಿದು !
ನೀರಡವಿಯು ಬದಿಗೆ ಉಸುಬಿನ ಬಯಲ ಹೊಯಲು !
ಇಲ್ಲಿಯು ಕೆರೆ ಬರಿದು ! ಬಾವಿ ಬರಿದು ! ಕುಂಡ ತೆರವು! ಹೊಂಡ ತೆರವು!
ಹನಿಹನಿ ನೀರನರಸಿ ಅಂಡಲೆಯುತಿದೆ ನೋಡು, ಜನದನದ ಬಂಗುಳಿಯು !
ಅತ್ತಕಡೆ ಬಿದ್ದರೆ ಕೆಂಡದಂಥುಸುಬು ! ಇತ್ತ ಜಲಸಮಾಧಿ !
ಅರಣ್ಯದ ಹಡಗವೇ ಪಶುವಿಲ್ಲಿ—ಒಂಟಿಯಾದ ಒಂಟಿ !
ಅದೇ ಎತ್ತು ! ಅದೇ ಕರು ! ಅದೇ ಎಮ್ಮೆ ! ಅದೇ ಆಕಳು !
ಇಲ್ಲಿಯು ನರಪ್ರಾಣಿ ಸಹ ಒಂಟಿಯಂತೆ ಗೋಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವನು.
ಪರಿಧಾನದಿ ಮೃಗಜಲವ ಕಂಡು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಿಸುಸುಯ್ಯುವನು.
ಎಂಥ ಭಯಂಕರ ತಾಪ ! ಎಂಥ ಭಯಂಕರ ಶಾಪ !!

ಏಡಿಯಂತೆ ಏಡನ್ನನು ಹಿಡಿದ ಗುಡ್ಡದ ಕೆಳಗೆ
ಗಿಡ್ಡದಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ ನೋಡು,–ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಬಂದರ! ಕಡ್ಡಿಯ ಹಂದರ!
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೈಭವವೇ! ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ಬಂದು.
ಉಸುಬಿನ ಕಣಗಳನ್ನೆಣಿಸು! ಮರಣದ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿ!
ಹೋಲಿಸು ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಈ ಹಾಳಿನೈಸಿರಿಯೊಡನೆ.
ಇದರ ಸಂಯಮ ನಿನಗೆ ಸಂಧಿಸೀತೆ?
ಇದರ ತಾಳ್ಮೆಯ ಗುಟ್ಟು ನಿನಗೆ ತುಸುವಾದರೂ ತಿಳಿದೀತೆ?
ಈ ಗುಡ್ಡದಡಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಗಳು ಗುಬ್ಬಿಮನೆಗಿಂತ ಕಡೆ!
ಸುಡು ಅವುಗಳನು! ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚು! ಅರಣ್ಯದಲಿ ತಿರುಗು ಅರಬನಂತೆ!
ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡ ನಿನ್ನ ಸೊಕ್ಕು. ನಿನ್ನ ಸೆಡವಿಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲಿಲ್ಲಿ.
ಕಿತ್ತು ನಿನ್ನಂಗಡಿಯ! ಹದ್ದುಪಾರಾಗು ಬಿಟ್ಟೀ ಗಡಿಯ!
ನಿನ್ನ ಗರ್ವಭಂಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚೇನು ಬೇಕು? ಏಡನ್ನಿನ ಗುಡ್ಡವೊಂದು ಸಾಕು!
ಈ ಉಸುಬಿನ ಬೈಲಿಗೆ ಹೊಸಬನಾದ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯುವದು ಅರ್ಥವೊಂದು.
ನೀರಿಲ್ಲದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಬೇರೂರಿ ಬೆಳೆದ ಆಲವ ನೋಡು!
ಸಾವಿರ ವರುಷ ಸೂರ್ಯನಡಿಗೆ ನೀರಡಿಸಿ ಮಲಗಿತ್ತು ಅರಬ್ಬಿದೇಶ!
ಆಗ ತಣಿಸಿದನದರುದರವನು ಪೈಗಂಬರನು ಹುಟ್ಟಿ.
ಅಂದು ಅರಬ್ಬಿಯು ಕುಡಿದ ನೀರಿಗೆ ಸಮುದ್ರಗಳು ಬತ್ತಿದವು,
ಅರಬು ಹಿಂಗಿತ್ತು, ಭೂಮಿಗಿಳಿದಿದ್ದ ಚಂದ್ರ!
ಜಗದ ನಂದನವನಗಳೆಲ್ಲ ಅರಬರ ಕೈವಶವಾದವಂದು!

ಆಫ್ರಿಕ

ಕೆಂಪು ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಕತ್ತಲೆಯಂತೆ ಕರ್ರಗಿರಲು
ಆಫ್ರಿಕದ ಕಾಡಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಮೂಡಿತ್ತು.
ಕರಿಬೆಟ್ಟಗಳ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗುತ್ತಿದ್ದನು ರವಿಯು.
ಅಬಿಸೀನಿಯದ ಕೊಲೆ, ನಿಗರ್ರಿಗಳ ದಾಸ್ಯ, ಸುಮಾಲಿಗಳ ಕೊರಗು,–
ಕಪ್ಪುಹಚ್ಚುವ ಕೃತಿಗಳಿವು,—ರಕ್ತವರ್ಣದವು!
ಆಫ್ರಿಕಖಂಡದ ಜನರ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮಾಂಸಖಂಡ,—
ಗುಲಾಮರ ಲೋಕವದು,—ಮಾನವನು ಮೆಟ್ಟಿದ ಪಾತಾಳವದು—
ಅಂಧಂತಮಸ್ಸದು—ಕೊಲೆಗಡಕರಡುಮನೆಯದು—
ಅಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ರವಿಯು ಕೂಡ ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲೀಸುತಿದ್ದ!

ಇಂತಿರಲು ಆಫ್ರಿಕದ ಮುಳುಗು,—ಮೂಡಿತೊಂದಾಸೆಯಲ್ಲಿ.
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಡ್ಡಿಯನು ಬಿಳಿ ಬೆಳಕಿನಲೆದ್ದಿ ಬರೆದ ಗೆರೆಯಂತೆ
ಮುಗಿಲ ಪಟದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಿಸಿದ ಬಿದಿಗೆಯ ಚಂದ್ರಮನು.
ಕಳೆಯೇರಿದನು, ಕರೆತಂದನು ಕೆಲವು ಚಿಕ್ಕೆಗಳನು,
ಹಿಡಿದ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿದನು ಬೆಳಕನೆಲ್ಲ,
ಆಸೆಯಿದೆಯೆಂದನು, ಕೃಷ್ಣೋದಕದ ಹೃದಯವ ಕೂಡ
ಭೇದಿಸಿದನು ಹೊಳೆವ ಕಿರಣಗಳ ಕೂರಲಗಿನಿಂದ.

ಅರೆನಿಮಿಷ ಬೆಳಗಿರಲಿಲ್ಲ,—ಕಳೆಗುಂದಿದನು ಚಂದ್ರ.
ಕಂದಿತೆಲ್ಲ ಅವನ ಬಣ್ಣ! ಕೇದಿಗೆಯ ಬಿಳುಪು ಬಂತು:
ಬಾಗಿದನು, ಮೊಗ ತಗ್ಗಿಸಿದನು, ಹುದುಗಿದನು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ.
ಹೆದರಬೇಡ ಆಫ್ರಿಕವೆ! ಬರಬಹುದು ನಿನ್ನ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ನಾಳೆ.
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯ,–ಅಮಾವಾಸ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ:
ಇಂತಿಹುದು ಕಾಲಚಕ್ರ. ಕದಲಬಹುದು ನಿನ್ನ ಕತ್ತಲೆ!

ಸುಯೋಜ್ ಕಾಲುವೆ

ಮುಗಿಲ ನೀಲಿಯು, ಮುನ್ನೀರ ಹಸಿರ, ಮರುನೆಲದ ಸುವರ್ಣ ವರ್ಣವನು,—
ಒಂದೆಡೆಗೆ ನೋಡುವಾಸೆಯಿರಲು,— ನಡೆ ಸುಯೋಜಿಗೆ !
ಉಸುಬಿನುದಧಿಯ ದಾಂಟಲು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನೀರ ಸೇತುವಿಗೆ !
ಮುನ್ನೀರ ಕಾಲುವೆಯ ದಾಂಟಿಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ
ಈ ಹಡಗವಹುದು—ಅರಣ್ಯದ ಹಡಗ !
ಕಚ್ಚಲು ಬರುವ ಹಾವಿನಂತೆ ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ ನಾಲಗೆಯೆತ್ತಿ
ದಂಡೆಗುಂಟ ಕುನುಸಿಟ್ಟು ನಡೆಯುತಿದೆ ನೋಡು—
ಹಡಗವು ಬರಲು, ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು !
ಬಲಬದಿಗೆ ಚಾಚಿಹುದು ಮುಗಿಲುದ್ದಕೆ ಮರುಭೂಮಿ:
ಹೊಳೆಯುವದು ಕಣಕಣವಾಗಿ ರವಿಕಿರಣಗಳ ಕೆಳಗೆ.
ಎಡಬದಿಗೆ ಎಸೆಯುತಿಹವಲ್ಲಲ್ಲಿ—ಇಜಿಪ್ತದ ಪುರಗಳು, ತರುಗಳು
ನಡುವೆ ಸಮುದ್ರಗಳೆರಡು ಹೊಂದಿಸಿದ ಮುಂಗೈ ಮೇಲೆ
ಸಾಗಿಹುದು ನೌಕೆಯಿದು ಸಂತತದಿ.

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಜಲಧಿಯನು ಬರಿದಾಗಿಸಿದನಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕುಡಿದು.
ಸಾಗರಗಳನು ಸಾಗುಗೊಳಿಸಿದನಿಂದು ಡಿ ಲೆಸೆಪ್ಸಿಯು,—
ಚಿರಂತನವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿದನವುಗಳ ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದು—
ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದನು ಸಾವಿಲ್ಲದ ವಿವಾಹವನು ಮುಗಿಲ-ಮಂಟಪದ ಕೆಳಗೆ !
ಅಲ್ಲದೆ ಕರುಣಿಸಿದನು ಕೆಂಪುಸಮುದ್ರಕೆ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನು.

ಇರಲೇನು? ಯುರೋಪು ಚಾಚಿದ ಬಲುವೆಗೆಯ್ಯಿದು ಸುಯೇಜು.
ಬೆಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಸೌಹಾರ್ದವನು : ಹುಟ್ಟಿಸಿತು ನೂರು ನ್ಯಾಯಗಳ!
ಆಫ್ರಿಕೇಸಿಯಗಳನು ಬಲುವೆಯಿಂದಗಲಿಸಿದ ಕೈಯ್ಯಿದು ಸುಯೇಜು,—
ಅವುಗಳ ರಕ್ತವನು ಹರಿಸುವ ನಾಳವಿದು. ಅಲ್ಲದೆ
ಹಡಗಗಳಿವು ರಕ್ತದಲಿ ಬಲಿವ ಜಿಗಳಿಗಳು,—ರಕ್ತಾಣುಗಳು !

ಕ್ರೀಟದೇವಿ

ಮುನ್ನೀರ ಚೆಲುವನು ಮುಂಗಾಣಬಯಸಿದಲ್ಲಿ
ಭೂಮಧ್ಯ ಸಮುದ್ರವನು ನೋಡು ಕಿರುಹಗಲಿನಲ್ಲಿ,—
ಶರದೃತುವಿನಾರಂಭದಲ್ಲಿ!
ಸೂರೊಂದು ಬುರುಗಿನ ಬಳ್ಳಿಯೊಡನೆ ತಿಳ್ಳಿಯಾಡುತಿದೆ ಗಾಳಿ,
ಕಳ್ಳಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕಿ ತೆರೆಗಳನು ತರಿದೊಡ್ಡುತಿದೆ
ಸಿಂಗರಿಸಿ ಮಂಜಿನಂತಹ ಸೀಕರವನೇಳು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ.
ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಬಳ್ಳಿವಳ್ಳಿಯಾಗಿ ತೇಲುತಿದೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬುರುಗು!

ನೋಡುತೀ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೆನೆಯನು—ಫೇನವನು—
ಹುಟ್ಟುಕಡೆಯಲೊಡೆದು ಬರುವ ವಿಮಲೋದಕವನು—
ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೆನೆವಾಲಂತೆ ಥಳಥಳಿಸುವ ಸಮುದ್ರವನು,—
ನೆನೆಯುವೆನು ಹಿರಿಯರೊರೆದೊಂದು ಮಾತ:
ಕ್ಷೀರಸಾಗರವದು ಕನಸಲ್ಲ! ಕಣ್ಣಿನ ಬದುಕು!
ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಪದತಲದಿ ಪವಡಿಸಿಹ ಕ್ಷೀರಸಾಗರವ ಕಾಣು!

ಈ ಹಾಲ್ಗಡಲ ಹೃದಯಕಮಲವು ಬಿರಿಯೆ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ
ಮೆಲ್ಲನದರೊಳಗಿಂದ ಜನಿಸಿದೆ ಮಾಲಕುಮಿಯಂತೆ:
ವರಿಸಿದೆ ದೇವನ, ಹರಿಸಿದೆ ನಿನ್ನಣುಗರನು: ಓ ಕ್ರೀಟದೇವಿ!
ನಿನ್ನರಿಗಳಳಿದರೆಲೆ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಕಗಳಂತೆ!

ಹಬ್ಬಿತು ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳ ದಾಟಿ;
ಉಳಿದ ನೆಲದಣುಗರು ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದೇಳುವ ಮುನ್ನ
ಕಟ್ಟಿದರು ನಿನ್ನ ಕುವರರು ಕೊತ್ತಳದ ಕೋಟೆಗಳನು,—
ಜನರ ಕಟ್ಟುಪಾಡನು, ಸುಖವನು, ಶಾಂತಿಯುನು,—
ಆಳಿದರು ನೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳನು, ಬಾಳಿದರು ವೈಭವದಿ,—
ಹೋಮರನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ!

ಇಂದಿಗೋ! ಆವರಿಸಿಹುದು ಹಿಮವು ನಿನ್ನ ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳನ್ನು:
ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಹುದಿಂದು ಗಳಿಸಿದ ಘನೈಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲ:
ನೆಟ್ಟಿಹರು ಬೆಳಕು-ನಿಲ್ಗಂಬವನೊಂದ ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ,
ಮರೆಯಾಗದಿರಲೆಂದು ಹಿಂದೆ ನೀನೂರಿದಾ ನೆಸಹು.
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮಡದ ನಿನ್ನ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರುವವರ
ನೊಕ್ಕಿಳಿಯುಬಹುದೆಂದು ಮಂಜುದುಟಿಯ ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಿಂದ ಸೂಚಿಸಿ
ಕರಾಳ ಕಾಲದುಶ್ಶಾಸನನ ತೋಳ್ ತಕ್ಕೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಬಣ್ಣಗುಂದಿ
ಬೆಳುಪೇರಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ನಿಂತಿರುವೆ ಮರೆಮಾಚಿ ನಾಚಿ ಓ! ಕ್ರೀಟದೇವಿ!

ಸ್ಟ್ರಾಂಬೋಲಿ

ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕುಳಿತಿಹುದಿಟಲಿ ಭೂಮಧ್ಯ ಸಮುದ್ರದ ನಡುವೆ
ಸಿಸಲಿಯೊಡನೆ ಕದನವೆಸಗಿ ಪಾದಧೂಳಿಯನದಕೆರಚುವಂತೆ:
ಇಟಲಿಯ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟಿನುಗುರಿನ ಹೊಗರ ನೋಡು! ಶೋಭಿಸುತಿಹವು
ಪುರಗಳಲ್ಲಿ
ನಿಡಿದಾದ ಪರ್ವತಾವಳಿಯನೇರಲು ಹವಣಿಸುವ ಸಾಹಸಿಗಳಂತೆ
ಮತ್ತೆ ನಿದ್ರಿಸುತಿಹವು ಕೆಲವು ಹೊಳೆದು ಬೆಂಗದಿರನ ಹೊಂಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ.
ಸಿಸಿಲಿಯ ದಂಡೆಗುಂಟ ಹರವಿಹುದು ಮೆಸಿನಾನಗರವು ತನ್ನ ಚೆಲುವನ್ನೆಲ್ಲ.

ದಾಟುತೀ ನೀರಿನೊತ್ತನು ಮುನ್ನಡೆಯೆ ಕಂಡಿತಾಗ ಸಮುದ್ರ
ನೀಲಗನ್ನಡಿಯಂತೆ: ತೆರೆಯಿಲ್ಲ, ಸುಳಿಯಿಲ್ಲ!
ಅಖಂಡವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತಿತ್ತು ನಭೋಮಂಡಲದ ಪಡಿನೆಳಲಾಗಿ.
ಬಿಂಬಿಸಿತು ನಿರಾಳವಾದ ಶಾಂತಿಯನು: ಬರುತಿರಲಲ್ಲಿ
ದಾರಿಯಲಿ ನೀನವಿತು ಕುಳಿತಿದ್ದೆ ಸ್ಟ್ರಾಂಬೋಲಿ!

ಮುಚ್ಚಿತ್ತು ಕರ್ಮೋಡ ಕೆಂಡವನುಗುಳ್ವ ನಿನ್ನ ರುದ್ರಮುಖವ.
ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯೆ! ನಿನ್ನ ಶಿಖಿಯಡಗಿತ್ತು ನಿಂತ ಹೊಗೆಮೋಡದಲಿ:
ಜಾರಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಗಂಧಕದ ರಸ,—ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿ ಹಸಿರಾಗುತ್ತ:
ಆರಿತ್ತು ನಿನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಸ,—ಕಾಡಿಗೆಯ ಕಪ್ಪಿನಂತೆ.
ನೆಲದ ಬಸಿರನು ಬಗೆದು ನೀ ಕಿತ್ತು ತಂದಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ
ಹರವಿತ್ತು ತಿಳಿನೀಲಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನಂಗಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ:
ಪಾರಿಜಾತವ ತರಲು ವಾರಿಧಿಯ ದಾಟಿ ಮುನ್ನಡೆದ ಹಸುಳರನು
ಹೆದರಿಸಲೆನಲು ಮುಸುಕನು ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತಿರುವೆ ಮುದಿ ರಾಕ್ಷಸನಂತೆ,—
ಸ್ಟ್ರಾಂಬೋಲಿ!

ಹಳ್ಳಿಯನು ಕಟ್ಟಿ ಗಿರಣಿಯೊಂದನು ಹೂಡಿಹನು ನಿನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನು
ಅನುದಿನವು ನೀನುಗುಳ್ವ ಲಾವರಸವ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ,
ನಿನ್ನ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಲಿ ಬೆಂದುಬಿಡಬಹುದೆಂಬುದನು ನೆನೆದು ಸಹ!
ಕಾಯಿಲೆಯಿರಲು, ಕೆಂಗಿಡಿಗಳನುಗುಳಲು ನೀನು, ನಿನ್ನಾ ವಾಂತಿಭೇದಿಯಿಂದ
ಅಣಿಗೊಳಿಸುವನು ತನಗೆಂದು ಹಲವೌಷಧಿಗಳನು.
ಸುಮ್ಮನಿಹೆ ನೀನು ಮೂಗುಮುರಿದು, ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ ನಗೆಯೊಂದ ನಕ್ಕು!
ಹೇಸಿಗೆಯ ತಿನ್ನಲು ಬಂದ ನಾಯಿಯನು
ಬೀಸಿ ಹೊಡೆದರೇನು ಬಿರುದು ಬಂತೆ?

ರೋಮರಾಜ್ಯದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿತು, ಸಿಸಿಲಿಯು ಸಂಸಿಲು ತಲೆಕೆಳಗಾಯಿತು:
ಬೇರೊಂದು ರಾಜ್ಯವೆದ್ದಿರುವದಿಂದಿಟಲಿಯಲ್ಲಿ.
ಬೇರೆ ನೌಕೆಗಳಾಳುತಿಹವಿಂದು ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು!
ನೀ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿರುವೆ—ಧೂಮಧಾಮವಾಗಿ,
ಭೂಮಧ್ಯಸಮುದ್ರದ ದೀಪಸ್ತಂಭವಾಗಿ!
ಹೊಗೆ ಬಿಡುತಿರುವೆ ಎಂದಿನಂತೆ: ರಾಜ್ಯಗಳಳಿದರೇನು,
ಉದ್ಬುದ್ಧವಿರಲೇನು,—ಮತ್ತೆ ನೆಲಸಮವಾದರೇನು,—
ಎಲ್ಲ ಸಮನೆನುತಿರುವೆ! ಎಂದಿನೊಲು ಸುರಿಸುತ್ತ
ಕಡಲ ಮಡಿಲಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾರೊಡಲ ಕೆಂಡವನು!

ನಿನ್ನ ತಲೆಮೇಲೆ ನಿಂತಿಹನು ನೋಡು ಪಡುವಣಕೆ ನಡೆದ ಸೂರ್ಯ:
ನೀನು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ,—ಅವನು ಜ್ವಾಲೆಯ ಜಗತ್ತು!
ಅವನ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾಕಿಲ್ಲವಿನ್ನೂ ಹೊಗೆ:
ಅಚ್ಚಳಿಯದಿದೆಯಿಂದಿಗೂ ಅವನ ನಗೆ.
ನೀನು ಕಾಲದಷ್ಟು ಹಳಬನಾದರೆ ಅವನು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನನಹುದು
ಕಳೆಯುವದಿದು ಸ್ತ್ರಾಂಬೂಲಿ ಹಳ್ಳಿ,—ಇಲ್ಲದಿರಲು ನಿನ್ನ ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆ.
ಸೂರ್ಯನು ತಣ್ಣಗಾಗಲು,—ಮುಳುಗುವದು ಮೂಜಗವೆಲ್ಲ!

ಕೋರ್ಸಿಕಾ

ನಿನಗಿಂತ ಕಂಪುಳ್ಳ ದ್ವೀಪಗಳಿರಬಹುದು ಕೋರ್ಸಿಕಾ! ಸುಗಂಧ ದೇಹಿ!
ಜಾವಾ, ಸುಮಾತ್ರಾ, ಸಿಂಹಲ,—ಮತ್ತಿನ್ನನೇಕ.
ನಿನ್ನಡವಿಗಿಂತ ನಿಬಿಡವಿಹ ವನಗಳುಂಟು ಲೋಕದಲ್ಲಿ.
ಆದರೆ ಜೀಸಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲೋಕಕೆ ನಿನ್ನ
ಕೀರ್ತಿಯನೊಯ್ವಂಥ ಗಂಧವಹನು.
ಅರಳಲಿಲ್ಲವಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಸರುಗಂಪನಜರಾಮರವಾಗಿ ಕಾಯ್ವ
ಪಸುಮವು.

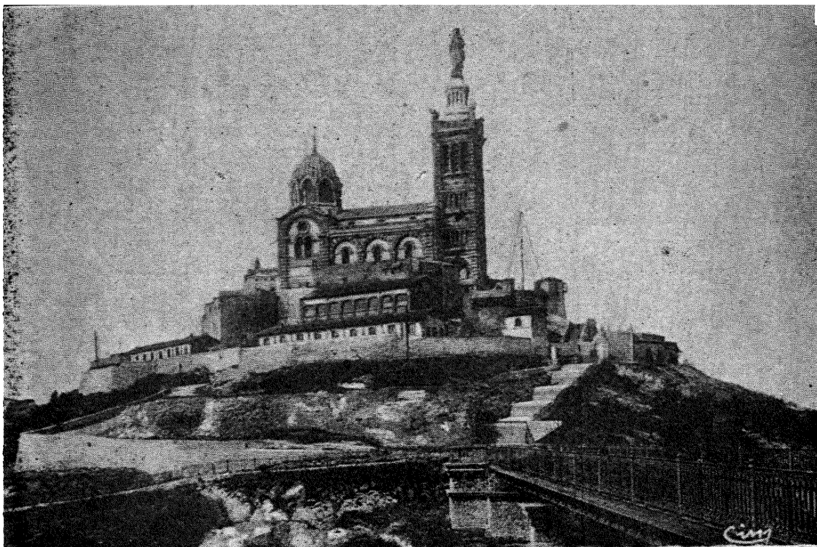
ನೀರಮೇಲೆ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಂತೆ—ಕರ್ಣನಂತೆ—
ಕರ್ಣಪೂರವಾದನು ನಿನಗೆ ನೆಪೋಲಿಯನ್ನನು—ಬೆಳಗಿದನು ಪ್ರಖರವಾಗಿ.
ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸಮುದ್ರಕುವರನಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದನೀರೇಳು ಲೋಕದಿ
ನಿನ್ನ ಧವಳಗಿರಿಗಳಂತತಿ ಧವಳವಾದ ವಿಮಲ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು!

ಅತ್ಯಾಸೆಯಲ್ಲವದು,—ಅವತಾರಿಯಾಗಲಿವ ಪಟ್ಟ ಸಾಹಸವು.
ವಿಶ್ವವೇ ತನಗೆ ಕೊಡೆಯಾಗಬೇಕೆಂದ,
ದೇವತ್ವವನು ತನ್ನಲಿಳಿಸಬೇಕೆಂದ.
ಪೌರುಷದ ಶಿಖರವನೇರಿ—ದೈವತವದೇ ಅದೇ ಎಂದು ಕುಣಿಯಬೇಕೆಂದ.
ಅಲ್ಲದೆ ಬರಿ ಪದವಿಗಾಗಿ-ಸಂಪದಕಾಗಿ-ಶಕ್ತಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆದವನಲ್ಲ.
ಅರ್ಧ ಸಾಧಿಸಿತು; ಅರ್ಧ ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ; ಅದು ಅವನ ತಪ್ಪಲ್ಲ.

ಬೇರೆಯಿತ್ತು ದೈವದಾಟ:
ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನಣಿಗೊಳಿಸಿ
ತನ್ನ ಕನಸನೊಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದ: ಇದಕಿಂತ ಹಿರಿಮಾತಾವುದು ?
ಒಂದು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಂದು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ.
ಇವನ ಜೀವನದ ತುದಿಮೊದಲು ಸಂಜೆಮುಂಜಾನಂತೆ: ಒಂದೇ ಬಣ್ಣದವು.
ಹರೆಯದ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನವಖಂಡಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿದನು—ಸೂರ್ಯನಂತೆ.
ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಗುಪ್ತನಾದನಿವನು
ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನು ನೋಡಾ !

ನೇಪಲ್ಸದಲ್ಲಿಯ ಮೂರ್ತಿಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಇರಬಹುದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಂದನವನವು;
ಬರಬಹುದು ಮುಗಿಲೆಲ್ಲ ನಾಳೆ ನಮ್ಮೆಡೆಗಿಳಿದು;
ತರಬಹುದು ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಪಾರ್ಥನಿನ್ನೊರ್ವನು!
ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಂಡಿರದು ಇಂಥ ಭೂವೈಕುಂಠ;
ಮುನ್ನಡೆದು ಬಂದೆ ಸೀಜರರ ಸಾಲನು ದಾಟಿ
ಘನ್ನಮಹಿಮರ ನೋಡಿ ಸಾಕ್ರಟೀಸನಿಗೆರಗಿ, ವಂದಿಸಿ ಯುರೀಪಿಡಿಸನ!
ಆಗ ಬಂತೆದುರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನುರಾಗ;
ಸಾಗಿದೆನು ಜುಪಿಟರನ ಇಂದ್ರಪದವಿಯ ಕಂಡು
ತೂಗಿದೆನು ಹರುಷದಲಿ ಹರ್ಕ್ಯುಲೀಸನ ಬಲಕೆ, ಮರ್ಕ್ಯುರಿಯ ಬುದ್ಧಿಬಲಕೆ!
ನೋಡಿಲ್ಲಿ: ರವಿ—ಅಪಾಲೋನ ಶರಸಂಧಾನ!
ಬೇಡಿಲ್ಲಿ: ಓಶಿಯಾನಸನಿಗಿಹ ಕಡಲ ಸಿರಿ!
ಮಾಡಿಲ್ಲಿ ಮುಜುರೆಯನು: ಮತ್ತಿತರ ಸುರರೆಲ್ಲ ನಿಂತಿಹರು ವೈಭವದಲಿ!
ಕಂಡಿತಿಲ್ಲಿಯೆ ಆಫ್ರಿದಿತಿಯ ಮಾಲಕುಮಿ ಕಳೆ;
ಚಂದದಲಿ ಮಲಗಿಹಳು ಒಲಿದ ದೇಸೆಯಿದೇವಿ.
ವಂದಿಸಿದೆ ಭೂಗೋಲವನ್ನೆ ಕೈಯ್ಯಲಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿಹ ಯುರ್‍ಯಾನಿಯಳಿಗೆ!
ಆದಿಶೇಷನ ಭಾರವನೆ ಹೊತ್ತ ಅಟ್ಲಾಸ,
ನೋಡಿ ತನ್ನನು ತನ್ನೊಳೊಸೆದಿರುವ ನಾರ್ಸಿಸಸ!
ಹಾಡುವರು ಕೊಳಲೂದಿ ಯಕ್ಷಕಿನ್ನರರಂತೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ಯಾಟಿರ-ಫಾನರು!
ಅಹುದಹುದು! ಭೂಮಿಗಿಳಿದರು ಸ್ವರ್ಗದವರಿಲ್ಲಿ.
ಅಹಹ! ತನ್ನೊಳು ತಾವೆ ಆಳುವರು, ಬಾಳುವರು!
ಇಹರು ಕಾಲನ ಮೀರಿ ನಿಂತ ಚಕ್ರೇಶ್ವರರು ಕಾಲನೊಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ!
ಅಹುದಾದರೋಂ ನಮೋ! ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಜೀವನಕೆ!
ಕಹಿ ಬಾಳ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದರಗಳಿಗೆ ಬಾಳಿ
ಸಹಿಸಿದರು ಮರಣವನು ತಮ್ಮಾತ್ಮದಮರತೆಯನಿತ್ತು ಬಾನ್ನವರಿಗೆಂದು!

ಮಾರ್ಸೇಲದಲ್ಲಿಯ ನಾತರದಾಮ್

ಮಾರ್ಸೇಲದಲ್ಲಿಯ ನಾ:ತರ್‌ದಾಮ್

ನಿನ್ನ ನದಿಗಳ ಹೆಸರು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಓ ಫ್ರಾನ್ಸ್!
ಆದರೆ ಇಂಥ ಚಲುವಿನ ಹೊನಲೇ ಹರಿದಿಹುದು ನನ್ನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ.
ನಿನ್ನ ವನ-ವೃಕ್ಷಗಳ ಹೂ-ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಗಳಿಸಿಲ್ಲ ಓ ಫ್ರಾನ್ಸ್!
ಇವನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ನಾನೊಸೆದ ತರುಲತೆಗಳ ನೆನಪಾಗುವದು ಮಾತ್ರ.
ಚೆಲುವಿಹುದನಂತ,— ಕಿಡಿಯನು ತಿಳಿದವಗಿಡಿ ಬೆಂಕಿಯ ಮೂಲ ಗೊತ್ತು.

ಅದರೂ ನಿನ್ನ ಚೆಲುವಿಗೆ ಮನಸೊತು ಮುಗ್ಧನಾದೆ!
ಅದಕಿದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿ, ಸ್ವಾನುಭೂತಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದ,
ಆನಂದದ ಲಹರಿಲಹರಿ! ಮಾಟದ ವಿಡಾಯ!
ಪ್ರಕೃತಿಯಾಳವನರಿತಿದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯ ಕಲೆ,—
ಕಲೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನರಿತಿದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕೃತಿ!
ನಿನ್ನ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುಂದರಿಯರು,
ನಿನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಉನ್ನತ ಕ್ರಿಸ್ತಾಲಯಗಳು,
ನಿನ್ನ ನಂದನವನಗಳಲಿ ಪುಟಿಯುತಿಹ ಕಾರಂಜಿ,—
ಇದರ ಫೋಟೊಗ್ರಾಫಿಯಿದೆ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ,—
ಜೀವಕಳೆಯಿದೆಯಿಲ್ಲಿ,—ನಿನ್ನ ಸಿರಿನಲ್ಲಿ!

ಮಾರ್ಸೇಲದಲ್ಲಿಳಿದು ನಿನ್ನ ವೈಭವವ ನೋಡಿ ಬೆರಗುಬಟ್ಟೆ;
ನಿನ್ನೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದೆ, ಕಾವಣಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೂಗಿದೆ;
ನಗೆಮೊಗದ ನನ್ನಿಗರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದೆ; ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ.
ಪರಂತಂತ್ರ ಭಾರತೀಯನ ಗಂಟಲಿಗೆ ಗಾಳವಿದೆಲ್ಲ ಸಿರಿ.
ನಿನ್ನ 'ನಾ:ತರ್‌ದಾಮ'ವು ಮಾತ್ರ ದಿವ್ಯಧಾಮವಾಯ್ತು!

ನೆಲ ನೀರುಗಳಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸಿದ
ಉನ್ನತೋನ್ನತ ಕ್ರಿಸ್ತಾಲಯಕೆ ಕಳಸವನಿಟ್ಟು
ಕೈಯನೆತ್ತಿ ಕ್ರಿಸ್ತನನ್ನು
ಶಾಂತಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಿಂತಿಹಳು ಮಾತಾಯಿ:
ಆ ದೇವಮಾತೆಯು ಪಡಿಯಚ್ಚಿದೆ
ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ, ಓ! ಫ್ರಾನ್ಸ್!
ನೀನೇಯೇನು ಆ ಮಾತಾಯಿ?
ರಕ್ಷಿಸಲಣಿಗರನ್ನು, ಸುಪ್ಪಿಗೆಯ್ಯಲೆಂದತಿಥಿಗಳನ್ನು,—
ನಿಂತೆಯೇನು ನೀನಲ್ಲ?

ಬೆಟ್ಟವನೊಂದರಳಿಸಿ ದೇವಮಾತೆಗೆ,—ನಿನ್ನ ದೇಹವು ಪಾವನವಾಯ್ತು,
ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದೆನು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಗುಮ್ಮಟಗಳನ್ನು;
ನುಡಿದದ್ದನ್ನೆ ನುಡಿದು ಮುಗಿಲ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಮಾಡಗಳನ್ನು;
ಮಳೆಬಿಲ್ಲು ಗಾಜಿನಲ್ಲಿ ಮೋಜುಮೋಜಿನ ರೂಹುವೆತ್ತ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು;
ಶಿಲುಬೆಗೇರಿಸಿದ ಕ್ರಿಸ್ತಮೂರ್ತಿಯ;—
ತನೂರುಹುಗಳ ತೆರೆದು ನಿಂತ ದೇವದೂತರ,—
ನೋಡಿ ಬಿಲ್ಲುಂಬೆರಗಾದೆನಾಗ.
ಕ್ರಿಸ್ತನನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತ ನೀರೆ! ಮಾತಾಯಿ!
ನಿನ್ನ ನೋಡಿದೊಡನುಕ್ಕಿಬಂತು ನನ್ನ ಹೃದಯ
ಏಕಾಕಿಯಾದ ನಾನು ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಶರಣು ಬರಲು
ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ ನನ್ನನು, ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದೆ; ಕರುಣಿಸಿದೆ; ವರವನಿತ್ತೆ.
ನಿನ್ನ ನೆನಸಲು ಎದೆಯುಕ್ಕುವದು,—ನಿನ್ನಡಿಗಿದ್ದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ!

ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ

ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಬಗೆದೆ ಯಂತ್ರಾಗಾರವದು ನರಕವೆಂದು.
ಎಣಿಸಲಾರೆನರೆನಿಮಿಷ ಸಹ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆಯಿದು ಸ್ವರ್ಗವೆಂದು.
ಇಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯವಿದಲ್ಲ,—ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ರಾಜ್ಯವಿದು,
ಮಿಟಿಮಿಟಿ ಸ್ವರ್ಗ, ತ್ರಿಶಂಕುವಿನಮರಪುರಿ!
ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದ ಮಾನವನು ನೇರೆದಪ್ಪಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕಿ
ಸುಖವ ದೊರಕಿಸಲೆಂದು ಹೂಡಿರುವ ಮೋಸವಿದು,—ಆತ್ಮವಂಚನೆಯೆಲ್ಲ!
ಮೇನಕೆಯ ರಂಗಭೂಮಿಯಿದು: ಎಚ್ಚರಿಕೆ! ಜೀವವೆ!

‘ರಾತ್ರಿ’ಯೆಂಬ ಹೆಸರಾಂತು ಬಣ್ಣ ಬಡೆದುಕೊಂಡು
ಗಂಡಿನೊಡನೆ ಬತ್ತಲೆಗುಣಿತವ ಕುಣಿವ ಹೆಣ್ಣೆ!
ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ನೀನು ರಾತ್ರಿಯದೆಂಥ ಧಾತ್ರಿಯೆಂಬುದನು.
ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಕ್ಷೋಹಿಣಿಯನಾಡಿಸುವ ಮಾತಾಯಿಯ ನೋಡು!
ಸಮುದ್ರವೆರಗುವದು ಬಂದವಳಡಿಗೆ;
ಕಾಲಿಡು ಹಡಗದ ಹೊರಗೆ. ತೆರೆಗಳು ತವಿದೊಗೆಯುವವು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಡಿ.
ಮೈಮುಚ್ಚುವ ಬದಲು,—ತೆರೆಯುವ ಕಾಳಿಂದಿ ಸೀರೆಯೊಂದನುಟ್ಟು
ಆದರಂಚಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮುತ್ತುರತುನಗಳ ಹೊಂದಿಸಿ
ಕ್ಷಯ ಹತ್ತಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬಣ್ಣವೇರಿದ ಮೊಗ ತೋರಿಸಿದಲ್ಲಿ
ರಾತ್ರಿಯಾದೆಯಾ ನೀನು? ಅಪರಾತ್ರಿ! ತೊಲಗಿಲ್ಲಿಂದ!

ನೂರು ದಿವಸ ಒಳಿತಾಗಿ ಬಾಳಿ ಮೂರು ದಿವಸ ಹೋಳಿಯಾಡಿದಂತೆ
ಒಂದು ದಿವಸದ ಮೋಜಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ನಾಟ್ಯಸದ್ಧತಿಯಿದು
ಒಲಿಯುತಿದೆ,—ಕೊಳೆಯುತಿಹನು ಮಾನವನದರ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಿ.
ಸಮಾಜವೆಲ್ಲ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆಯಾಗಿ ಸಂಸಾರವೆ ವಿರಳವಾಗಿದೆಯೀಗ.
ದಿನದ ಬಾಳೆಲ್ಲ ಹೋಳಿಯಾಗುತಿದೆ, ಪ್ರೇಮವು ಕಾಮವಾಗುತಿದೆ.
ಗಂಡಾದರೆ ಸಾಕು,—ಗಂಡಸವ! ಹೆಣ್ಣಾದರೆ ಸಾಕು! ಹೆಂಡತಿಯವಳು!
ಇಲ್ಲಿಗಿಳಿದಿದೆ ಸಂಕರ: ಇದಕಿಂತ ಭಯಂಕರವೇನು?
ಮನೆಗೊಂದು ರಾಮಾಯಣವಿರಲು,—ಬರೆಯುವನೆಂತು ನವವಾಲ್ಮೀಕಿ?
ಓಣಿಗೊರ್ವ ಅಹಲ್ಯೆಯಿರಲು,—ಉದ್ಧರಿಸುವನೆಂತು ಪತಿತಪಾವನ!
ತುಂಬುತಿದೆ ಕೊಡ, ಹೊಮ್ಮುತಿದೆ ಗಾನ,—ಒತ್ತರಿಸುತಿದೆ ನಾಟ್ಯ:
ಜಗವೆಲ್ಲ ಭ್ರಮಿಸಿ ಬೇಸತ್ತು ಮತ್ತಾತ್ಮಹತ್ಯಕಣಿಗೊಂಡು
ಔತಣವಸೀಯುತಿದೆ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿ ಪುರುಷನಿಗೆ!

ಕಪ್ತಾನ

ಹಿಂಸಿಸುವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿಯೆಂದು:
ದೂಷಿಸುವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಪಾತಕಿಯೆಂದು.
ಶಕ್ತಿಹೀನರ ಉಕ್ತಿಗಳಿವು, ಬಲವಂತರ ಬಲ್ಲುಡಿಯಲ್ಲ!
ಪಂಜರದಿಂದ ಇಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಹೇಳಿರಿ—ತಿನ್ನದಿರೆಂದು.
ಆನೆಯ ತಲೆ-ಮುತ್ತನುದುರಿಸಲು ಕಾಲೆತ್ತಿದ ಸಿಂಹಕುಸಿರಿರಿ—
ಸೊಕ್ಕದಿರೆಂದು.
ಹುಲ್ಲೆಯ ಹಿಡಿದ ಹುಲಿಯ ರಂಬಿಸಿರಿ—ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೆಂದು.
ಹುಚ್ಚುಮಾತಿದು! ಬಲವಿದ್ದರೆ ಗುದ್ದು,—ಇಲ್ಲದಿರೆ ಗುದ್ದಿದೆನಿದೊ!
ಜೀವವ ಹಿಂಡಿ ಬದುಕುವೆಸಕ ಸಹಜವೆಂಬುದ ತಿಳಿಯದಿಹರೆ?

ಪ್ರಭುತ್ವವನೆಂತು ಬಿಡಲಿ? ರಾಜ್ಯವನೆಂತು ಒಲ್ಲೆನ್ನಲಿ?
ಒಲ್ಲೆಂದರೆ ಬಂದು ಪಾದಕೆ ಬೀಳುವರು ರಾಜಾಧಿರಾಜರು,—
ತೆರವಾದ ಕಿರೀಟಗಳು ಬಂದು ಮೆರೆಯುವವೆನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ.
ಗತಿಗೆಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳಾಮಂತ್ರಿಸುವವೆನ್ನನಾಳಲಿಕ್ಕೆ—
ಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಜನರೊಪ್ಪಿಸುವರೆನಗೆ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಗಳನ್ನು!

ನೀರು, ಮುಗಿಲು, ನೆಲ, ಗಾಳಿಯಾಕಾಶ—ಇವೆಲ್ಲ
ಬಲ್ಲವೆನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನು! ಪ್ರಕೃತಿ ನನ್ನಯ ದಾಸಿ.
ನನ್ನ ಶೋಧವು ಪ್ರತಿಸೃಷ್ಟಿ,—ಅಮೃತವನೊಂದುಳಿದು ಸನ್ನದೆಲ್ಲ!
ಇದನೆಲ್ಲ ಗುಬ್ಬಿಮಾನವರೊಡನೆ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಡುವದೆ?
ದುಡಿಯಲಿ ಆಳಾಗಿ,—ಪಡೆಯಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು!
ಮಾನವನು ನಾನು; ಸೊಕ್ಕಿದೆ ನನಗೆ! ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ನಿರ್ಜರನಲ್ಲ!

ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದವನು ನನ್ನೆದುರು ನೈವುುರಿದು ದುಡಿಯುವಾಗ—
ನಾಯಿಯು ಮೂಸದ ಹೇಸಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ತರುವಾಗ—
ನನಗೆ ಹೊಳೆಯುವದೊನ್ನೊಮ್ಮೆ,—ನಾನು ಮಾಡಿದುದು ತಪ್ಪೆಂದು.
ಹುಲುಸಾಗಿ ತಿಂದು ಮದಿರೆಯ ಕುಡಿದು ನಾನು ಮನಬಂದಂತೆ
ಕುಣಿವಾಗ—
ಹಗಲೆಲ್ಲ ದುಡಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಡಗಿನ ನಡೆಸಲವನು ನಿಂತಿರಲು—
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಯಂತ್ರದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಮನೆಯ ಮಂತ್ರವ
ಜಪಿಸುತಿರಲು,—
ನನಗೆನಿಸುವದು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೆ,—ನಾನು ಮಾಡುವದು ತಪ್ಪೆಂದು.
ಪ್ರೀತಿಯೆಲ್ಲ ಪ್ರೇತವಾಗಿ ಪ್ರೇಮವೆಲ್ಲ ಕಾಮವಾಗಿ, ಒಗೆತನವೆಲ್ಲ
ಹಗೆತನವಾಗಿ
ಪರಿಣಮಿಸಿದಾಗ,—ತಲೆಯೆಲ್ಲ ಭ್ರಮಿಸಿದಾಗ—
ಅರೆನಿಮಿಷ ಕಂಪಿಸುವದೆದೆಯೆಲ್ಲ,—ನಾನು ಮಾಡಲಿಹುದು ತಪ್ಪೆಂದು.

ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರಿದು ನೋಡುವೆನು ನನ್ನ ಹಡಗವನ್ನು.
ಮುನ್ನೀರನೆಂತು ಭೇದಿಸಿ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದೆ ನೋಡು!
ಈ ಮಹಾದ್ಭುತವ ಬಿಟ್ಟು ಏನಯದಿಂದಿರಬೇಕೆ?
ಆಗದು! ಅದಾಗದು! ದೈವಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿಬಿಡಲಿ!
ಹೊನ್ನಿನ ಗಟ್ಟಿಯಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ನನ್ನ ದೈವವಿಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ!
ಅದು ಪೊಳ್ಳಿದ್ದರೆ,—ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಅನುಭವ ಬರಲಿ!

ಪದಗ

ಉಂಟು

ಅಂಚೆಯಂತೆ, ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆರೆಗಳನ್ನು
ಚಂಚುವಿನಂಚಿನಿಂದ
ನಮ್ಮ ನಾವೆಯಿದು ತೆರಳುತಿದೆ ನೋಡಿರೆ!
ಗರಿಗಳನು ಹರಹಿ ರವಿಕಿರಣದಿ ಹೊಳೆಯುತಿರೆ
ರಾಜಹಂಸವಿದು ಮರಳುತಿದೆ ನೋಡಿರೆ!

ಮುಗಿಲೆತ್ತರ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನೆತ್ತಿ,
ತಾರೆಗಳ ಕೆಳಗೆ,
ಪಡಿಮುಗಿಲಂತೆ ದೀಪಮಾಲೆಯು ಹಚ್ಚಿ,
ಚುಕ್ಕಾಣಿಯು ಹಿಡಿಯೆ
ಪ್ರತಿಮಾರುತಿಯು,—ಪಾರ್ಥನ ರಥದಂತೆ,
ಯೋಗೀಶ್ವರನು ನಡೆಯಿಸಿದ ತೇರಂತೆ
ತೋರುತಿದೆ—ಸಾಗುತಿದೆ ನೋಡಿರೆ!

ಹಡಗವಿದರ ಹಿಂಬದಿಯು ನೋಡಿದೆ
ಮುಂಬದಿ ನೋಡಿದೆ
ಎಡಬದಿ ಬಲಬದಿಯು ಸುತ್ತಿಬಂದೆ–
ದಣಿದೆನೆಂದೆ.
ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೆಸರಂಥ ಕರಿನೀರೊಳಗಿಂದ
ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕಡಿಯುವ ನೀರೆಯು ನೋಡಿರೆ!
ಮೇಘಶ್ಯಾಮನ ಮೈಬಣ್ಣದ ಸಲಿಲದಿಂದ
ತನಿವೆಣ್ಣೆಯ ತೆಗೆಯುವ ಗೋಪಿಯು ನೋಡಿರೆ!
ನೋಡದವರೆಂಥ ಪಾಪಿ!

ಕಾಣದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತನು
ಕಾಣುವ ನೀರ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟವರುಂಟೆ?
ಉಂಟು! ಉಂಟು!
ಇಟ್ಟ ಗುರಿಯನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತ
ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದೆ ಹುಮ್ಮಸದಿಂದ ನಡೆದವರುಂಟೆ?
ಉಂಟು! ಉಂಟು!
ಹಗಲೆನ್ನದೆ ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ
ಗೊತ್ತೆನ್ನದೆ ಒತ್ತೆನ್ನದೆ
ಮೂಡಿನಿಂದ ಮುಳುಗಿನ ವರೆಗೆ
ಸಂಧ್ಯೆಯಿಂದ ಸಂಧ್ಯೆಗೆ—
ಅಟ್ಟಂಬಟ್ಟಂ ಅರಣ್ಯದೊಳಗಿಂದ
ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗಿಂದ
ವಿಂಧ್ಯಾಚಲದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ—
ಆದರೆ ಚಲಿಸಿ—
ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಇನನಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕಿದರುಂಟೆ?
ಉಂಟು! ಉಂಟು!!

ನೌಕಾ-ರಾವಣ

ಹಡಗವಲ್ಲವಯ್ಯಾ ಇದು!
ಹದಗಡಕ! ನಿಶಾಚರ!
ಅಹಿರಾವಣ! ಮಹಿರಾವಣ!
ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಆಪ್ತಬಂಧು!

ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ನೋಡು—
ಮೀನಗಡಕ ಮೊಸಳೆಯಂತೆ!
ನಕ್ರದಂತೆ ವಕ್ರಾಕಾರ!
ಮೀನದಂತೆ ವಾಯುಜೀವಿ!
ಹೇಗೆ ಕಣ್ಣುಬಿಡುತಿದೆ ನೋಡು
ಒಕ್ಕಣ್ಣ ರಾಕ್ಷಸನಂತೆ!
ಹೇಗೆ ಒದ್ದಾಡುತಿದೆ ನೋಡು
ಚಿಗರೆಯ ಮೆದ್ದ ಹೆಬ್ಬಾವಿನಂತೆ!

ಸುಡುತಿದೆ ನೋಡು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪನು
ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಂಥ ಚಿಲುಮೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ:
ಬದಿಗೆರಡು ಚಿಲುಮೆಗಳಿರಿಸಿ:
ಮನೆಮಾರಿನಿಂದೆಳೆದು ತಂದು
ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ನೂರೊಂದು ನೇಣಿಂದ
ಸೆರೆಯಿಕ್ಕಿದೆ ನೂರೆಂಟು ನಾವಿಗರನು!
ಹಡಗವಲ್ಲವಯ್ಯ ಇದು!
ಹದಗಡಕ! ನಿಶಾಚರ!

ಮೈಗಣ್ಣನಂತೆ ಮಿಂಕಿಮಿಂಕಿ ನೋಡುತಿದೆ ನೋಡು!
ಇಲಿಯ ಗುದ್ದುಗಳಂಥ ದಿಟ್ಟಿಗಳಿಂದ!
ಮೈತುಂಬ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು
ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಇದ್ದಲಿಯಿರಿಸಿ
ತನ್ನ ಸ್ನಾಯುವಿನ ಮೇಲೆ
ಧಮನಿಯ ಕೆಳಗೆ—
ಓಡಾಡಿಸುತಿದೆ ನಮ್ಮನು,—
ಅನುದಿನವು ಓಡಾಡಿಸುತ್ತಿದೆ ನೋಡು!
ಇದರ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಯೇ ಸಮುಗುಸಿರು, ಅನ್ನನೀರು.
ಇದರಂತ್ಯವಿಧಿಯೇ ನಮಗೆ ಜೀವನ??

ಹಡಗದ ಚಂದ

ಒಂದು ಮಾಟವಿದೆ ಮೋಟುಮುರದಂಥ ಈ ಹಡಗದಲ್ಲಿ,
ಒಂದು ಕ್ರಮವಿದೆ,—ಯಂತ್ರಯುಗದ ಈ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ!
ಅಂದವಿದೆ,—ಚಂದವಿದೆ ಸಹ! ತಿಳಿದು ನೋಡಲಿದೀಗ!

ಇದು ದೋಣಿಯಲ್ಲ,—ತೇಲುತಿರುವ ಹಿರಿಬಣದೋಣಿ!
ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಟ್ಟಡವಲ್ಲ,—ಇಟ್ಟಣಿಸುವ ಪಟ್ಟಣವಿದು!
ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ,—ನೂರು ಭಾಷೆಗಳ ನವಖಂಡ!

ಸಪ್ತಸಾಗರದ ಮೇಲೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೇಲಬಿಟ್ಟಂತೆ
ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ರಚಿಸಿ ತೇಲುಬಿಟ್ಟಸಿದನ್ನು!
ತಿಮಿಂಗಿಲದಂತೆ ತಿರುಗುತಿದೆ! ತಿರುಗಿಸುತಿದೆ!

ಇಂದು ಭಾರತ, ನಾಳೆ ಅರಬ್ಬಿದೇಶ,
ಇಂದು ಇಜಿಪ್ತದಲ್ಲಿ, ನಾಳೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ,—
ಇದರ ಗತಿ,—ಕಾಲಗತಿ! ಇದರ ವೇಗ,—ವಾಯುವೇಗ!

ಇಲ್ಲಿಯ ಊಟ-ಉಪಚಾರ,—ಮನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು.
ಇಲ್ಲಿಯ ಆಟ-ನೋಟ—ಊರಿಗಿಂತ ಮೆಚ್ಚು.
ಮನದ ಮಹಲನು ಕಟ್ಟಬಹುದು! ಮನಬಂದಂತೆ ಕುಣಿಯಬಹುದು!

ಇದು ಹಡಗವಲ್ಲ,—ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಬ್ರಹಾಂಡವಿದು!
ಮಾನವನ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಸವಿಟ್ಟಿದೆಯಿಲ್ಲಿ.
ನೆರವೇ ಗೆಲುವು, ಔಚಿತ್ಯವೇ ಚೆಲುವು,—
ಎಂಬುದನ್ನು ಒರೆದು ಕೊರೆದು ಸಾರಿದೆಯಿಲ್ಲಿ!

ಇಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ

ಸುಡು ಈ ಗಾಳಿವೇಗವನ್ನು, ಭೋಗವನ್ನು, ಚೆಲುವನ್ನು!
ಪಯಣವಿಲ್ಲದೆ ನರನು ಬಾಳಿದರೆ—ತಪ್ಪೇನಿತ್ತು?
ನಿರ್ಮಿಸಿಹನೀಗ ನರಕವನ್ನು ನರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ,
ಒಬ್ಬನ ಸುಖಕಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ದುಃಖ:
ಒರ್ವನ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೊರ್ವನಿಗೆ ರವರವ ನರಕ!
ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ! ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ!
ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಮುಗಿಯುವದು?
ವಿವೇಕವೆಂದು ಚಿಗಿಯುವದು?

ಬಿಳಿಯನಿಗಿದೆ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ತಿನುವಾಸೆ:
ಅದಕೆ ನಂಜಿನಂಥ ಶೆಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವನು ಕರಿಯ.
ಬಿಳಿಯನಿಗೆ ಬೇಕು ಕೈಜೋಡಿಸಿದ ಸೇವೆ,—
ಅದಕೆ ಕರಿಯನಾದ ನಿತ್ಯಸೇವಕ!
ಇವ ಬಿಳಿಯ ಅವ ಕರಿಯ, ಇವ ಹಾರುವ ಅವ ಹೊಲೆಯ,
ಇವ ಸೇವ್ಯ ಅವ ಸೇವಕ, ಇವ ಗಾಣಿಗ ಅವ ಗಾಣ,—
ಇವ ತ್ರಾಣ—ಅವ ನಿತ್ರಾಣ!
ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ! ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ!
ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಮುಗಿಯುವದು?
ವಿವೇಕವೆಂದು ಚಿಗಿಯುವದು?

ಮಾನವಜಾತಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಿಸುವ ರೀತಿಯು ನೋ ರೆ!
ಪಶುವಿಗಿಂತ ಕಡೆ,—ಪಕ್ಷಿಗಿಂತ ಕೀಳು ಮಾನವನಿಲ್ಲಿ!
ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲ, ಮೈಗೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ—
ಮೈಯಲ್ಲಿಯ ಎಣ್ಣೆ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ—
ಕಣ್ಣೆದುರಿನ ಬಟ್ಟೆ ಕಾಣುವ ತನಕ—
ದುಡಿಯಬೇಕು ಮಡಿಯಬೇಕಿಲ್ಲಿ ಮಾನವನು!
ಅಡಿಯಾಳಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು!
ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ! ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ!
ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಮುಗಿಯುವದು?
ವಿವೇಕವೆಂದು ಚಿಗಿಯುವದು?

ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಗಾಸಿಗೊಂಡ ತಾಯ್ನಾಡೆ!
ಭಾರತದೇವಿ!
ಈ ಬವಣಿ ಮಾತ್ರ ಬರದಿರಲಿ ನಿನಗೆ.
ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪಾರಗಾಣದಿರಬಹುದು,—
ಬಡತನ,—ಬಡಕುತನ,—ಎಲ್ಲ ಬರಬಹುದು.
ಆದರೆ ಈ ಮದೋನ್ಮತ್ತತೆಯ ಅಂಧತೆ ಬೇಡ!
ಒಡೆತನದ ನರಕ ಬೇಡ!
ಬಂಡಿವಾಳದ ಬಂಡು ಬೇಡ!
ಅದು ಪರಮ ದಾಸ್ಯ! ದುಃಸ್ಸಹ ನರಕ!
ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ! ಇಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ!
ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಮುಗಿಯುವದು?
ವಿವೇಕವೆಂದು ಚಿಗಿಯುವದು?

ಸುಯೋಜಿನಲ್ಲಿಯ ಹಡಗ

ಕಂಬಿಯಿಲ್ಲದ ಗಾಡಿಯಂತೆ ಸುಂದಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ ಹಡಗ:
ಇದಕಾವ ಪಿಡುಗು ಬಂತು ?
ಕಲ್ಲು ತಾಕಿದ ಹಾವಿನಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಸೆಯುತಿದೆ:
ನಡೆದಿರುವದೇತಕ್ಕಿಂತು ?

ನೀಲಕಾಯರ ನೆಲದಡಿಗೆ ಕೋಲಾಹಲವೆಬ್ಬಿಸಿ
ಹೊನ್ನನು ನುಂಗಿ, ದಂಗೆ ಹಾಕಿ,
ಕೆಂಪು ಕಡಲೊಳಗಿಂದ ಕಳ್ಳನಂತೆ ನುಸುಳಿ
ನೀರಿಲ್ಲದ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ನೂಕಿ,—
ಮುಳ್ಳುಗಂಟಿಗೆ ಮಣಿದು, ಅಂಬೆಗಾಲಿಕ್ಕಿ, ಹವಣಿಸಿ,
ಉಳಿಯಲೆಂದೋಡುವವನಂತೆ,—
ಸಮುದ್ರಚೋರನಾಗಿ ಸರೋವರಕೆ ಕೈಮುಗಿದು,
ಕಹಿಕೊಳದಡಿಗೆರಗಿ, ಜಪ್ಪಿಸುವವನಂತೆ,—
ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಗರಬಿದ್ದು, ಅಡಿಯಿಟ್ಟು ತೂಕದ ಮೇಲೆ,
ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ,
ಬದುಕಲು ಹಾತೊರೆದ ಜೀವಗಳ್ಳನಂತೆ
ನಡೆದಿದೆ ಸುಳ್ಳುವಿನಯದಿ ಬಾಗಿ !

ಮೊಸಳೆಯಿದು ಕೆಂಪು ಕಡಲ ತೊರೆದು ಬಂದು
ಒದ್ದಾಡಿತು ಸುಬಿನರಣ್ಯದಲ್ಲಿ !
ಸಾಯುತಿತ್ತು ನೀರ ಬೇಡಿ, ಕಡಲ ನೊರೆಗಾಗಿ ಮೊರೆದು,
ಬೇಯುತಿತ್ತು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ !
ಬಂದನಾಗ ಭೂಮಧ್ಯಸಮುದ್ರದ ಕುವರ,—
ಅಂಗೆಗೆಯ್ಯ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಮೊಸಳೆಯ
ನೀರುಗೆಯ್ಯಿಂದದನು ಹಿಡಿದೆಳೆದ ಕಡಲೆಡೆಗೆ:
ಆಗ ಘೂರ್ಣಿಸಿ ಮೊಸಳೆ ಕೂಡಿತ್ತು ಸಾಗರವ !

ನೌಕಾಯಂತ್ರ

ಹಡಗದ ಹಗೆಯಲ್ಲಿಳಿದಿಳಿದು ಗವಿಯನೊಳವೊಕ್ಕು ಸಾಗಿದೆವು ದೂರ,
ಸುದೂರ,—
ನೀರೊಳಕೆ ಹಾಯ್ದು ಹಡಗದ ತಳದ ಗರ್ಭದೊಳು ನೂಕಿ.
ಇದೇನು ತಿಮಿಂಗಿಲ ತಿಮಿರ! ಪಿಶಾಚರರ ದಿಶೆಯೇನಿದು! ಜಲಚರಗಳ
ಜಗವು!
ಇಷ್ಟು ಕಾಲೆಳೆಯುತಿದೆ ಜಾರಿ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ!
ಹರಿಯುತಿದೆ ನೋಡಲ್ಲಿ ಕೊಳಚಿ ನೀರು,—ರವರವ ನರಕದಲ್ಲಿ!
ಮೇಲೆ ತಲೆತಿರುಗಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಲು, ಕಾಣುವ ಕಪ್ತಾನನ ಕೋಣೆಯೇ ಮುಗಿಲಿಲ್ಲಿ!
ಇಲ್ಲಿಯು ಯಮರಾಜನವನು,—ಇಂದ್ರಚಂದ್ರನೀ ಲೋಕಕೆ:
ಅವ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವವಿಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು.

ತೀರ ಕೆಳಗೆ ಸಮುದ್ರ,—ಅದರ ಮೇಲಿಹುದು ಸಿಹಿನೀರ ಕೆರೆ
ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೊದಿಕೆಯಲಿ,—ಅದರ ಮೇಲ್ನಿಂತಿಹುದು ಯಮಲೋಕವಿದು.
ಹೀಗೆ ಬಾ, ಇತ್ತ ಬಾ, ಹಿಡಿದು ಸಾಗೀ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬಿಯನು:
ಇಲ್ಲದಿರೆ ಪುಡಿಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲೀತು ಸುತ್ತುತಿಹ ಚಕ್ರವದು:
ಇಲ್ಲಿಹುದು ನೋಡು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ: ಗರ್ರನೆ ತಿರುಗುತಿವೆ ಗಾಲಿಗಳು
ಯಮನ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳಂತೆ: ಅಣಿಗೊಳಿಸಲೆಂದು ನಿಂತಿಹರು ದೂತರಿವರು:
ಅವರಿಗುಸಿರೆಂಥ ಮರಣವು ನಿನ್ನದಿರಲೆಂದು. ಹಾ! ಬಾಗಿಲ್ಲಿ!
ಜಂತಿಭಿಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಮೆಯ್ಯ ತಳಕಿಕ್ಕಿ
ಹೊಟ್ಟೆ ಸರಿದುಬ್ಬಿ ಬರುತಿವೆ ನೋಡು ಹೆಬ್ಬಾವು: ಏ ಗುಬ್ಬಿಮಾನವ!
ಏಳು! ಹಾರಿಲ್ಲಿಂದ! ಇಲ್ಲದಿರೆ ಮಡಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿ!
ಇದು ನೋಡು,—ವಾಯುವಿನ ನುಂಗಿ ನೀರ್ಕುಡಿದ ಘಟಸರ್ಪ:
ಬಾಯ್ದೆರೆದು ಗಾಳಿ ಬಿಡುತಿದೆ: ಇಲ್ಲಿಯದರ ವಿಷದುಸಿರು ಸಹ
ತಂಪಮೃತದಂತೆ: ಮತ್ತಿದು ಕಾಳಸರ್ಪ: ಉಗಿಯನೊಯ್ದು ಯಂತ್ರಕೆ
ಮಂತ್ರಿಸಿ
ಹುಟ್ಟು ಕಡಿಸುವ ಮಹಾತಂತ್ರ!

ಅಲ್ಲಿ ಬೇಡ! ಹುಟ್ಟುತಿಹುದಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಬೆಳಕು,—
ವಿದ್ಯುತ್ತು: ಮಿಂಚಿನ ಹೊಂಚಿನಲಿ ಹಂಚಿಸಂತೆ ನೀ ಹುರಪಳಿಸಬಹುದು.
ಉಗಿಯೆಲ್ಲ ಮಿಂಚಾಗುವದಿಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿಗೊ! ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಮೈಸುತ್ತ
ಸುಳುಸುಳು ತಿರುಗುತ್ತ
ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿವೆ ಮೀನದಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳು: ತಡವಬೇಡಿವುಗಳ ಹಸಿವಸು,
ಉಗಿಮಾಡಿ ನುಗಿಸಬಹುದು ನಿನ್ನನು. ಮತ್ತಿಲ್ಲಿ! ಎಚ್ಚರಿಕೆ!
ಸುಧನ್ವನ ಕಾಸಿದಂಥ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳಲಿ ಗಪ್ಪಾಗಬಹುದು ನೀನು!
ಮುಟ್ಟಬೇಡ ಆ ಹುಟ್ಟನು; ತರುವದು ನಿನ್ನ ಸಾವನದು ನಿಮಿಷದಲಿ.

ಧಗಧಗಿಸುವ ಸೆಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದೀ ನೀನು
ನಿಂತರೆ ಟರ್ಬೈನಿನ ಹತ್ತಿರ!
ಹಲ್ಲುಗಟಕರಿಸಿ ಸೆಟೆದು ಮಂಜುಗಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂತೀ ನೀನು
ಹೋದರೆ ಮಂಜಿನಾಗಾರಕೆ!
ಟಕಮಕನೆ ತಿರುಗಿ ಟಕ್ ಟಕ್ ಎಂದು ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ
ಕಟಿಯುತಿದೆ ನೋಡು

ತಿರುಗುಮುರುಗಳೆಯುವ ತಿರುಪೊಂದು,
ಲೊಚ್ ಲೊಚ್ ಎಂದು ಹಿರಿಹಲ್ಲಿಯಂತೆ ಲೊಚಗುಡುತಿದೆ ನೋಡು
ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಮಾಪೊಂದು!
ಹಸಿರು ಕೆಂಪು ಮಾಟದ ಗೊಂಬಿಗಳು ಮೂಡಿ ಮತ್ತೆ ಮಾಯವಾಗುತಿಹ-
ವಿಲ್ಲಿ

ಆಹುತಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆದ ಮರುಳ್ಗಳ ಕುಣಿತ ನಡೆದಿಹುದಿಲ್ಲಿ!
ಅಯ್ಯೋ! ದೇವನಿಂದ ಜೀವಗುವರನನೆಳೆತಂದು
ನೀರುನೆಲದ ಮಮತೆಯ ಜಿಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಹಾಕಿದ ಹೊಂಚಿದು ಕಾಣಿರೊ!
ಯಾವ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಮೋಸವಿದು? ಯಾವ ಯಾಂತ್ರಿಕನ ಕೃತಿಯಿದು?
ಹೇಗೆ ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿ? ದಾರಿ ಯಾವುದು ಹೊರಗೆ? ಏನಿದು? ಏಕಿದು?
ಕಾಗೆಗಳ ಹಿಂಡಿನಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಪರಪುಟ್ಟಸಂತೆ ಏಲಿಏಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದೆ,

ಅತ್ತು ಕರೆದೆ, ಚೀರಿದೆ, ಹೆಬ್ಬಾವು ಬಂದು ಸುತ್ತಿದವು,
ಮೀನು ಬಂದು ಮುತ್ತಿದವು, ಗಾಲಿ ಬಂದು ಎತ್ತಿದವು,—
ನಿಲ್ಲಲು ನೆಲವಿಲ್ಲದಾಯ್ತು, ಮರೆಹೊಗಲು ಮರುಕವಿಲ್ಲದಾಯ್ತು, ಕಣ್ಗೆ
ಕತ್ತಲೆಯಾಯ್ತು—
ಅಯ್ಯೋ! ಸತ್ತೆ! ಸತ್ತೆ! ಸತ್ತೆ!!

ಅಲ್ಲ! ನರಕವಲ್ಲವಿದು: ಮಾನವನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಯಂತ್ರಶಾಲೆ,—
ನಿಯಮಗಳನು ಪಾಲಿಸುವದಿದು: ಕಿವಿಯಲುಸುರಿದಂತೆ ಆಲಿಸುವದು.
ಮುಗಿಲೊಳಗಿಂದ ಕಪ್ತಾನನೆಳೆದ ಗೆರೆಯನು ದಾಟಲಾರದಿದು.
ಮತ್ತಿಲ್ಲಿ ನೋಡು: ದುಡಿಯುವರು ನಿನ್ನಂಥ ಮಾನವರಿಲ್ಲಿ ಸಂಬಳಕಾಗಿ.
ಈ ಮಹಾಯಂತ್ರದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಯುವದು ಹಡಗ,—
ಇಡಿಯ ಪಟ್ಟಣವೊಂದು ತೇಲುವದು ನೀರ ಮೇಲೆ!
ಇದು ನರಕವೆನ್ನುವದು ಕುರುಡುತನ, ಅಜ್ಞಾನ.
ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಮಹಲಿನಲಿ ಕುಳಿತಿಹನು ನೋಡು ಕಪ್ತಾನನು,—
ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷ್ಣುವೀ ಜ್ಞಾನದ ಮಹರ್ಷಿ!
ಅವನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತವಹುದೀ ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಮಂತ್ರ-
ವೀ ರಾಜ್ಯದ ಸೂತ್ರಗಳು, ರಾಕ್ಷಸೀ ವ್ಯಾಪಾರವಿದನು—
ಮತ್ತೀ ನಾವಿಗರ ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜವನು—
ಅಂಕಿತದಲಿಡಬಹುದು ಅವನ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ!
ಕಂಡಿರುವರಾರದನು? ಹಿತಕಾಗಿ ವ್ಯಯವಾಗುವೀ ತಾಮಸೀ ಶಕ್ತಿ
ರುದ್ರಭಯಂಕರವಾಗಬಹುದು, ಮುಂದೆ ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆಗರೆಯಬಹುದು.
ಇಂದು ಹೊಳೆದ ಚಮತ್ಕೃತಿಯೆ ಮುಳುವಾಗಬಹುದು ಮಾನವಗೆ ನಾಳೆ!
ತನ್ನ ತಂದೆಯನೆ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿಯಬಹುದದು ಬಬ್ರುವಾಹನನಂತೆ:
ಮುಳುಗಿಸಿಹುದಿಂದು ಮಾನವ ಜಾತಿಯನು ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ,
ಯುದ್ಧಗಳ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ನಾಳೆ ಸಂಹರಿಸಲದನು ಸಂಪೂರ್ಣ,—
ಆಗ ಮನುವಂಶವನು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಸಬಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನಾರು?

ಏನಿಹುದೊ ದೈವದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ,—ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಗಿರಲಿ !
ಕಾಲ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಕೇಳಬೇಡದನು ಸೋಜಿಗಕಾಗಿ.
ಕಾವ್ಯವನು ಬಗೆ,—ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಎಷ್ಟುಪಕಾರಿ,
ಎಷ್ಟುಪಕಾರಿಯೆಂಬುದನು ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾರು ?
ಎಲ್ಲದರ ದೈವದಂತಿಹುದೀ ವಿಜ್ಞಾನಜಮುತ್ಕೃತಿಯು ದೈವ.
ಎಲ್ಲ ದೈವಾಧೀನ. ಫಲಜ್ಯೋತಿಷದ ಹಾದಿಯನೆ ಬಿಟ್ಟು
ಆಗು-ಹೋಗುವದರ ಸಾಮುದ್ರಿಕವನೆ ತೊರೆದು
ನೋಡು ಸಮುದ್ರವ ಕೊರೆದು ನಡೆದೀ ಮಹಾಯಂತ್ರವನು !
ಅನುಭವಿಸದರ ರುದ್ರಭಯಂಕರ ಸೌಂದರ್ಯವನು,
ಭವ್ಯ ವಿಭವವನು, ಕ್ರಮವನು, ನಿಸ್ತ್ರನು !
ಯಂತ್ರಾಗಾರವಹುದಿದು ಕಬ್ಬಿಣದಿ ವಿಜ್ಞಾನ-ಕವಿಯೊರೆದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ !
'ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ'ವ ತಿಳಿದವನೆ! ತಿಳಿಯೀ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾವ !
ಪದವಿಲಾಸವನರಿತವನೆ! ಕುರಿಯೀ ಧಾತುವಿನ ಹದವ !
ಇಲ್ಲಿದೆ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯರ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ರವೀಂದ್ರರ ಚಿತ್ರಕಲೆ,
'ಲೇಒಕೂಒನ್'ದಲ್ಲಿಯ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ, ತಾಂಡವನೃತ್ಯದ ನೆಲೆ,
ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಮಹಾದ್ಭುತ! ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲ,
ಬಣ್ಣದಲ್ಲ, ವರ್ಣಾಕ್ಷರದಲ್ಲ, ಮೆಯ್ಯ ವಿಧವಿಧದ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ,—
ತನ್ನಲಿಹ ಬುದ್ಧಿವೈಭವವನರಳಿಸಲು ಬಾರದೆ
ಕಟ್ಟಿದನು ವಿಜ್ಞಾನಮಹರ್ಷಿ ಕಬ್ಬಿಣದಲೀ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯು !
ಅತಿ ಸರಸವಾಗಿ ಮಿಡಿದೀ ವೀಣೆಯನು—
ಗುರುತಿಸಿ ಸ್ವರಗಳನು ಕೈಯ್ಯಾಡಿಸೀ ಪಿಯಾನಿನ ಮೇಲೆ—
ಕಂಡದರ ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘವನು, ಎರಿಳಿತವನೆಲ್ಲ—
ಸರಿ-ಗಮ ಸರಿ-ಗಮ ಎಂದೊರೆವ ಭೂಪನಿವ ಕಪ್ತಾನ,—
ಸಮುದ್ರಸಂಗೀತದ ಶಾಸ್ತ್ರವನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲ ರಸಿಕ !

ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ

ಕಮ್ನರ್ ದಿನ್ನೆಯಿಂದ

(ಆಕ್ಸಫರ್ಡಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯ ಗುಡ್ಡ)

ಮಾಗಿಯು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ
ಮಾಗಿಯು ಹೊನ್ನಾಗಿಸಿದ ಹಸಿರೆಲೆಗಳನ್ನು
ಕುಳಿರು ಬಂದು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸುವ ಮುನ್ನ
ಬೂದಿಬಣ್ಣದ ಮಂಜು ಬಂದು
ಬೀದಿಬೀದಿಗೆ ಬೀಳುವ ಮುನ್ನ,—
ಆಂಗ್ಲದೇವಿ !
ನೋಡಿದೆನು ನಿನ್ನ ಮಲೆನಾಡನು,
ಕಂಡೆನು ನಿನ್ನ ದೇಹಸೌಷ್ಠವವನು,
ನಿನ್ನ ಚೆಲುವಿಕೆ—ನಿಲುವಿಕೆಯನು,
ನಿಸರ್ಗಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯವನು !

ಕನ್ನರಡ ಕಮ್ಮರಗಳನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದೆ—
ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೂವನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ದಣಿದೆ:
ಸೇವಂತಿಗೆ, ಗುಲಾಬಿ, ಚೆಂಡುಹೂ, ದುಂಡುಹೂ,
ಮಂಜಿನಲ್ಲಿ ಮಾಟವಾಗಿ ಕೊರೆದಂಥ ಹೂ,—
ಗೊಂಚಲು ಗೊಂಚಲಾಗಿ ಹಣ್ಣು ಮಿಂಚುವ ಮರಗಳನ್ನು—
ಚಂಚುವಿಡುವ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಚಂಚಲನಾಗಿ ನೋಡಿದೆ!
ನೋಡಿದೆ ನಿನ್ನ ಭವ್ಯದಿವ್ಯ ಬಯಲುಗಳನ್ನು,
ಹಚ್ಚ ಹಸಿರನು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಸಾಕಿದ ತಗ್ಗುದಿನ್ನೆಗಳನ್ನು
ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹುಲ್ಲನ್ನು,
ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬೇಲಿಯನ್ನು.

ನಿನ್ನ ನಾಡಿದು ನಂದನವನನೆನ್ನುತಿರ್ಪೆನು: ಆಂಗ್ಲದೇವಿ!
ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವು ಭಯಾನಕವಾಗಿಹುದೆನಗೆ!
ಸೂರು ಕಮತನೂರುಗಳನು ಹಾಳುಮಾಡಿ
ಬೆಳೆದಿತು ನಿನ್ನ ಕಮನೂರ ಸಂಪತ್ತು:
ನೀನು ಆಂಗ್ಲ, ನಾನು ಭಾರತೀಯ,—
ಬಾರದಿಲ್ಲಿ ಹೃದಯದ ದಂಪತ್ತು!
ನೀನು ಸುಂದರಳಹುದು: ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವ
ಗಮನಿಸಲಾರೆ: ಕ್ಷಮಿಸೆನ್ನನು, ಆಂಗ್ಲದೇವಿ!

ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂಡಿ ಹಿಪ್ಪೆ ಮಾಡಿದ ಸಿಪ್ಪೆ ನಾನು,—
ನನ್ನ ಬಣ್ಣನೆ ನಿನಗೇಕೆ ಬೇಕು?
ನನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡನ್ನು ಸುಲಿದು ಬಲಿದರು ನಿನ್ನೊಳು ತಾಯಿಯೆಂದು:
ಬಡವನ ನುಡಿಯ ತೊಡವೇಕೆ ನಿನಗೆ?
ನಿನ್ನ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯನು ಮೂಲೆ-ಕೊಂಪೆಯನು ಸಹ
ಜಗಕೆತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದರು ನಿನ್ನ ಕವಿಗಳು:
ನನ್ನ ನಾಡಿನ ಹಾಡಿಗೆಂದು ಮುಡಿಪಿರಲಿ ನನ್ನ ಜೀವ.

ಯುರೋಪಿನ ನಂದನವನಗಳಿರಾ!
ಹೊರವೃಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ನರುಗಂಪು, ಸುಳಿಯಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸುಗಂಧ!
ಬರುತಿಹುದು ಕುಳಿರು ಹಿಂದೆ!
ನಡೆಯಲಿ ನಿಮ್ಮ ವಿಲಾಸ, ಚಿಗುರಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಂದಹಾಸ:
ಬರುತಿಹುದು ಕುಳಿರು ಹಿಂದೆ!
ಮಂಜೆಲ್ಲ ಒಂದು ಮುಸುಕಿ ನಂಜೇರಿ ನೀವು ಬಿದ್ದಾಗ—
ಹೂವಿಲ್ಲ, ಎಲೆಯಿಲ್ಲ, ಚಿಗುರಿಲ್ಲ. ಹೊಗರಿಲ್ಲ—
ನಾಸ್ತಿ! ನಾಸ್ತಿ! ನಾಸ್ತಿ!
ಶೂನ್ಯಮಿದಂ! ಶೂನ್ಯಮಿದಂ! ಶೂನ್ಯಮಿದಂ!
ಎಲೆಯಿಲ್ಲದ ಟೊಂಗೆಗಳು ಮೊರೆಯಿಡುವವು ಮುಗಿಲಿನೆಡೆಗೆ:
ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮಂಜಿನ ಮಳೆ,—ಬೀಳುವದಾಗ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ.
ಎತ್ತರವಾಗಿ ನಿಂತ ನಿರ್ಜೀವ ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ
ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳುವ ಮಂಜೊಂದೇ ಉತ್ತರ: ಮಂಜೊಂದೇ ಉತ್ತರ!

ಹಿಮಾಗಮನ

ಮೆಯ್ಯಲಿಹ ರಕ್ತವನೆ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸುವಂಥ
ಚಳಿ ಬಂತು, ಜನಜಾತ್ರೆಯೋಡಿಸಿತು, ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ
ಬರಿದಾದ ಬೀದಿಯಲಿ ನಿಂತ ಹೊಗೆಕಿಂಡೆಯಲಿ
ಭೌಂವೆಂದು ಬೀಸುತ್ತ ಚಳಿಗಾಳಿಯದು ಬಂತು,—
ಆಸಮವಾಗಿಹ ಹಿಮದ ಬರವ ಸಾರಿ!

ಸದ್ದಿಲ್ಲ, ಸುಳಿವಿಲ್ಲ, ಮೊಳಗಿನಬ್ಬರವಿಲ್ಲ;
ಹಿಮಕಣವ ತಡೆಹಿಡಿದ ಗಿಡಗಂಟಿಯಡಿಗೆರಗಿ
ಹುಳವನರಸುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ದನಿಯೆ ಎದ್ದಿಲ್ಲ:
ಮಸಣವಟ್ಟೆಯನಾಳುವಂಥ ಮೌನವ ಹಿಡಿದು
ತೆರಪಿಲ್ಲ, ತಡೆಯಿಲ್ಲ, ಬೀಳುತಿದೆ ಹಿಮವು!

ಮುಗಿಲೆ ಕಳಚಿರುವಂತೆ, ಬೂದಿಬಣ್ಣದ ಮೋಡ
ಉದುರಿ ಹೂವಾದಂತೆ, ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ
ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿರುವಂತೆ; ವಿಸ್ಮಯುವಿದೇನೆಲವೊ!
ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಬೂದಿ ದಿಕ್ಕುಪಾಲೆಂಬಂತೆ
ಉದುರುತಿದೆ, ಚದರುತಿದೆ ನೋಡು ಹಿಮವು!

ಬೀದಿಯಾಗಿತ್ತಾಗ ಹಿಮಕಣರಣಾಂಗಣವು!
ತಿರುಗುತಿವೆ ಕುಡುಕರಂದದಿ ಮತ್ತೆ ಬೀಳುತಿವೆ
ಕೋಟಿ ಕಣಗಳು ಕೋಟಿ ಯುದ್ಧಗಳನಾಡುತ್ತ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆ, ಕೋಪಿಸಿವೆ ನೋಡು
ಭಣಗುಟ್ಟುವಂತೆ ಭೂಮಿ!

ಅಲ್ಲ, ಹಿಮವಲ್ಲವಿದು: ಘನಮಹಿಮನಾ ಮಹಿಮೆ:
ಮುಗಿಲಿನೊಳಗಿಂದುದುರುತಿಹ ಪಾರಿಜಾತಗಳು
ಹಿಮಕಣಗಳಿವು. ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಧವಲ. ಮನೆ-
ಗಿತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹೊದಿಕೆ, ಮರಕೆ ಮಂಜಿನ ಮುಸುಕು,
ನೆಲಕೆ ಬೆಳ್ಳನ್ನ ಮುಡಿವು!

ಇಲ್ಲಿದ್ದುವಾಗ ಹಸಿರೆದ್ದ ಹೊಲಗಳು; ಈಗ
ತುಂಬಿ ತುಳುಕದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಿದ್ದ ಕೊಳವಾಗಿಹವು!
ಮಾರುದ್ದ ಹಿಮ ಬಿದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದೆ ದಾರಿ.
ಎಲೆಯುದುರಿ ಕೊಂಬೆ ಮಣಿದಿರುವ ಮರಗಳು ಮಾತ್ರ
ನಿಂತಿಹವು ದೇವ್ವವಾಗಿ!

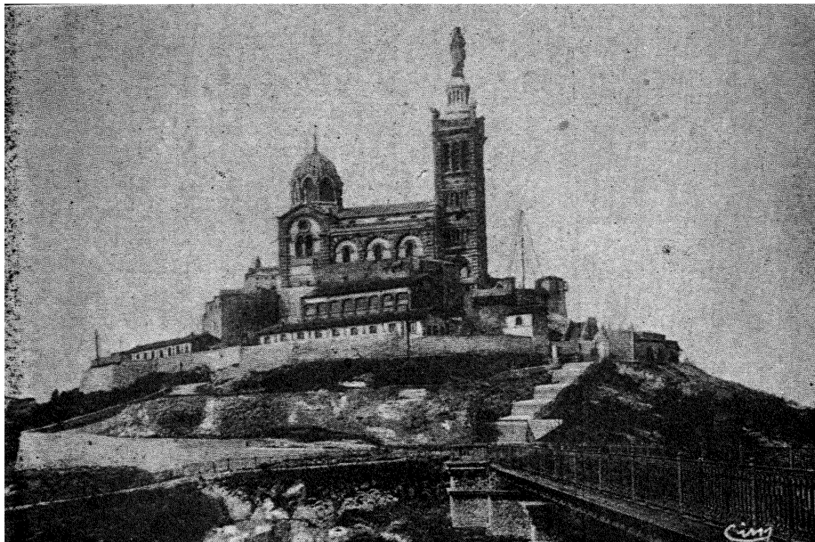
ಇಂಥ ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಸಹ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಚೆಂಡಾಟ;
ಹಿಮದಿಳಿವು ನಿಂತಾಗ ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿಯು ಬಂದು
ಮೋಡವಿನಿಸಿಲ್ಲದಾ ಮುಗಿಲಟ್ಟದಲಿ ನಿಂದು
ಬಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತೋರಿ ಮಂಪಮೌನಸ್ಮಿತದಿ
ತಾರೆಗಳನಾಡಿಸುವಳು!

ಶಿಲಾಕನ್ಯೆ

ಮಂಜು ಬೀಳುವದೆಂದು
ಬೆದರಿ ನಿಂತಿಹ ಕನ್ಯೆ!
ಅಂಜದಿರು, ಮೈಚಳಿಯು ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲು.
ಸುರಿದು ಮುಗಿಲೊಳಗಿಂದ
ಹಿಮವು ಬಿದ್ದಿರಲೇನು?
ನಿಂತ ನೀರಾದರೇನಾಣೆಕಲ್ಲು?

ನಿನ್ನ ಕೊಳದಲ್ಲಿರುವ
ಕೆಂಪು ಮೀನಗಳೆಲ್ಲ
ಮಿಸುಗದಲೆ ಮುಗಿದಿಹವು ಮಂಜಿನಲ್ಲಿ.
ದಿನದಿನಕೆ ಕಣ್ತೆರೆವ
ನೀರ್ಮೊಗಳೆಲ್ಲಿಹವು?
ಮುಚ್ಚಿಹವು ಹಿಮಕುಂಡದಂಚಿನಲ್ಲಿ.

ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯಂಥ
ಮೈಯುಳ್ಳ ಕೋಮಲೆಯೆ!
ನಿಂತೆ ತುದಿದಂಡೆಗತಿ ಖಿನ್ನಳಾಗಿ!
ಮಾಗಿಯಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ
ಮೊಗಸಿರಿಯು ಕಳೆದಿರಲು
ಯೋಚಿಸುವೆ ನೀನಿಂದು ಭಿನ್ನಳಾಗಿ!

ಟ್ಯಾಂಗಲ್‌ವುಡ್ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ತೋಟದಲ್ಲಿಯ

ಶಿಲಾಕನ್ಯೆಯರು

ಬೆದರದಿರು. ಬಂದೀತ-
ಬೊಂದು ದಿನ ಮಧುಮಾಸ.
ಮತ್ತೆ ಕರಗೀತಂತೆ ಆಣೆಕಲ್ಲು.
ಹಿಮವಲ್ಲ, ಹಿಮಕರನ
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯು ಬೆಳಗೀತು.
ಮೂಡೀತು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣಗಳ ಬಿಲ್ಲು.

ನಿಂತು ತುದಿದಂಡೆಯಲಿ
ಕೊಳದೆದೆಯ ನೆರಳಳೆಯೆ
ಅರಳುವವು ನೀರ್ವೂಗಳೆಲ್ಲ ಮರಳಿ.
ಧರೆಗೆ ಬೆಳಕಾಗುವದು.
ಕೊಳಕೆ ಹಗಲಾಗುವದು.
ಸುಳಿಯುವವು ಕೆಂಪು ಮೀನಗಳು ಹೊರಳಿ.

ಹ್ಯಾಂಪ್‌ಸ್ಟೆಡ್ ಹೀಥ್

ಬಂದನಿದೊ ವಸಂತ!
ಬಂತು ಕುಳಿರಿಸಾತ!
ಬಂದನೈ ಮಹಂತ
ಇಳೆಯಳುವಸು ಕಳೆಯಲು!
ನೋಡಿದೆಂಥ ಬಣ್ಣ!
ಕುಕ್ಕಿಸುವದು ಕಣ್ಣ,
ಹೊನ್ನಾಗಿಸಿ ಮಣ್ಣ
ರನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯಲು!

ಮಾವಿಸ್ಮರ ಕುಸುಮ

(Forget-me-not)

ನೆನಹು-ಹೂಗಳ ನೋಡಿ ತಣಿಯುದವರಾರು?
ಅವುಗಳಾ ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ಮಣಿಯುದವರಾರು?
ಇಂದ್ರನೀಲಗಳಂತೆ ಕಳೆವೆತ್ತು ನಿಂತು,—
ನೋಡ ಬಾ! ಹೂಗಳಿವು ನಗುತಲಿಹವೆಂತು!
ತಾಯಿ! ಪ್ರಕೃತಿಯೆ! ನಿನ್ನ ಚೆಂಡೋಲೆಯೇನು?
ತಿಳಿಯುದಚ್ಚರಿಗೊಳುತ ನೆನೆಯುತಿಹೆ ನಾನು:

ಹಸಿರ ಮುಗಿಲೊಳು ಮೆರೆವ ನೀಲ ತಾರೆಗಳು,—
ಇವಕಿಲ್ಲ ಬೆಳತಿಂಗಳೆಳೆವ ಮೇರೆಗಳು!
ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿಹವು ಸೊಂಪುವಡೆದು
ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಲರಳಿ ದಿಕ್ಕು ಹಿಡಿದು,
ಅಲರಿವಲ್ಲವೆ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟು, ಕಸಸು,
ಸುಗ್ಗಿಯಾ ಹಿರಿಬೆಳಸು, ದಿನದ ನೆನಸು!

ಆಂಗ್ಲಭೂಮಿಯುಲಿಂತು ವನವಾಸವಿದ್ದು
ನೇಹಿಗರ ತೊರೆದೊಲವಿನುಪವಾಸ ಬಿದ್ದು
ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ನೆಲದ ಮೇಲೆ
ಆಳೆಂಬ ತಿಳಿವಿನಸಂಕುಶ ತಿವಿವ ವೇಳೆ!
ಬೀದಿಹೋಗುವ ನಾಯಿ ಕೂಡ ಬೊಗಳುವದು
ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹಕ್ಕಿ ಕೂಗಿ ತೆಗಳುವದು.

ಇವನು ಮೇಘಶ್ಯಾಮನೆಂದು ಕೋಪದಲಿ
ಜನರೆಲ್ಲ ಹಳಿಯುತಿರೆ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲಿ
ಕೂಸು ಕುನ್ನಿಗಳು ಸಹ ಬೆದರಿ ನೋಡಿ
ವರ್ಣದ್ವೇಷವ ಕಲಿಯೆ ಹಿರಿಯರೊಡನಾಡಿ,—
ಚಳಿಗಾಳಿ ಕೊರೆಯುತಿರೆ ಬಿಸಿಲುಂಡ ಮೆಯ್ಯ,
ಕಾಣದಾ ದೇವನಿಗೆ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕೈಯ್ಯ!

ಮೊರೆಯುತಿರೆ, ಮೊಗದೋರಿ ಮುಂದೆ ಬಂದವಿದೊ!
"ಮರೆಯದಿರು ನಮ್ಮ ನೆಲೌ" ಅಂದನೆಂಥದಿದೊ!
"ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿಹುದು ಪಡಿನೆಳಲು;
ನೇಹಿಗನೆ, ಕೇಳು! ನಾವಲ್ಲ ಬರಿ ಮಳಲು!"
ನೆನಹು-ಹೂಗಳ ನೋಡಿ ತಣಿಯದವರಾರು?
ಅವುಗಳಾ ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ಮಣಿಯದವರಾರು?

ಆ:ಕ್ಸಫರ್ಡದಲ್ಲಿಯ ನದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಹಂಸಗಳು

ಟೇಮ್ಸ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಜಹಂಸ !

ನಿರಭ್ರವಾದ ನಭೋಮಂಡಲ! ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ ನೀನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣುವೆಯಲ್ಲ! ಕುಳಿರನ್ನು ಪಾತಾಳಕಟ್ಟಿದೆ ನೀನು, ತಳಿರೊಡೆದ ನೆಲವನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿ ನಿಂತಿರುವೆ! ಸಾಗರವು ಸಹ ಸಾಗರಬೀಳು ವದು,—ಈ ನಿನ್ನ ಚೆಲುವನ್ನು ನೋಡಿ! ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ತಿರುಗುವವು,—ಹೆಣ್ಣುಗಂಡು ಕೂಡಿ!

ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು! ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕೆವೆಳಕಿನ ಕೆಳಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೈ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೇಲುತಿಹುದು ರಾಜಹಂಸ! ಅಂಚೆಯಿದು ನದಿಯೊಡನೆ ಮುಂಬರಿಯುವದು. ಈ ಅರಸಂಚೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಬಾಳ್ವೆಯಿರಲಿ, ತಂದೆ! ಇದರಂತೆ ನದಿಯು ನನ್ನನ್ನು ತೇಲಿಸಲಿ! ನಭದ ಹರಕೆಯು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿರಲಿ ನನ್ನ ಸಂಸಾರ!

ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಡುಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ-ನಡುನದಿಯ ಸೆಳವಿನಲ್ಲಿ-ಚಿಕ್ಕೆಗಳ ಕಿರುವೆಳಕಿನಲ್ಲಿ—ಇನಿಸೊಂದು ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗಿಹುದಲ್ಲ ರಾಜಹಂಸ! ಅಹಾ! ಏನು ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದು! ಎಂತಹ ಸಹಜ ರಮಣೀಯತೆಯಿದು! ಇದರ ಕಳೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು, ತಂದೆ! ಈ ತಿಮಿರಸಮಾಧಿಯ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕೊಡು ನನಗೆ! ಜನರಿಲ್ಲದ ರಹದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿಹೆನು ಮುಂದೆ. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಕತ್ತಲೆಯು ಬಂದು ಮುತ್ತಿಹುದು ನನ್ನ. ಹೃದಯವಿದು ಕಳವಳಿಸುವದು.

ಅರಸಂಚೆಗೆ ನದಿಯೇ ರಹದಾರಿ; ನನಗೆ ರಹದಾರಿಯೇ ನದಿ. ಅಮರತೆ ವೆತ್ತ ಕಂಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತಿವೆಯಲ್ಲ! ಆದರೆ ಅರಸಂಚೆಯ ಪುಣ್ಯಸಂಚಯವಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಆ ದಿವ್ಯಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಅದನ್ನೊಂದು ಕರುಣಿಸು ತಂದೆ! ಆಗ ಕಾಲೆತ್ತಿ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ ನಾನು,—ನೀರು ಹರಿದತ್ತ ರೆಕ್ಕೆಯನು ಮುಚ್ಚಿ ತೇಲುವೆನು! ಕಂಡಿದ್ದೇ ಗುರಿ; ಉಂಡಿದ್ದೇ ಅಮೃತ; ಅರಸಂಚೆಯಾಗುವೆನು ನಾನು!

ಶೇಕ್ಸಪಿಯರ್ ಮಹಾಕವಿಯು ಏವ್ಹನ್ ನದಿಯ ರಾಜಹಂಸವಂತೆ. ಅವನ ಕಾವ್ಯಗಳನೋದಿ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ದುಃಖವನ್ನರಿತೆ ನಾನು. ಟೇಮ್ಸ ನದಿಯ ಅರಸಂಚೆಯಿದು,—ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಬೆಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಹೊನಲಂತೆ ಸಾಗಿಹುದು; ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಂತಿಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿತೆ ನಾನು!

ಡಾರ್ಟ್‌ಮೂರಿನ ಪರ್ವತಾವಳಿಯ ಬಳಿ

ಎಣೆಯಿಲ್ಲದೀ ಸೊಬಗ
ನೋಡಿ ಸಂತಸಗೊಂಡು
ಪನಿಯಿದನು ಹಾಡಬೇಕೆಂದುಲಿವ ಜೀವ!
ಆನಂದದಾ ಮುಕುಟ
ಮೌನವೆಂಬುದನರಿದು
ನಿಗ್ರಹಿಸು, ನುಡಿಯದಿರು ನುಡಿಗೂಳಿಯಾಗಿ.

ನೀನು ಕಂಡಿಹ ಚೆಲುವ
ಕೋಟಿ ಕಣ್ಗಳು ಕಂಡು
ಮರೆಯಾಗುವವು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಂತೆ,
ಕಾಣಿಸಿಹ ಚೆಲುವು ತಾ
ಮರುಚಣಕೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು
ಮರೆಯಾಗುವದು ಕಳೆದ ಮಾಗಿಯಂತೆ.

ಪ್ಯಾನ್ಸಿ

ಪ್ಯಾನ್ಸಿಯೊಂದು ಸಣ್ಣ ಹೂವು,
ಅದಕೆ ಹಳದಿ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣ,
ಕಣ್ಣಿಗೆಂಥ ಹಬ್ಬವಾಗಿ
ಮೆರೆಯುತಿಹುದು ನೋಡು! ಅಣ್ಣ!
ಎಂಥ ಆನಂದವು
ದೇವನಿತ್ತ ಚೆಂದವು.

ಒಂದು ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲುವ—
ನಿಂತು ತುಂಬಿದಂಥನಂತ
ಸಂದಸದಲ್ಲೆಂಥ ಸೊಬಗ–
ನಿರಿಸಿದನದರಾದಿಯಂತ
ಹೊಳೆಯುಬಹುಗು ನೋಡಲು
ಹೂ-ಹುಡಿಯೊಡನಾಡಲು.

ಮಳೆಬಿಲ್ಲದು ಮುಗಿಲೊಳೆಲ್ಲ
ಬಣ್ಣಬಣ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿ
ಸಣ್ಣ ಹೂವನೊಂದ ಕಂಡು
ಒಲುಮೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ
ಆದಕೆ ಧಾರೆಯೆರೆದಿತು
ತನ್ನ ಸಿರಿಯ ಕರೆಯಿತು.

ದೇವನಿತ್ತ ವೈಭವವದು,—
ಅವನೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಕಲೆ.
ಮುದ್ದಾಗಿಸಿತೊಲುಮೆಯುಡಸು
ಮುದ್ದಿಸುತ್ತ ಮೊಗದ ಮೇಲೆ;
ಹೊಂದಿಸುವ ನಿಮಿತ್ತವು
ಅವನ ದಿವ್ಯಚಿತ್ತವು.

ಎಡಿಥ್ ಟಿನ್‌ಬ್ರಿಂಕ್

ಕಮ್ನರ್ ದಿನ್ನೆಯ ಕೊನ್ನಾರ

ಇಂದಿನೀ ಸಂಜೆಯಲಿ ಕಮನೂರ ದಿನ್ನೆಯ
ಕೊನ್ನಾರದಲಿ ನಿಂತು ನಿನ್ನ ಕರೆಯುವೆನೀಗ.
ಬನ್ನಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ! ಮೂಕ ಕರೆಯಾಲಿಸುತ
ನೂಕಿ ಬಾರಿತ್ತ ಮುನ್ನೀರ ದೊರೆಯೆ!

ಹಿಂದೊಬ್ಬ ಕವಿಯಿಲ್ಲಿ ಅಂದದಾಟವ ಕಂಡು
ಮನವಂದ ಗೆಳೆಯನೊಡನಾಡಿ ಕಾಲವ ಕಳೆದ.
ಇಂದೊಬ್ಬ ಕವಿ ತನ್ನ ನೇಹದವರನು ತೊರೆದು
ಮೋಹವಶನಾಗಿ ಕರಕರೆಯ ಪಡುತಿಹನು!

ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನೆಯೊರ್ವಳಿಗೊಲಿದ ಧಣಿಯೊಬ್ಬ!
ಮದುವೆಯಾಗುವೆನೆಂದು ನುಡಿಯಿತ್ತು ಕರೆದೊಯ್ದು
ರಾಣಿಯೊರ್ವಳ ತೋಷಕಾಗಿ ತೂರಿದನವಳ.
ಬಾರದಿರಲೀ ದೈವ ನನ್ನ ಸುವಿಗೊಡೆಯ!

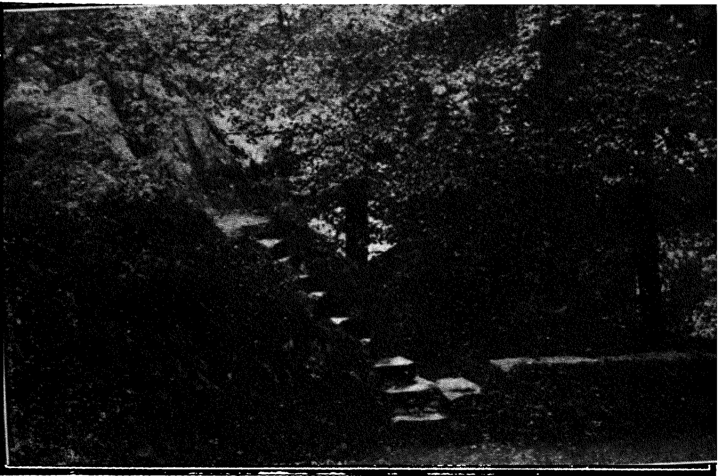
ಹಾಡುತಿವೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು,—ನಾನು ತಿಳಿಯದ ಭಾಷೆ!
ಅರಳಿಹವು ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂವಿಲ್ಲಿ ಬೈಗಿನಲಿ.
ನರಳುತಿಹೆ, ತಾಯ್ನಾಡೆ! ನಿನ್ನ ದರುಶನಕಾಗಿ
ಚರಣಕಮಲದಿ ಹರಣ ಲೀನವಾಗಿ.

ಹಿಂಡನಗಲಿದ ಹರಿಣ, ಹೆಣ್ಣಗಲಿದ ಗಂಡು,
ಒಂದೆವೆಯನೆರಡಾಗಿಸುತ್ತ ಬಿಸುಟಿದ ಸಲುಮೆ,
ಮೇಲ್ವರಿದು ಬಲುಮೆಗಳು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿದ ಜೀವ,—
ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ, ನೂರಿರಿತ ದೊರೆಯೆ!

ಇದೊ! ಬಿದಿಗೆ ಚಂದಿರನು ನಿಂತ ಮುಗಿಲಿನ ತುದಿಗೆ.
ಕೊನ್ನಾರದಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತಿಹೆನೆಡಬಲಕೆ
ನನ್ನ ಬಯಕೆಯ ಹಣ್ಣು ಚಂದ್ರನಂತೆಯೆ ಬೆಳೆದು
ಮಾಗಿ-ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಾಗಿ ಸಾಗಿಬರಲಿನ್ನು.

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥನ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಾನ

ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯರಳಿ
ಮಾಗಿತವನ ಜೀವವು.
ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳದ ಬಳಿಗೆ ಬರಲು
ಕೊನರಿತವನ ಭಾವವು.
ಗಿರಿಕಂದರದೀ ಸುಂದರ ಸೀಮೆಯನ್ನೆ ತುಂಬಿತು
ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭೆ, ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯೊಲವನೊಂದೆ ನಂಬಿತು.
ರವಿಯ ದಿನದ ಬೆಳಗು-ಮುಳುಗು
ಜಲಪಾತದ ಹಿರಿಯ ಮೊಳಗು
ಮಳೆಬಿಲ್ಲಿನ ಮಣಿತವು
ಎಳೆಹುಲ್ಲಿನ ಕುಣಿತವು
ಕುಕೂ ಎಂದು ಕರೆವ ಹಕ್ಕಿ,
ದೂರ ಮಿನುಗುತಿರುವ ಚಿಕ್ಕಿ
ತಾನು ತೇಲಿ ತನ್ನ ನೆಳಲ
ತೇಲಿಸಿರುವ ಹಂಸದಮಲ
ಶೋಭೆಗೆಲ್ಲ ಹರುಷಗೊಂಡು ಪಕ್ಕ ಬಲಿತು ಹಾರಿತು:
ಕವಿಯೆ ! ನಿನ್ನ ಭಾವ ನಭೋಮಂಡಲವನೆ ಮೀರಿತು.

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಾನ

ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡೆ ಮುಗಿಲು
ಸಾಲುಗೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು
ಅಲೆಯುತಲೆಯುತಲೆಯುತಿರುವವು
ಮತ್ತೆ
ಗ್ರಾಸಮಿಯರ ಶೃಂಗದೊಡನೆ ಮಲೆಯುತಿರುವವು.
ಹಚ್ಚ ಹಸಿರು ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ
ಕುರಿ ಹಿಂಡಿವು ಸಾಲು ಸಾಲೆ
ಮೇಯುಮೇಯುಮೇಯುತಿರುವವು.
ಮೇದು
ಲಾಂಗಡೇಲಡೆಡೆಗೆ ದಾರಿ ಕಾಯುತಿರುವವು.

ನೋಡು ! ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದರಳು
ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯಿಟ್ಟ ಹರಳು:
ನೆನಹು ಹೂವು, ಡ್ಯಾಫೊಡಿಲ್ಲು,
ನರಿಕುಲಾಯಿ,—ನೋಡಿದಲ್ಲು !
ಶೋಭಿಸಿರಲು ಡಾರಾಯಡಲ್ಲ ತುಂಗಶೃಂಗವು,—
ಸವಿದಿತದನು ಕಮಲದಂತೆ ಜೀವಭೃಂಗವು !

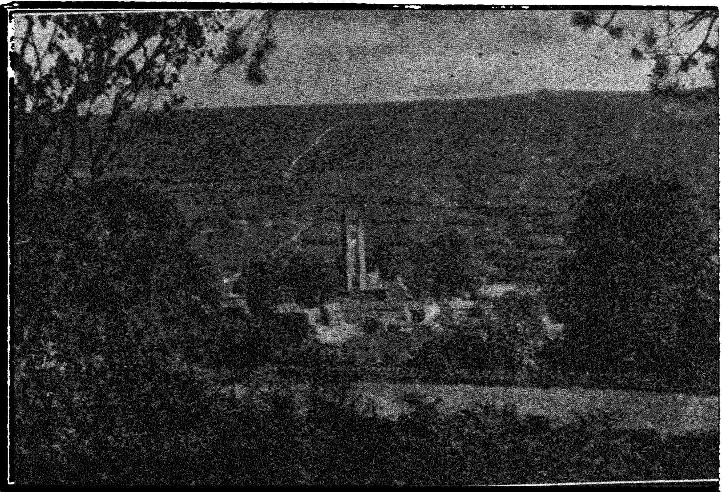
ಫಲಿಸಿತಿಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಾಧಿ:
ಅದಕೆ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನವಿದು !
ತಿಳಿಯಿತಿಹುದ ಅಂತ್ಯ, ಆದಿ !
ಎಂಥ ಹಿರಿಯ ಮೌನವಿದು !
ಓ ! ಕವಿಸಮ್ರಾಟ ! ತಿಳಿದೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಟಪಾಟ
ಜರುಗಿತಿಲ್ಲಿ,—ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಬಂತು ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯನೋಟ !
ಗ್ರಾಸಮಿಯರ ಕೊಳದ ಬಳಿಗೆ ನಿಂತು ಕುರಿತೆನು:
ಪ್ರಕೃತಿ-ಪುರುಷರಮರಲೀಲೆಯೆಲ್ಲವರಿತೆನು !

ಬಡಗಣದ ಬೆಳಕು

ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬೆಳಕನು ಮುಗಿಲೊಳೆಲ್ಲ ಚೆಲ್ಲಿ
ಸೃಷ್ಟಿಯನು ವಿಚಿತ್ರಮಯವಾಗಿಸಿದೆ ನೋಡು
ಬಡಗಣದ ಬೆಳಕು !
ಉತ್ತರಧ್ರುವದಿಂದ ಪುಟಿದ ಬೆಳಕಿನ ಕಾರಂಜಿಯೊಂದು
ಕೆಂಬೆಳಕಿನ ಮಾಯೆಯನು ಕಟ್ಟಿ
ಅಗಲವಾಗಿ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಹರಿದಿವೆ ನೋಡು !

ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆ, ಸಂಜೆಯ ರಂಜನೆಯಂತೆ
ಅಧ್ರುವವಲ್ಲ ನೋಡು !
ಮುಗಿಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೇಗೆ ಹಬ್ಬಿದಂತೆ
ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಣವಿಗಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟಂತೆ,
ಮುಗಿಲೇ ಅಚಲವಾಗಿ ಭುಗಿಲ್ಲೆಂದಂತೆ,—
ಮೇಲಿಸಲಾಬಿ ಸೋಗಿನ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣವಿದು
ಸನಾತನವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದೆ ನೋಡು !

ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಕಲೆಗಳೆದ್ದಾಗ
ಬಡಗಣದ ಬೆಳಕು ಅಲೆಅಲೆಯಾಗೇಳುವದು !
ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತಿ, ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ, ವಿದ್ಯುದ್ದೆಂಜಿನು,—
ಒಂದಾಗಿವೆ ತಂತೋತಂತು; ಫಕ್ಕನೆ ನಂದಿವೆಯಲ್ಲ !
ಇದ್ದಬಿದ್ದ ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಗವೆತ್ತದೆ ದುಡಿವಾಳ್ಗಳಿಗೆ
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಬಗ ನೋಡಲೆನೆ
ರಜೆಕೊಟ್ಟು ಕಂಗಳ ಕೊಡುವಂತಹದಿದು,—
ಬಡಗಣದ ಬೆಳಕು !

ಇಡಿಕಮ್ಬ್ ಹಳ್ಳಿ

ಇಡಿಕಮ್ ಜಾತ್ರೆ

ಇಡಿಕಮ್ಮೆಂಬೂರಿಗೆ ಹೆಸರ್ಹ್ಯಾಂಗ ಬಂತು ?
ಚೌಡಿಯ ಲಿಪಿಗಲ್ಲ ಕೇಳಣ್ಣಾ ಕೋಲ.
ಮಲ್ಲಾಡದಡವಿಯ ಮಧ್ಯದಿ ನಿಂತು
ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗೂ ಮೆರೆದೂರ ಕೋಲ.

‘ ಹೇಳ್ ತಮ್ಮ ! ಏ ಪೀರ ! ಎಲ್ಲೈತಿ ನಿನ ತಟ್ಟು
ಇಡಿಕಮ್ಮೂರ ಜಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಕ್ಕೇವಿ ಕೋಲ.
ಬಸವಣ್ಣೊ, ಸತ್ತೆಪ್ಪ, ಗೂರಣ್ಣೊ, ದವಸಪ್ಪ,
ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ಸಣ್ಣಪ್ಪ,—ಎಲ್ಲಾರು ಕೋಲ. ’

ಪೀರೆಂದ: ‘ ಹೊಳ್ಳೆಂದು ಬಿಳಿಗುದುರಿ ತರತೀದಿ ? ’
‘ ಶುಕ್ರಾರ ಶಣಿವಾರ ತರತೀನಿ ಕೋಲ. ’
ಶುಕ್ರಾರ ಬಂದ್ಹೋತು ಶಣಿವಾರ ನಡುಹೊತ್ತು:
ಮುದಿಗುದುರಿ ಮನಿಗೇನು ಬರಲಿಲ್ಲ ಕೋಲ.

ಘಟ್ಟದ ಕೋಡೇರಿ ಪೀರಣ್ಣಾ ನೋಡಿದ
ತಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿತ್ತೆರೆಗಣ್ಣಾಗಿ ಕೋಲ.
ತಟ್ಟನೆ ಗೋಣ್‌ಚೆಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವ ಬಿಟ್ಟಿತು
ಹಾಡಿಕೊಂಡತ್ತಾನ ಪೀರಣ್ಣಾ ಕೋಲ.

ಕಲ್ಲಮೇಲ್ಕೂತ್ಕೊಂಡು ಹಾಡಿಕೊಂಡತ್ತಾನ.
ಕುದುರಿ ಸತ್ತರು ಕತೆ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ಕೋಲ.
ಸತ್ತರು ಅದ ಹತ್ತಿಹೋದವರೆಲ್ಲಾರು
ತಟ್ಟುವಿನಡ್ಡಾಟ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ಕೋಲ.

ರಾತ್ರೆಲ್ಲಾ ಚಳಿಗಾಳಿ ಬೈಲಾಗ ರೊಂಯ್ಗುಟ್ಟಿ
ಜಾತ್ರಿಯು ಕರೆದಾಗ ಸಿಳ್ಳಾಕಿ ಕೋಲ.
ಪೀರನ ಕುದುರೀ ತಪ್ಪದೆ ಬಂದೂ
ಕೊನ್ನಾರದಡಿಗುಂಟ ಬೂದಿ-ಮೈ, ಕೋಲ.

ರಾತ್ರೆಲ್ಲಾ ರಂಬಾಟ ರಾತ್ರೆಲ್ಲಾ ನರಳಾಟ
ರಾತ್ರೆಲ್ಲಾ ಬೊಬ್ಬಾಟ ಬಯಲಾಟ ಕೋಲ.
ಜಾತ್ರಿಗೆಂದೂರೆಲ್ಲಾ ಹತ್ತಿಕೊಂಡ್ಹೋಗಿದ್ದ
ಪೀರನ ತಟ್ಟುವಿನೆಲುಬಿನ ಕೋಲ!

ವಿಚಿತ್ರ

ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿತ್ತು, ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತಿತ್ತು,
ಕುಬೇರನ ಖಜಾನೆಯಿತ್ತು !
ಇಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಕೂಳಿಲ್ಲ;
ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿಲ್ಲ !
ಇದೊಂದು ಪರಮ ವಿಚಿತ್ರ !

ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸಿತ್ತು,
ಅರೆದು ತಿನ್ನಲು ಮೆಣಸಿರಲಿಲ್ಲ :
ಇಂದಿಗೆ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು ಸುರಿದಿಹುದಲ್ಲಿ,
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೊಳುವ ಕುಬೇರರಲ್ಲಿ !
ಇದೊಂದು ಪರಮ ವಿಚಿತ್ರ !

ತಾಯ್ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೋಟ್ಯಾನುಕೋಟಿ ಜನರು,—
ಆದರೆ ದಾಸಾನುದಾಸರಿಹರು !
ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲಿ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷ ಜನರು—
ಆದರೆ ಸಮ್ರಾಟರಿಹರು !
ಇದೊಂದು ಪರಮ ವಿಚಿತ್ರ !

ಭಾರತದಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ—
ಲಕ್ಷ್ಮಿಸರಸ್ವತಿಯರ ತವರ್ಮನೆಯದು !
ತಕ್ಕಡಿಯ ಹಿಡಿದು ತಲೆದೂಗುತ್ತ
ಬ್ರಿಟನ್ನರು ಬರುತಿದ್ದರಲ್ಲಿ.
ಇಂದು ಬ್ರಿಟನ್ನಿಗೆ ನಡೆದಿಹರು ಜೊತೆಗಾರರು,—
ಹಿಡಿ ಹೊನ್ನಾಸೆಗೆ.
ನಡೆದಿಹೆನು ನಾನು,—ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆಯಲೆಂದು !
ಇದೊಂದು ಪರಮ ವಿಚಿತ್ರ !

ಶರ್ವುಡ್

[ಸ್ಪೇನದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದ—ನನ್ನ ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿ
ಯಾದ—ಬಿಲ್ ಶರ್ವುಡ್ಡನನ್ನು ಕುರಿತು:—]

ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣದಂತೆ, ಬಿಲ್ಲ ! ನೆಟ್ಟಗಿಳಿದೆ ಸ್ಪೇನಕೆ:
ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಗೆಳೆಯ ! ನಿನ್ನ, ಸೋಫಿ, ರಂಭೆ, ಮೇನಕೆ !
ನಲ್ಲಳಾನಂದದಿಂದ 'ಬಿಲ್ಲ ! ಹೋಗು !' ಎಂದಳು:
'ಕಾಯುತಿರುವೆ ನಿನ್ನ ಗೆಲುವ'ನೆಂಬ ಸೊಲ್ಲ ತಂದಳು.

ಎಳೆಯನಿರಲು ಸಮತೆಗೆಂದು ಮಾರಿಕೊಂಡ ಜೀವವು,
ಗೆಳತಿಯೊಡನೆ ಸಮರಸವನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಭಾವವು,
ಇನಿಯಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಮತೆ ನೆಲೆಸಿತೆಂಬ ಹೇವವು,—
ಯೋದ್ಧ ! ವಿಜಯಿಯಾಗು ! ನಿನ್ನದೆಲ್ಲವಿರಲಿ ಕ್ಷೇಮವು.

'ಸರ್ವಾರ್ಪಣ ಸತ್ಯ'ಕೆಂದೆ: ಆಹುದಹುದೆದೆಗಾರಿಕೆ !
ಧನ್ಯಳಹುದು ನಿನ್ನ ನಾಡದೇವಿ: ಆ ಅಮೇರಿಕೆ !
ಇನ್ನೆಂದಿಗೆ, ಗೆಳೆಯ ! ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಕೆ ?
ಕ್ಷೇಮವಿರಲಿ ನಿನ್ನದೆಲ್ಲವೆಂಬುದೊಂದೆ ಕೋರಿಕೆ !

ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧ

ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದ ಜಗವಿದು,—ಇಬ್ಬರು ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕೂಡಿ
ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಸಾವಿಗಾಗಿ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತಿಹರು.
ಗೆದ್ದವನೇ ಎದ್ದ. ಬಿದ್ದವನೇ ಬಿದ್ದ.
ಗೆದ್ದವನ ಕುಲಕೋಟಿಯೆಲ್ಲ ಉದ್ಧಾರವಾಯ್ತು.
ಬಿದ್ದವನಿಗೆ ಇದ್ದುಬಿದ್ದವರು,—ಗತಿಗೆಟ್ಟರು ಇದ್ದುಬಿದ್ದಲ್ಲಿ,
ಇಬ್ಬರ ಸೋಲು-ಗೆಲವು ತೂಗುವವು ಮೂಲೋಕದ ದೈವವನ್ನು.

ಜಟ್ಟಿಗಳು ಮಾನವರಲ್ಲ,—ಪ್ರಮೇಯುಗಳೆರಡು, ಎರಡು ತತ್ವಗಳು!
ಹದ್ದನ್ನು ಹದ್ದು ಕಾದಿದಂತೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟುವವು ವಾಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ.
ಹೋರಾಡುವವು ವಾರಿಧಿಯಲ್ಲಿ,—ತಿಮಿಂಗಿಲವು ತಿಮಿಂಗಿಲದೊಡನೆಯಂತೆ.
ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕಾದಾಟಕ್ಕೆ ಕಂಪಿಸಿತ್ತು ಜಗವೆಲ್ಲ,
ರಕ್ತದ ಕಾಲುವೆ ಹರಿಯಿತು, ಕೋಟಿ ನಾರಿಯರ ಕುಂಕುಮವಳಿಸಿತು,
ಆದರೆ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ತತ್ವಗಳ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧ!

ಕಲ್ಪನೆಗಳಾವವು ಗೊತ್ತೆ?
ಇದ್ದುದೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಗೊಂದಲ, ಹೊಸದೊಂದು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ;
ಶ್ರೀಮಂತರದಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಸಿವು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ಹಸಿವು,
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮಬ್ಬು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಉಬ್ಬು;
ಬಿಳಿದೊಗಲಿನ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಕರಿದೊಗಲು ಮಣಿದಿರಬೇಕೆಂಬಾಸೆ,
ಕರಿಬಿಳಿದರ ಭೇದವನಳಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಭಾಷೆ;
ಉಳಿದವರ ಸುಖವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬರಿ ಸವುದೆಯೆಂಬ ಭಾವ,
ವಿಶ್ವದ ಸುಖವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸುಖವೆನಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹೇವ;
ಬಡವರ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಹಿಪ್ಪಿಯಾಗಿಸುವ ನೀತಿ,
ಹಣವಿದ್ದವರ ಹೆಣ ಕೆಡವಬೇಕೆಂಬ ರೀತಿ,—
ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುವದು ಜಗತ್ತು, ಶಕ್ತಿಗಳೆರಡು ಜೀಕುವಲ್ಲಿ,
ಸ್ನೇಹತಂತುಗಳು ಹರಿದವು, ಮಣಿಯು ಕಳಚಿ ಬಿತ್ತು,
ಉರುಳಿ ಬೀಳುವದೆ ಮರವು? ಹೊರಳಿ ಹೋಗುವದೆ ಜಗತ್ತು?

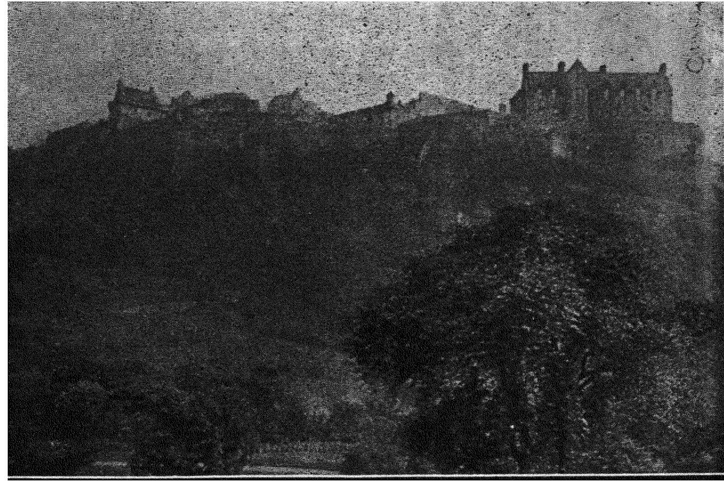
ಎಡಿನ್‌ಬರೋ ಕೋಟೆಯ ತುದಿಗೆ ನಿಂತು

(೧)

ಮುಸುಕುಲಿದ ಕೆನ್ನೀರ ಮಡುವಿಗಿಹ ಸಡುಸುಳಿಯು
ನಟ್ಟನಡುವೆಯೆ ನಿಂತು ಬರೆಯುತಿಹೆನೀ ಮಾತ.
ಎದೆ ಬೆಂದು ಬೇಯಿಸಲು,—ಓದುಗನೆ ಮುಸಿಯದಿರು
ಸಟೆಯಲ್ಲ, ಕನಸಲ್ಲ ನರನ ರಕ್ಕಸತನವು.

ಇಲ್ಲಿಯೀ ಕೋಟೆಕೊತ್ತಳವ ಕಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ-
ವಿತ್ತೊಂದು ಬೆಟ್ಟವಿದು. ವನಚರರು ಬಾಳಿದರ-
ದೆನಿತೊ ವರ್ಷಗಳಿಲ್ಲಿ—ದ್ರೂಯಿಡರು, ಬ್ರೀತಸರು.
ಕಲ್ಲಿನಾಯುಧಗಳನೆ ಝಳಪಿಸುತ ಹೋರಿದರು,
ಮೈಗಳನು ನೀಲಿ ಹಚ್ಚೆಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದರು,
ಕೂಡಿ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು, ಕಾಡಿದರು, ಮಡಿದರು.
ಮುಂದೆ ಬೆಟ್ಟವ ಸುತ್ತಿ ನಿತ್ಯ ಪ್ರವಹಿಸುತಿರುವ
ಕಾಲಕಾಳ್ಪುರದ ನೀರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾವಿಗೊಂಡು
ರೋಮದಾ ಟೈಗ್ರಿಸದ ಸಂಗಮವ ಕೋರಿತ್ತು.

ನೋಡಿದೆನು ರೋಮರಾಜ್ಯದ ಶಿಲಾಶಾಸನದ
ಮುರಿಗಳನು, ಹಾಳಾದ ನಿರ್ಜರರ ಮೂರ್ತಿಗಳ,
ಒಡೆಯನಸುಯಾಯಿಯನು ಬಂಧಿಸಿದ ಮೋಡಿಯನು:—
ರಕ್ತ ಕುದಿಯಿತು ರೋಮರೋಮದಲಿ-ನವಿರೆದ್ದು
ಬಡವರನು ಬಲ್ಲಿದರು ಕೆರಳಿದುದ ಕೇಳ್ದೊಡನೆ,
ಅದಕಂತೆ ರೋಮವಾಗಿಹುದು ಕಾಲನ ಹೋಮ.

ಎಡಿನ್‌ಬರೋ ಕೋಟೆ

(೨)

ಕಳೆಯಿತು ಶಿಲಾಯುಗವು. ಕಳೆದವೈ ರೋಮಯುಗ-
ದನ್ಯಾಯ ನ್ಯಾಯಗಳು. ಬೇರೊಂದು ಯುಗ ಬಂತು
ಜಗವನ್ನು ಒಡಲಿಸುವ ಪಣ ತೊಟ್ಟು. ಮಧ್ಯಯುಗ
ತೋರಿತ್ತು ತ್ರಿಮುಖಗಳ. ಧರ್ಮವದಕೊಂದು ಮುಖ,
ಪ್ರೇಮವಿನ್ನೊಂದಹುದು; ಯುದ್ಧಶ್ರೀ ಮಗುದೊಂದು.
ಧರ್ಮವಿದು: ಗುರುವೊಬ್ಬ ಕುರುಬನವ,—ಮಂದಿ ಕುರಿ;
ಓದಿಲ್ಲ, ತಿಳಿವಿಲ್ಲ ಕುರುಡುನಂಬಿಕೆಯುಳಿದು.
ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಚಿತ್ರರೀತಿಯ ನೋಡಲೆಳಸುವಿಯು ?
ಬಾರಿಲ್ಲಿ ಮೇರಿರಾಣಿಯ ಶಯನಮಂದಿರಕೆ.
ಇದು ಮಂಚವವಳದಿದು ಹಾಸಿಗೆಯು. ಮತ್ತಿಲ್ಲಿ
ಪವಡಿಸಿದಳವಳು ಕಾದಲನೊಡನೆ, ಪತಿಯೊಡನೆ;
ಋತುವಿಗೊಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಾಯಕನೊಡನೆ ರತಿಸಿದಳು.
ಗತಿಸಿದಳು ನಿರ್ಗತಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊನೆಗಾಲದಲಿ
ದಯೆ, ಮಾಯೆ, ಸೌಂದರ್ಯವಿಲ್ಲ ದೆಲಿಝಾ ರಾಣಿ
ರತಿಗೆ ಪ್ರತಿರತಿಯಾದ ಮೇರಿಯನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲು.

ಕಾಳಗಂಗೊಡುವವರ ಕಂಟಮುಟ ಹೊಗಳುವಿಯು ?
ನೋಡುತಾಯುಧಶಾಲೆಯನು ನಿಂತಿರೊಂದು ಕ್ಷಣ:
ನೂರು ಚರ್ಚಿನ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳನು ಮೀರುವ ಬರ್ಚೆ,
ಏಳುಮೆಟ್ಟಿನ ಹುಲಿಯನಂಜಿಸುವ ಹುಲಿಯುಗುರು,
ಸೋಂಕಿ ಕೊಲುವ ಕುಠಾರ, ನೂಂಕಿ ಸಲಿವ ಕಠಾರಿ,
ತ್ರಿಶೂಲ, ರಣಗೊಡಲಿ, ರತ್ನರಂಜಿತ ಖಡ್ಗ,
ಕಣ್ಣಾಲಿಯಲಿ ಕಾಂಬ ಗೊಂಬೆಯೆದೆಯನೆ ಸೀಳಿ
ಸರಿವಂಥ ಮೊನೆಯೀಟಿ, ತೋಪು, ಗುಂಡು, ಗುರಾಣಿ,—
ಮಧ್ಯಯುಗದೆದೆಯ ಪಾಷಾಣತೆಯ ಕುರುಹುಗಳು

ನೋಡಿದೋರಂತೆ ನಿಂತಿವೆ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಿ:
ಯುಗಗಳೆಂಬೀ ಮೃಗಗಳನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ
ಕಾಲಪುರುಷನು ತನ್ನ ಕಟ್ಟಡದ ಕೈಸಾಲೆ-
ಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದೊಲು ದಂಷ್ಟ್ರದೊವಲುಗಳನ್ನು
ಮಧ್ಯಯುಗ ನಾಗರೀಕತೆಯ ದೇಹವಿದಿಲ್ಲಿ.
ಮಗಳೊಡನೆ ಬಂದೊಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಬಿದ್ದಳು ಬವಳಿ
ಬರಲೇರಃ ಬರ್ಚಿಯಿಂದಾಚೆಯೆಂದತಿ ಚೀರಿ.
ತಾಯಂದಿರನು ಕೂಡಿ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳು ಕಣ್ಣು
ಬಿಡುತಿದ್ದವೀ ಭಯಾನಕ ಸೃಷ್ಟಿಯನು ನೋಡಿ.
ನಮೋ! ನಮೋ! ಮಧ್ಯಯುಗವೇ! ನಮೋ! ನಮೋ!
ವರವೊಂದನಿತ್ತು ಮುಂದಕೆ ಸಾಗು. ನಮ್ಮಗಳ
ದಾರಿಯಲಿ—ದಾರುಣರುಣಾರುಣದ ದಾರಿಯಲಿ—
ಬಾರದಿರು. ನೀನಿಲ್ಲದಿಹುದು ರುಧಿರ ಸಮೃದ್ಧಿ.

(೩)

ಕೊತ್ತಳದ ತುದಿಬಂಡೆಯೇರಿದೆನು. ಮಾನವನ
ಹೊಲೆನಡತೆ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲಿ ಬಾಣ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ.
ಮನುಕುಲದ ಪಾಪಮಂದಿರದ ಗರ್ಭವಿದೆನಲು
ಗತಿಸಿದ ಮಹಾಯುದ್ಧಕೆಂದಿಟ್ಟ ಸ್ಮಾರಕವು
ಕಣ್ಮನವನಂಜಿಸಿತು. ದಿಟ್ಟಿಸಿದೆನಡಿಯಿಕ್ಕ,—
ನಿಟ್ಟಿಸಿದೆ ಮರಣ ಕೊರೆದಿರುವಮರಶಾಸನವ.
ಗೊಂಡೆಗೊಡೆಗೆ ಶಿಲ್ಪಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸೈನಿಕರು,—
ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದರ ಪಡುಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಗಳು—
ಕಾಸಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಂಚಿನಲಿ ಹೊಯ್ದ ಪ್ರಾಣಗಳು—
ಮೃತದೇಹಗಳನೆ ತುಂಬಿಹ ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳು—
ಮೂಡಲಿವೆ ಭಿತ್ತಿಯಿಂದೀ ಚಿತ್ರಭಿತ್ತಿಯಲಿ.

ತಾಯ್ನಾಡ ಕರೆಯೊಂದು ಮೋಸಗೊಂಡಿಹ ಮುದುಕ,
ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬಾತ್ಮವಂಚನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದ
ನವಯುವಕ, ಬಾಲಲೀಲೆಯ ತೊರೆದಮಾನುಷರ
ಹೊಂಚಿಸಲಿ ತುತ್ತಾದ—ಮುದ್ದು ಶಿಶು,—ಎಲ್ಲರೂ
ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ನಡೆದರಾ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯುದ್ಧದಲಿ.
ನೋಡಿದಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸಾಲು, ಕಾಲಾಳು-
ಗಳ ದಂಡು, ಕಡಲ ಕಾಳಗದವರ ಬಳಗವಿದು,
ಕಪ್ತಾನರಿಡಿಹಿಂಡು. ಚಾಣಕ್ಯತಂತ್ರದಲಿ,
ಕೊಲೆಪಾತಕಿಯ ಕಲೆಯ ಸಾಗುವಳಿಸುವ, ಖಳರ,
ಧೂರ್ತರಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಪೂರೈಸುವದೆ ಮೋಕ್ಷ-
ವೆಂದು ನಂಬಿದ ಜನವು ಮರಣವನೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು
ಕೊಲ್ಲುತಿದೆ, ಸಾಯುತಿದೆ, ಕೊಲ್ಲುತಿದೆ, ಸಾಯುತಿದೆ.
ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯಂ? ಯುದ್ಧಸ್ವ. ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯಂ? ಯುದ್ಧಸ್ವ.
ಯುದ್ಧಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ. ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ಸ್ಯಸಿ.
ಇದೆ ಅವರ ಬೈಬಲ್ಲು, ಗೀತೆ, ಬಗೆಯುಡಿಗಲ್ಲು.
ವಾ:ರ್ ಟು ಎಂಡ್ ವಾ:ರ್; ವಾ:ರ್ ಟು ಎಂಡ ವಾ:ರ್.
ಇಂತು ಶಂಖಧ್ವನಿಯು. ಇಂತಹರ ರುಧಿರಸ್ವನ.
ಜನರ ಕಿವಿ ಗಡಚಿಕ್ಕಿ ಕಣ್ಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದು
ಮಂಕುಹಿಡಿಯಲು ಬುದ್ಧಿ, ಹಿರಿಕಿರಿಯರೆನ್ನದಲೆ
ಮದ್ದುಗೊಳವೆಯ ಕೊಂಡು ಎದ್ದರಲ್ಲವೆ ಅವರು?
ಕುದುರೆ ತುಳಿದಿತ್ತಿವನ, ತೋಫು ನುಂಗಿತ್ತವನ;
ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಜನ ವ್ಯರ್ಥ ಸಾಯುವರಲ್ಲ,—
ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರಿರೋ! ಎಂದು ಕೂಗುವ ತೆರದಿ
ಮಂದಿರದ ಭಿತ್ತಿಗಳ ಕಾಂಡಪಟದಲ್ಲಿಂತು
ಮೂಡಿಸಿದನೀ ಮಹಾಮರಣಯಾತ್ರೆಯ, ಶಿಲ್ಪಿ.

ಕಂಡೆನೊಬ್ಬಳು ಗರತಿ ತುಸು ಹಿಂದೆ ಬರುತಿಹುದ.
ಅಜ್ಞಾತಯೋದ್ಧರಾಮೂರ್ತಿ ಶಾಲೆಯಲಿನ್ನು
ಕಾದಲನ ಗುರುತಿಸಲು ಬಾರದೆಯೆ ಮರುಗಿದಳು.
ನೆನೆದಳೀ ದುರ್ಭಾಗಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಪತಿ—
ಯುಸುವ ಬಿಸುಟಿದ ಬಗೆಯ, ತುಂಬುತ್ತ ಕೋಡಿಯೊಡೆ-
ದವು ಕಣ್ಣು. ಪರಿಚಯದ ಛಾಯೆ ಹೊಳೆಯಲದೊಂದು
ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ! ಹಾ! ನಲ್ಲ! ಹಾ! ಮನೋಜ್ಞನೆ! ಎಂದು
ಚೀರಿ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದಳು. ಹೊಸ ಯುಗವೆ! ಹೊಸ ಜಗವೆ!
ನೀವು ಮಾಡಿದುದೇನು? ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಯನೊಂದ-
ನಾರೋಪಿಸಿದಿರಿಂದು, ಹಿಂದೊಬ್ಬ ಕಲ್ಲೊಗೆದು
ಕೊಲುತಿದ್ದನೊಬ್ಬನನು, ಬಾಂಬಯಲಿನಿಂದಿಂದು
ಬಾಂಬೆಸೆದು ಬೆಂಕಿಯಿಡಬಹುದು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ.
ನಾಗರೀಕತೆಯಿಂತು ಹಿಂಸೆಗೆಡೆಯಿಟ್ಟಿರಲು
ಅಲೆಯೋಣ ಕಾಡು ಜನರಾಗುತ್ತ ಕಾಡುಗಳ,
ತೊರೆಯೋಣ ನಾಡುಗಳ, ಹೃದಯ ಕಲುಷಿತವಿರಲು.
ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದೇನು ಫಲ, ವಿದ್ಯೆಯಿದ್ದೇನು ಫಲ?
ಹುಸಿನಗೆಯ ನಕ್ಕಂತು ಹಸನಗೆಯ್ಯುವದಿಳೆಯು?

(೪)

ಎದೆಯ ತಿದಿಯಿಂದ ನಿಗಿನಿಗಿ ಕೆಂಡದುಸಿರಂತೆ
ನೆಗೆದಿತ್ತು ನಿಟ್ಟುಸಿರು. ದೂರ ನೋಟವು ಹೊರಳಿ
ಗಾವುದಗಳಾಚೆ ಚಿರಮಧುರ ನಿದ್ರೆಯಲಿರುವ
ಶಾಂತಪ್ರಶಾಂತ ಸಾಗರವನಾಲಿಂಗಿಸಿತು.
ಕೋಟೆಯಡಿಯಲಿ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳಲೆಡಬಿಡದೆ
ಟ್ರಾಮು ಮೋಟರು ಬಸ್ಸು ಚಿನ್ನರಾಟಿಗೆಯಂತೆ
ಮಾಟಾಗಿ ಸಾಗಿಹವು. ಹಲವು ಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ

ಜನಸಂದಣಿಯ ಜಾತ್ರೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆದಿಹುದು.
ದೇವನಿತ್ತಿಹ ಬುದ್ಧಿಯನು ಬಳಿಸದಾದೆವೆ?
ಏನು ದೈವವೆ ಕಾಡು ಮಿಗದಂತೆ ಕಾಡುವದೆ?
ಧವಲಗಿರಿಯನಿತು ಬಿತ್ತರವಡಿಯೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯ
ಹೃದಯವೆಳ್ಳಷ್ಟು ಮಾರ್ಪಡದೆ ಒದುಕಿಹೆವಾವು
ಹಗೆತನದ ವಿಷ ಮಣಿಸಿದಂಥ ಒಗೆತನದಲ್ಲಿ!
ಇಂದಿನೆಮ್ಮಯ ಬೇನೆಗಳನು ತಿಳಿದವರಾರು?
ಬರಲಿರುವದಂತೆ ಸಾಯುಜ್ಯ ಸಮತೆಯದೊಂದು;
ಧರಣಿಯಾಗುವದಂತೆ ಸ್ವರ್ಣ ಸ್ವಪ್ನದೊಲಂದು
ಪಡೆದಪ್ಪ ದುಡಿದಪ್ಪರೆಂಬ ಭೇದಗಳಳಿದು.
ಬರಲಿರುವದಂತೆ ಇದು,—ಅಂತೆ, ಅಂತೆಯ ಕಂತೆ!
ಇದನರಳಿಸಲು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹರಿಯುವವಂತೆ
ಶೋಣಿತದ ಹೊಸಲಶ್ರುಜಲದ ವಾರಿಧಿಯೊಳಗೆ.
ಆನಂದದಿಂದುದ್ಭವಿಸಿ ಬಂದ ಧಾರುಣಿಯು-
ಲೊಂದು ಮಹದಾನಂದದಾಳಿಕೆಯ ನಿಲ್ಲಿಸಲು
ಮನೆಮನೆಯ ದೀಪವನು ನಂದಿಸುವದೇ ಹಾದಿ-
ಯೆಂಬುಸಿರು ದಿಟವಿರಲು,—ವಿಧಿಯು ರುಧಿರಪ್ರಿಯವು!
ವನಚರರ ಯುಗದೊಳೀ ಬೆಟ್ಟದೆಡೆ ಹಬ್ಬಿತ್ತು
ಕಾಡು ಮಿಗಗಳ ಭಯವು; ರೋಮದಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಹಿಂದುಳಿದ–ಮುಂಬರಿದ ಜನತೆಗಳ ಗುದುಮುರಿಗೆ:
ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿದರ ಮುಡಿಗೆ ಕೋಂಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ
ಬಾಳಿದರು ಒಲವು-ಚೆಲುವುಗಳ ಹೋಳಿಯನಾಡಿ.
ಇಂದಿಗೋ! ಕೊಲೆಯೆಂಬ ಭಿಲ್ಲಿಣಿಗೆ ತಾಯ್ನಾಡ
ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬೊಂದು ಕುಂಕುಮದ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಕಾ-
ಡಿಗೆಯಿಟ್ಟು ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿಹರಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತವಳ

ಸೇವೆಯಲಿ ತೀರಿರುವರವರರಿಹರೆಂದುಸುರಿ.
ಹಾಡಿಕೊಂಡತ್ತರೇನರಣ್ಯರೋದನವಲ್ಲೆ?
ಹೊಂಗದಿರ ಮುಳುಗಿದನು. ಚಿಕ್ಕೆಗಳು ಬೆಳಗಿದವು.
ತಂತಿದೀಪಗಳೂರ ತುಂಬಿ ತಿಂತಿಣಿಸಿದವು.
ದೂರ ಕಂಡ ಸಮುದ್ರ ಮುಗಿಲ ಮರೆಯಾಗಿತ್ತೆ-
ಡಿನ್‌ಬರೋದಲಿ ರಾತ್ರಿ ಜ್ಯೋತಿಮಯವಾಗಿತ್ತು.
ಇತಿಹಾಸ ರಾಕ್ಷಸನ ವಿಕಟಹಾಸವ ನೆನೆದು
ತ್ವೇಷಗೊಂಡಿಹ ಮನಕೆ ಭವಿತವ್ಯತೆಯ ಬ್ರಹ್ಮ-
ರಾಕ್ಷಸನ ರೂಪದಾವಿರ್ಭಾವ ಬೇಡೆಂದು
ತೆರೆಮರೆಯನಿಳಿಬಿಟ್ಟು ತೋರಿಕೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದೆ
ಮಾನವರ ವರಿಸಿದ್ದ ಮಾಯೆಯೆಡೆಗೆ.

ಆತ್ಮವೃತ್ತ

ಸಿಗದಿದ್ದ 'ನ್ಯುಡಿಗೇಟ'ನ್ನು ಕುರಿತು

ಇಲ್ಲಿ ತಂದ ಸಂಕಲ್ಪ ಬರಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಯಿತೆ?
ಅಂದು ನುಡಿದ ಬೀರನುಡಿಯುದಿಂದು ಜಲ್ಪವಾಯಿತೆ?
ಜಲಧಿಯಾಚೆ ಕರೆದು ತಂದ ದೈವ ಕೈಯ್ಯ ಬಿಟ್ಟಿತೆ?
ದುರ್ದೈವವು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣ ಮರೆ-ಮೋಸದಿ ನಟ್ಟಿತೆ?
ಎದೆಯ ಮುಗುಳ ಮುಟ್ಟಿತೆ?

ಹಾತೊರೆಯುಲಿಲ್ಲ ನಾನು ಹಂಸತಲ್ಪದಂದಕೆ.
ಬಾಯ್ದೆರೆದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಬೆಳ್ಗ ಸದಾನಂದಕೆ.
ಕನ್ನಡಿತಿಯ ಚೆನ್ನಡಿಗೆನೆ ಹೂವನೊಂದ ಬೇಡಿದೆ:
ದೊರೆಯುದಿರುವ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಇಂದು ನೊಂದು ಹಾಡಿದೆ
ದೇವ! ನಿನ್ನ ಕಾಡಿದೆ.

ನಿನ್ನ ಬಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬರಲಿ ತಾಯೆ! ಕುವರರು,—
ಎಣ್ದೆಸೆಯುಲಿ ನಿನ್ನ ಗೆಲುವ ಸಾರುವಂಥ ಧೀರರು:
ದೈವವಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ,—ರಾಶಿಯಿತ್ತು: ತೂರಿದೆ:
ಜೊಳ್ಳುಗಾಳು ಗಾಳಿಗುಂಟ ಹೋಯ್ತು: ಹೌಹಾರಿದೆ:
ಮುಗಿಲಿಗೆದೆಯ ತೋರಿದೆ.

ಕಾಣದಂಥ ದೈವತವದು ನಿಂತು ನನ್ನ ಹೃದಯುದಿ
ತಾಳ ಹಾಕುತಿಹುದು. ಅದರ ಸುಳಿವ ಹಿಡಿದು ವಿನಯುದಿ
ಸಾಗುತಿಹೆನು. ಕಣ್ಣಾನಿತ್ತು ಕಾಪಿಡುವದು ಕೂಡಿದೆ
ನಿನ್ನನೆನ್ನ ತಾಯೆ! ಅದರ ಕಿರಿಯಾಸೆಯು ಮೂಡಿದೆ:
ಕತ್ತಲಲ್ಲು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆಂದು ನನ್ನ ಹೂಡಿದೆ.

ಭೃಂಗಗೀತ

‘ನಂದನವನ ಮಕರಂದವನು ತರಲು ನಡೆದ ಜಾಣ!
ಬಂದೆಯಲ್ಲ! ತಂದುದೇನು?’ ‘ಬರಿಯ ಪಂಚಪ್ರಾಣ.
ಮಿಂಚಿತೆಂದು ಮುಂದೆ ನಡೆದೆ. ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯೆ! ನಿನ್ನ
ಬಿಟ್ಟ ದಿನವೆ ಕವಿಯಿತೆನ್ನ ಕತ್ತಲಂಥ ಬನ್ನ!
ನಂದಿತೇನೊ ಎನ್ನ ಬೆಳಕು ಇಂಗಿತೇನೊ ಘ್ರಾಣ?
ಅಂತೆ ಬಂತು ನಿನ್ನನರಸಿ ನನ್ನ ಪಂಚಪ್ರಾಣ!’

‘ಪಣವ ತೊಟ್ಟ ವೀರನಿಂತು ರಣವ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವನೆ?’
‘ಪಣವೆ ಅವನ ತೊರೆಯೆ ರಣವ ತೊರೆದು ಬಾರದಿರುವನೆ?
ಪಯಣವೆ ಗುರಿಯೆಂದು ನಡೆದೆ. ದಾರಿದೋರಿದಾತನು
ತಿರುಗೆಂದನು. ತಿರುಗಿ ಬಂದೆ ನೆನೆಯುತವನ ಮಾತನು.
ಇಲ್ಲ. ನಲ್ಲೆ! ಯಾವ ದ್ರೋಹವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತ್ರಾಣ
ಕುಂದಿತಷ್ಟೆ, ಹಿಂದುಳಿಯಲು ನೀನು ಪಂಚಪ್ರಾಣ!’

‘ನನ್ನ ನಲ್ಲ ಲೋಕಮಲ್ಲನವನ ತ್ರಾಣ ಹಿಂಗಿತೆ?’
‘ಕೇಳು, ನಲ್ಲೆ! ಸಂದೇಹ ನಿನ್ನ ಮನದಿ ತಂಗಿತೆ?
ನಂದನದಲರೆಂದು ತಿಳಿದ ಮಲರಿನ ವಿಷವಾತವು
ಮರಣ ಜಾಲದಂತೆ ಬೀಸಲಲ್ಲೆಡೆಗಾಘಾತವು
ಕುತ್ತದಿರಲಿ ನನ್ನಸುವನು; ಬತ್ತದಿರಲಿ ಘ್ರಾಣ;
ಉಳಿದುದಳಿದರೇನು ಎಂದೆ: ತಂದೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ!’

‘ರಾಜಭೃಂಗ ನಿನ್ನನಂಗ ಸಂಗವೆನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯು.’
‘ನೀನೆ ಜೇನು, ನಿನ್ನ ಸಾಮರಸ್ಯವೆನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು!
ನಾವು ಕಟ್ಟಿದಂಥ ಹುಟ್ಟುಸಾಹಸಿಗಳ ತೊಟ್ಟಿಲ
ನಾವು ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಜೇನಿಗೆಲ್ಲ ನಾಡೆ ಬಟ್ಟಲ.
ಅಮೃತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲೆಮ್ಮ ಜೀವದೇಕತಾನ:
ದಿವ್ಯದೇವಯಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ!’

—ಗೆ

(೧)

ನೀನೊಂದು ಪಾರಿವಾಳ; ನಾನೊಂದು ಪಾರಿವಾಳ.
ಗೂಡುಗಟ್ಟಿದೆವಿಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮುಗಿಲ ಮೇಲಿಂದಿಳಿದು.
ಒಲವಿನ ದನಿಯಿಂದೊರ್ವರೊರ್ವರನು ಕರೆದೆವು.
ಒಸೆದೆವು, ಕನಸುಗಳ ಕಟ್ಟಿದೆವು, ತುಟಿಗೆ ತುಟಿಯನಿಟ್ಟೆವು.
ತತ್ವಜ್ಞಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಲುಮೆಯಲ್ಲಿ.
ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ.
ವೇದಾಂತವಿರಲಿಲ್ಲ ಪ್ರೇಮಸಂವಾದದಲ್ಲಿ.
ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಕಂಡೆವು.
ತುದಿಮೊದಲಿಲ್ಲದೆ ತೊದಲಿದೆವು ಬಾಳ್ವೆಯ ನವಿಗನಸು ಕಟ್ಟಿ.
ಓ! ಎನ್ನ ಪಾರಿವಾಳ!
ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಪಡಿನುಡಿಯಲಿ ನಸುಕಿನ ಹಾಡು.
ನನ್ನ ನಿನ್ನಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಚಿಗಿಯಲಿ ಬಾಳಿನ ಬೇರು.
ಗೂಡದು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿದಾಗ, ಮುಗಿಲೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಾದಾಗ,
ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ಕನಸಾದಾಗ,
ಕಾಣಿಸಲಿ ದಾರಿಹೋಕರಿಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೊಸೆವಿದ್ದ ಪಾಂಗು,
ಕೇಳಿಸಲಿ ಪಥಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ನಾವು ನಲಿದುಲಿದ ರಾಗ!
ಓ! ಎನ್ನ ಪಾರಿವಾಳ!

(೨)

ಓ! ನನ್ನ ಅಂಗೈಯ್ಯ ಅರಗಿಣಿಯೆ!
ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳ ಪಂಚವರ್ಣಾವೃತವೆ!
ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಾತುಗಳನು ನೀನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದೆ.
ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳನು ನೀನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದೆ.
ನಾನೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನನು ಪಂಡಿತವಕ್ಕಿಯಾಗಿಸಲೆಳಸಿದೆ!
ಇದೆಂಥ ಹುಚ್ಚು! ಎಂತಹ ಕುರುಡುತನ!
ಪ್ರೇಮದ ರಹಸ್ಯವನೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದೆನಲ್ಲ!
ಮನೆಯ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕು ಮಾತು ಕಲಿಯುವ ಹಕ್ಕಿಯಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿ:
ಹಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿರಾಗಿ ಬೆರೆತು ಒಡನುಡಿಯುವ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯದು!
ಅಡವಿಯ ಹಕ್ಕಿ! ಏ! ನನ್ನ ಅರಗಿಣಿಯೆ!
ನಿನ್ನ ನಾಡಿನಲೊಯ್ದು ಪ್ರೇಮಮಂತ್ರವನೂದು,—ಈ ಕಲಿತ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ!
ತಳಿರಂತೆ ಮಲಮಲವೆನ್ನಿಸು ಮಲಿನವಾದ ಜೀವವಿದನು.
ಮೋಹಿಸಿ ಕರೆದೊಯ್ಯು ನನ್ನ, ಕಲಿತವರ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ!

(೩)

ಓ! ನನ್ನ ಕೋಕಿಲ!
ನಿನ್ನ ಕುಕಿಲು ಕೇಳಲಿ ತಾಯ್ನಾಡ ಮಾಮರದಿಂದ.
ಉರ್ಮಿಳೆಯಂತಹ ನಿರ್ಮಲ ಧ್ವನಿಯೆ!
ಅಖಂಡವಾಗಿ ನೆಲಿಸು ಕರ್ಣರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ!
ಸೋಗುನವಿಲುಗಳ ಕಂಡೆನಿಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಾಚೆ:
ದನಿ ತೆಗೆದರೆ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಬೇಕು!
ಒಯ್ಯಾರದ ಅರಸಂಚೆಗಳ ನೋಡಿದೆ,—
ಗೋಣು ಮುರಿಯುವದ ಕಂಡರೆ ಪ್ರಾಣವ ಹಿಂಡಬೇಕೆನಿಸುವದು.

ನಿನಗಿಲ್ಲದ ಚೆಲುವಿಕೆವೆತ್ತ ಬೆಳಕ್ಕಿಗಳ ಸಾಲು ಕಂಡೆ:
ಬೆಳವಗಳ ನೋಡಿದೆ
ಗೊರವಂಕಗಳ ಗರಿಯೆಣಿಸಿದೆ,
ಬುಲ್‌ಬುಲದ ವಿಡಾಯುವ ಕೇಳಿದೆ:
ಕಣ್ಕಿವಿಗೆ ಬಣ್ಣ-ನುಣ್ಣವಹುದಿವೆಲ್ಲ—
ಒಳಗಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರಿ ಸುಣ್ಣ !
ನಾಟ್ಯವೇನು ಜೀವಜೀವದ ಬದುಕೆ?
ರೂಪವೇನು ಪ್ರಾಣಪದಕವೆ ?
ಓ! ನನ್ನ ಕೋಕಿಲ!
ಕುಕಿಲು ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ತಾಯ್ನಾಡ ಮಂಟಪದಿಂದ !

(೪)

ಗಮಗಮಿಸು ನನ್ನ ಸುಗಂಧರಾಜಿಯೆ !
ಅರಳುತರಳಿಸು ಓ! ಸೂರ್ಯಪಾರಿಜಾತವೆ!
ತೆನೆತೆನೆಯಾಗು ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ!
ರೇಶಿಮೆಯ ರಶ್ಮಿಯಾಗು ಸುಂದರಿಹೂವೆ!
ನಿನ್ನ ಪರಿಮಳವೆ ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ.
ನಿನ್ನ ವಿನಯವೆ ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿ.
ಯಾವ ಕುಸುಮಗಳು ಸರಿಯಾದಾವು,—ನನ್ನ ಮನಸುಮಕೆ?
ವಿಲಾಯತಿಯ ಚಂಡುಹೂವ ನೋಡಿದೆ,
ನೀಲಿ ಹೂವ ಕಂಡೆ,
ತಿಳಿನೀಲಿ ಹೂವ ಚೆಲುವ ಮನಸಿನಲಳೆದೆ.
ಕೌಸ್ಲಿಪ್, ಹೇರಬೆಲ್,
ಪ್ರಿಂರೋಜ್, ಡೇಫೊಡಿಲ್,
ಫಾಃಕ್ಸಗ್ಲೊವ್ಜ್, ಫಾಃರಗೆಟ್ ಮಿ ನಾಃಟ್
ರೋಜ್‌ಮೆರಿ, ಬಟರ್‌ಕಪ್,

ಮೇ ಬ್ಲಾ:ಸಮ್, ಲಿಲಿ,—
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲ ಬಣ್ಣ,
ಹೂಬಿಸಿಲ ಬಣ್ಣ,
ಅರಿಶಿಣ ಕುಂಕುಮ,
ಮದರಂಗಿ ಕೆಂಪು,—
ಏನಿದ್ದರೇನು?
ಗಂಧವಿಲ್ಲದ ಹೂವೆಂತು ಅಂದವಾಗಬಹುದು?
ಏಲಾಯತಿಯ ಗುಲಾಬಿಗೆ ಸಹ ಸುಗಂಧದ ಸೋಂಕಿಲ್ಲ!

ಓ! ನನ್ನ ವನಮಲ್ಲಿಗೆ!
ನಿನ್ನ ವನಮಾಲೆಯೇ ಮಾಲೆ!
ಓ! ನನ್ನ ಸೂಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ!
ನಿನ್ನ ಕಿರಣವೆ ಕಿರಣ!
ಓ! ನನ್ನ ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ!
ನಿನ್ನ ಕಿರೀಟವೆ ತಾರಾಕಿರೀಟ!
ನಿನ್ನ ಪರಿಮಳವಿಡಗಲಿ ನನ್ನ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ!

ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ

ಬಾಳ್ವ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲದೆ
ಬಾಳಲೆಂದು ಬಂದೆಯಾ?
ಬಾಳುವದರ ಮರ್ಮವ
ಹೊಳೆಯದೆಂದು ನೊಂದೆಯಾ?
ಬಾಳಿದೆಲ್ಲ ವಿಷಮವೆಂಬ
ವಿಷವನುಂಡು ಬೆಂದೆಯಾ?
ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಬಾರ-
ದೆಂಬ ನೋವ ತಂದೆಯಾ?

ಹೊಳೆಯಲಿನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನಕೆ,—
ಕೊಚ್ಚುವಂಥ ಹೊಳೆಯಿದು,
ದಣಿದು ಸಾಗುಗೊಳಿಸಲಾಗ
ಬಾಗಿ ನಿಲ್ವ ಬೆಳೆಯಿದು :
ಕಣ್ಣೀರಿನ ಮಳೆ ತೋಯಿಸೆ
ಕಂಪು ಬೀರುವಿಳೆಯಿದು :
ನಮ್ಮ ಬಾಳ್ವೆಯೆಂಬುದು !

ಜೀವಹಂಸ

ಯಾವ ತಾಳಕ್ಕೆ ಕುಣಿಯುವದು ನನ್ನ ಜೀವ?
ಯಾವ ಬೆಳಸನು ಕಂಡು ಸಮುದ್ರದಾಚೆ ಹಾರಿತು ಜೀವಹಂಸ?
ಏನನ್ನೆಳಸಿತು! ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಿತು!
ಈ ವಿಚಿತ್ರವ ತಿಳಿದು ಬಲ್ಲವರುಂಟೆ?

ಮಾನಸದ ತಿಳಿಗೊಳವ ಬಿಟ್ಟು ತಾಮಸದ ನದಿಗೆ ಹೋದ ಹಂಸವೆ!
ನೀರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ; ನೀರಡಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದೆ!
ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳ ದಾಟಿದರೂ ದೊರೆಯದಾಯಿತೆ ನೀರಕಾಳು?
ಹನಿಯೊಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆ ಮುಗಿಲು? ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆ ದಾಹ?
ಏತಕ್ಕೆಂದು ಹೋದೆ? ಏನನ್ನು ನೆನೆಸಿ ನೊಂದೆ!
ಎಲೆಲೆ! ಜೀವಹಂಸ! ದೈವದ ಮುಂದೆ ಹಾರಿದರುಂಟೆ?

ನಿಬ್ಬಣದ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ನೆಗೆದ ಹಂಸ,—ಇಬ್ಬಣದಿರುಕಿನಲ್ಲಿ ಗಾಸಿಗೊಂಡಿತ್ತು.
ಜ್ಯೋತಿಮಯನ ಕಾಣಲೊಪ್ಪಿ ಕದಲದ ಕತ್ತಲೆಯನಪ್ಪಿತು.
ಚಿಕ್ಕೆಯ ಸಹ ಕಾಣದೆ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ
ಮಿಕ್ಕಲು ಶೂನ್ಯತೆಯು, ತಿಕ್ಕಲು ಯಾತನೆಯು,
ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬಡೆಯಿತಯ್ಯ! ರೆಕ್ಕೆ ಬಡೆದು ದಣಿಯಿತು.
ಬೆಳಕು ನೀಮೆಯ ಬಿಟ್ಟು ನಿಶೆಯ ರಾಜ್ಯವ ಹೊಕ್ಕವರುಂಟೆ?
ಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಬೆಳಕಿಗಾಗಿ ಬಾಯ್ ಬಿಟ್ಟವರುಂಟೆ?
ಉಂಟು! ಉಂಟು!

ಎದೆಗುಂದದಿರೆಲೆ, ಅರಸಂಚೆ! ಜೀವದಾಸೆಯ ಬಿಡದಿರು!
ಹನಿಯೊಡೆಯದಿರೆ ಮುಗಿಲು,—ಎದೆಯೊಡೆದು ಸಹ ನೀರು ಬರಬಹುದು.
ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯು ಮುತ್ತಿರಲೇನು?
ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಚಲಿಸಿರಲು,—ಚಿಕ್ಕೆಗಳಂತೆ ಮಿನುಗುವವಲ್ಲ!
ಧೈರ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಧಾವಿಸುವದು ದೈವಿಕತೆಯ ನಿತ್ಯನಿಯಮ.
ದಿವ್ಯಪ್ರಭೆಯು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮರುಗದಿರೆಲೆ, ಅರಸಂಚೆ!
ಆ ಪ್ರಭೆಯು ನೀನೆ!
ನಿನ್ನ ಬೆಳಕನ್ನು ತಿಳಿಯಲು,—ನಿಶೆಯ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾರಿದೆ ನೀನು!
ಈ ತಿಳಿವಿನಿಂದ ಬಾಳು,—ತಿಳಿವಿನೊಂದು ಹೊಳೆವತನಕ!

ಮುಗಿಲ ಮಲ್ಲಿಗೆ

ಬರಿಗೈಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲs, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ತಂದೇನ,
ಮುಗಿಲವರು ಮುಡಿವ ಮಲ್ಲೀಗೆ !
ಮುಗಿಲವರು ಮುಡಿವ ಮಲ್ಲೀಗೆ, ಏ ನಲ್ಲೆ !
ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ಪಯಣವಿಲ್ಲೀಗೆ !

ಕತ್ತಲಲಿ ಕಾಲ್ತೊಡಕಿ, ಮೋಡದಲಿ ಮೈ ತೊಡಕಿ,
ತೊಳಲಾಡಿಸಿರಲು ಮಾರೋಗ,
ತೊಳಲಾಡಿಸಿರಲು ಮಾರೋಗ, ಏ ನಲ್ಲೆ !
ಎದುರು ಬಂತೊಂದು ಹೊಸ ಯೋಗ !

ವಸಿಷ್ಠಋಷಿ ಬಂದಾ ನಿಂದವಳರುಂಧsತಿ,
ನಿಲ್ಲಿಸುತ ನನ್ನ ಕೈನೀಡಿ,
ನಿಲ್ಲಿಸುತ ನನ್ನ ಕೈನೀಡಿ, ಏ ನಲ್ಲೆ !
ಕರುಣಿಸಿದರೆನ್ನ ಗತಿ ನೋಡಿ.

'ನಿನ್ನ ದೈವದ ಶಿಲ್ಪಿ,—ಅಹುದು ನೀನೇ ಕಂದ'
ಎಂದಿತ್ತರೊಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ,
ಇತ್ತರಿನ್ನೊಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಏ ನಲ್ಲೆ !
"ತಿಳಿದಿರವೆ ಬಾಳಿನಾನಂದ !"

"ನಿನ್ನ ಸಲುವೆಯು ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ನೇಹವು ನೀನೇ!
ಹಿಂದುಮುಂದೆಲ್ಲ ನಿನ ಸೊತ್ತು
ಹಿಂದುಮುಂದೆಲ್ಲ ನಿನ ಸೊತ್ತು!" ಏ ನಲ್ಲೆ!
ಎಂದರವರಾರಿಗಿದು ಗೊತ್ತು !

" ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೆನೆ ಶರಣಾಗೋ ! ಕಾರುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಗಳ,
ಧ್ಯಾನದಲಿ ಕಾಣು ಮುಕ್ತರನು !
ಧ್ಯಾನದಲಿ ಕಾಣು ಮುಕ್ತರನು " ಎ ನಲ್ಲೆ !
ಕಾಣೆಂದರೆಲ್ಲ ಭಕ್ತರನು !

" ಇಳೆಗೊಂದು ಶಾಸನವೂ ಹೊಳೆಗೊಂದು ಶಾಸನವೂ
ಆತುಮಕದೊಂದು ಶಾಸನವು !
ಆತುಮಕದೊಂದು ಶಾಸನವು " ಎ ನಲ್ಲೆ !
' ತಿಳಿಯೆಂದರಿದೆ ಉಪಾಸನವು. '

ಆವರಿತ್ತ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೇ ಮುಗಿದಿತ್ತು ಯಾತನೆಯು,
ಇಡಿದಿತ್ತು ಕಂಪು ಹೊರವೊಳಗ !
ಇಡಿದಿತ್ತು ಕಂಪು ಹೊರವೊಳಗ, ಎ ನಲ್ಲೆ !
ಹಿಗ್ಗಲಿದಕೆನ್ನ ಎದೆಬಳಗ !
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬೆಳಕೀಗೆ ಬೆಳ್ಳ ಬೆಳಗಾಗಿತ್ತು !
ಚಿಗಿಯಿತು ನನ್ನ ಎದೆಕೊನರು :
ಚಿಗಿಯಿತು ನನ್ನ ಎದೆಕೊನರು : ಎ ನಲ್ಲೆ !
ಆಗೋಣ ಮುಕ್ತಿಕೇತನರು !

ಅರ್ಪಣೆ

ಬದುಕಿಸಿದೆ ನೀನೆನ್ನ. ಯಾವ ಬದುಕೇನೆನಗೆ?
ನಿನ್ನಾಣತಿಯೆ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಗುರಿಯು.
ನೀನಿತ್ತೆ ಕೀರ್ತಿಯನು. ಹೇಗೆ ಬಳಸುವದೆಂಬ
ಅರಿವನೀವುದು. ಅದುವೆ ಜೀವಿತದ ಝುರಿಯು.

ಮರಣಶಯ್ಯೆಯೊಳಿರಲು ಪ್ರಾಣದಾನವನಿತ್ತೆ.
ಉಳಿಸಿರುವ ಹರಣವನು ಬಳಸಿ ನೋಡು:
ನಿನ್ನಾರತಿಗೆ ದೀಪ, ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹೂವು,
ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗಿಂಪುನೊಂಪಾದ ಹಾಡು.

ನನ್ನ ನಾಡಿನ ಸೇವೆಗೆನ್ನನುಳಿಸೆಂದೊರೆಯೆ
"ಹೋಗು. ಕನ್ನಡನಾಡ ಸೇವಿಸೆಂ"ದೆ.
"ನನ್ನನೇ ನಂಬಿರುವ ನನ್ನಿಗರ ಕಾಣ್ಕೈನೆನೆ
"ಹೋಗು. ಬಾಳವರೊಡನೆ. ಧಾವಿಸೆಂ"ದೆ!

ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೊಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವ
ತರಲೆಂದು ತೆರಳಿದ್ದ ತರಳ ನಾನು.
ನಿನ್ನ ವರದಾನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾವುದೈ ದೊರೆಯೆ?
ಜೀವನುಮವನೆ ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು.

ತಿಳಿಯೆ ನಿನ್ನಯ ರೂಹ, ಅಳೆಯೆ ನಿನ್ನಯ ಠಾವ,
ಅರಿಯೆ ನಿನ್ನಯ ಮಾಯೆಯನು ದೇವ ದೇವ.
ಕೋಟಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಕೋಟಿ ಯೋಜನದಾಚೆ
ನೆಲಸಿರುವೆ. ನಿಲುಕದಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಭಾವ.

ನೀ ಕಾಣದಿರಲೇನು? ಮನಗಂಡಿಹೆನು ನಿನ್ನ.
ದನಿಯಾಲಿಸದೆ ನಿನ್ನ ಮನವ ತಿಳಿದೆ.
ನಿಗಮಗೋಚರ! ನಿನ್ನ ದಾಸಾನುದಾಸನಿಹೆ.
ನಿನ್ನ ಪದಪದ್ಮದಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದೆ.

ಒಪ್ಪೋಲೆ

ಕವಿತೆಗಳ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತುಸು ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ‘ಮೆಸೀನಾ ಉಪಸಾಗರದಲ್ಲಿಯ ರಾತ್ರಿ’ ಎಂಬ ಕವಿತೆಯನ್ನು ‘ಸ್ತ್ರಾಂಬೋಲಿ’ ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ನಂತರ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ‘ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ’ ಹಾಗು ‘ಕಪ್ತಾನ’ ಎಂಬ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ‘ನೌಕಾಯಂತ್ರ’ದ ತರುವಾಯ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೪	೫	ತರಂಗತ್ತರಂಗ	ತರಂಗೋತ್ತರಂಗ
೭	೧೭	ಲಲಿ	ಲಲ್ಲಿ
೭	೧೩	ಎಣೆಯಾರು	ಎಣೆಯಾವುದು
೮	೭	ನ್ನೇರಿದೆ	ನ್ನೇರಿದೆ,
೯	೪	ಕಡಿದ	ಕಡೆದ
೯	೫	ಕಡಿದ	ಕಡೆದ
೧೦	೭	ಬಡೆದು	ಬಡಿದು
೧೨	೮	ಕತ್ತಲನು	ಕತ್ತಲೆಯ
೧೪	೭	ತಬ್ಬುತಿರುವಿ	ತಬ್ಬುತಿರುವೆ
೧೪	೮	ತೊಳ್	ತೋಳ್
೧೪	೧೫	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ
೧೪	೧೪	ಅಣುಗುರು	ಅಣುಗರು
೧೫	೬	ದಲ್ಲಿ,	ದಲ್ಲಿ;
೧೫	೩	ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ	ಹರಸಲಿಲ್ಲ
೧೬	೧೨	ಕಡಿಯುವ	ಕಡೆಯುವ
೧೭	೪	ಉಪ್ಪಾಯಿತೇನು	ಉಪ್ಪಾಯಿತೇನು?
೧೭	೭	ಕಲಿಸಿಡಲು	ಕಲಸಿಡಲು
೧೮	೧೨	ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ	ಕಣ್ಣೆದುರು
೨೦	೪	ದಲಿ	ದಲ್ಲಿ
೨೨	೧೧	ಮುಳಗ	ಮುಳುಗ
೨೫	೨	ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರಮನ	ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಚಂದಿರನ
೨೬	೬	ನಾಳ್ಪ	ನಾಳ್ವ
೨೭	೧೦	ಬೆಳಕು ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ	ಬೆಳಕು-ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ
೨೭	೧೧	ಇಟಲಿ	ಇಟಲಿ
೨೭	೧೩	ದೀಪಗಳೆರಡು	ದೀಪಮಾಲೆಗಳ

೩೨	೧೩	ಬ್ಬೈಲಿಗೆ	ಬಯಲಿಗೆ
೩೨	೧೩	ಹೂಳೆಯುವ	ಹೊಳೆಯುವ
೩೨	೧೩	ದು ಅರ್ಥವೊಂದು	ದರ್ಥವೊಂದು
೩೪	೧೫	ಲೆಸೆಪ್ಪಿಯು	ಲೆಸೆಪ್ಸಿಯು
೩೬	೧೬	ಹರಿಸಿದೆ	ಹರಸಿದೆ
೩೮	೧೭	ನಿನ್ನಂಗಾಂಗಳ	ನಿನ್ನಂಗಾಂಗಗಳ
೩೯	೨೨	ನಹು	ನಹುದು
೪೦	೪	ಆದರೆ ಬೀಸಲಿಲ್ಲ	ಬೀಸಲಿಲ್ಲ
೪೦	೬	ವಾಗಿ ಕಾಯ್ವ	ವಾಗಿಸಿದ
೪೦	೧೬	ಅಲ್ಲದೆ ಬರಿ	ಬರಿ
೪೨	೧೪	ದೇಸಯಿ ದೇವಿ	ದೇನಯಿದೇವಿ.
೪೨	೧೫	ಯುಗ್ವಾನಿಯು	ಯುರ್ವ್ಯಾನಿಯು
೪೨	೨೪	ಬಾನ್ನ ವರಿಗೆಂದು	ಬಾನವರಿಗೆಂದು
೪೩	೨	ಚಲುವಿನ	ಚೆಲುವಿನ
೪೩	೬	ಮನಸೊತು	ಮನಸೋತು
೪೪	೭	ಸೀನೇ	ನೀನೆ
೪೩	೧೯	ಪರಂತಂತ್ರ	ಪರತಂತ್ರ
೪೫	೧೩	ನಿನ್ನ ನ್ನು	ನಿನ್ನನು
೪೫	೮	ಬಡೆದುಕೊಂಡು	ಬಡಿದುಕೊಂಡು
೪೭	೧೦	ವನೆಂತು	ವನ್ನೆಂತು
೪೪	೨೧	ನೆನಿಸಲು	ನೆನೆಸಲು
೪೭	೧೫	ಮುಗಿಲು	ಬೆಂಕಿ
೫೩	೯	ನೋಡs	ನೋಡು
೫೭	೧೯	ದುಃಸ್ಸಹ	ದುಸ್ಸಹ
೫೬	೩	ಗಳಿಗೆ,	ಗಳಿಗೆ.
೫೫	೧೬	ಬ್ರಹಾಂಡ	ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ
೫೮	೨೨	ಅಂಗೆಗೆಯ್ಯ	ಅಂಗೈಯ್ಯ
೫೯	೨೨	ಕಡಿಸುವ	ಕಡೆಸುವ
೬೦	೧೦	ಟಬ್ಬೈರ್ಸ್ನಿನ	ಟಬ್ಬೈರ್ನಿನ
೬೧	೧	ಚೀರಿದ್ದೆ,	ಚೀರಿದೆ.
೬೧	೧೫	ಯುಲ್ಲಿ	ಯುಲಿ
೬೧	೧೬	ಸೂತ್ರಗಳು,	ಸೂತ್ರಗಳು.
೬೧	೨೦	ಬಹುದು, ಮುಂದೆ	ಬಹುದು ಮುಂದೆ.

೬೧	೨೪	ಯಲ್ಲಿ,	ಯಲ್ಲಿ:
೬೨	೪	ಎಷ್ಟು ಪಕಾರಿ	ಎಷ್ಟ ಪಕಾರಿ
೬೬	೧೧	ವೆನ್ನುತಿದ್ದೆನು	ವೆನುತಿದ್ದೆನು
೬೬	೧೯	ಸಿಪ್ಪಿ	ಸಿಪ್ಪೆ
೬೬	೧೬	ಹೃದಯದ ಡಂಪತ್ತು	ಹೃದಯದಂಪತ್ತು
೬೯	೧೦	ದೇವ್ವ	ದೆವ್ವ
೭೩	೧೧	ವಲ್ಲವೆ	ವಲ್ಲವು
೭೪	೬	ಕೈಯ್ಯ !	ಕೈಯ್ಯ
೭೪	೮	ನೆಲೌ	ನೆಲೊ !
೭೬	೫	ಕಂಡಿದ್ದೇ	ಕಂಡದ್ದೇ
೭೯	೧	ದಿನ್ನೆಯು	ದಿನ್ನೆಯೂ
೭೬	೫	ಉಂಡಿದ್ದೇ	ಉಂಡದ್ದೇ
೭೯	೧೮	ಬಿಸುಟಿದ	ಬಿಸುಡಿದ
೮೧	೧೫	ಡಾರಾಯುಡಲ್ಲ	ರಾಯುಡಲ್ಲ
೮೨	೯	ಮುಗಿಲ್ಲಲ್ಲಿ	ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ
೮೨	೧೬	ವಿದ್ದು ದ್ದೆಂಜಿನು	ವಿದ್ಯುತೆಂಜಿನು
೮೨	೧೭	ಒಂದಾಗಿವೆ	ಬಂದಾಗಿವೆ
೮೪	೬	ಕೋಲ.	ಕೋಲ
೮೭	೬	ಇದ್ದು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ,	ಇದ್ದು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ
೮೭	೧೧	ಜಗವೆಲ್ಲ,	ಜಗವೆಲ್ಲ;
೮೭	೧೨	ಹರಿಯಿತು,	ಹರಿಯಿತು;
,,	,,	ವಳಿಸಿತು,	ವಳಿಸಿತು;
,,	೧೬	ಹಸಿವು,	ಹಸಿವು;
,,	೨೨	ಹಿಪ್ಪಿ	ಹಿಪ್ಪೆ
,,	೨೪	ಜೀಕುವಲ್ಲಿ,	ಜೀಕುವಲ್ಲಿ;
,,	೨೫	ಬಿತ್ತು,	ಬಿತ್ತು;
೮೮	೨	ಬರೆಯುತಿಹೆ	ಒರೆಯುತಿಹೆ
,,	೩	ಮುನಿಯುದಿರು	ಮುನಿಯುದಿರು.
೮೮	೧೮	ಕೇಳ್ದೊಡನೆ.	ಕೇಳ್ದೊಡನೆ:
೮೯	೧೪	ವಿಲ್ಲ ದೆಲಿರ್ಝೂ	ವಿಲ್ಲದೆಲಿರ್ಝೂ
೯೦	೧೨	ದಾರುಣರುಣಾರುಣ	ದಾರುಣಾರುಣಾರುಣ
೯೧	೪	ತುತ್ತಾ ದ—	ತುತ್ತಾದ
೯೧	೧೩	ಯುದ್ಧಸ್ಪ	ಯುಧ್ಯಸ್ವ

೯೧	೧೪	ವ್ರಜಂ.	ವ್ರಜ.
,,	೧೭	ಇಂತಹರ	ಇಂತವರ
೯೨	೨	ಮೂರ್ತಿ ಶಾಲೆ	ಮೂರ್ತಿಶಾಲೆ
,,	೧೦	ರಿಂದು,	ರಿಂದು.
,,	೧೧	ನೊಬ್ಬನನು,	ನೊಬ್ಬನನು;
,,	೧೪	ಕಾಡು ಜನ	ಕಾಡುಜನ
,,	೧೫	ನಾಡುಗಳ,	ನಾಡುಗಳ.
೯೩	೨	ಬಳಿಸದಾದೆವೆ?	ಬಳಸದಾದೆವೆ?
,,	೩	ಕಾಡು ಮಿಗ	ಕಾಡುಮಿಗ
,,	೬	ವಿಷ ಮಣಿಸಿ	ವಿಷವುಣಿಸಿ
೯೪	೭	ಇತಿಹಾಸ ರಾಕ್ಷಸನ	ಇತಿಹಾಸರಾಕ್ಷಸನ
೯೮	೧	ಮಕರಂದವನು	ಮಕರಂದವ
೯೯	೧೫	ಪಾಂಗು,	ಪಾಂಗು;
೧೦೦	೧೨	ಜೀವವಿದನು.	ಜೀವವಿದನ್ನು.
೧೦೧	೧	ಬೆಳಕ್ಕಿಗಳ	ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ
,,	೨೪	ಮೆರಿ	ಮೇರಿ
೧೦೨	೧೨	ಕಿರಣವೆ	ಕಿರಣವೇ
೧೦೪	೧೩	ಜ್ಯೋತಿಮಯನ	ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನ
೧೦೪	೧೬	ಬಡೆಯಿತು	ಬಡಿಯಿತು
,,	೧೬	ಬಡೆದು	ಬಡಿದು
೧೦೬	೧೪	ಮಲ್ಲಿಗೆಯು,	ಮಲ್ಲಿಗೆಯು.
,,	೧೭	ನಲುಮೆಯು	ನಲುಮೆಯೂ
,,	೧೮	ಸೊತ್ತು	ಸೊತ್ತು.
೧೦೮	೧೧	ಕಾಣ್ಬೆನೆನೆ	ಕಾಣ್ವೆನೆನೆ
,,	೧೭	ಠಾವ,	ಠಾವ;
,,	೨೦	ಸಿಲುಕ	ನಿಲುಕ